Netedag 26 juni 2017

Netedag 26 juni 2017
Welkom

Eric Van Meensel

Burgemeester Grobbendonk

Netedag 26 juni 2017
Inleiding

Cathy Berx

Gouverneur provincie Antwerpen

Programma

09.40u	**Realisaties en uitdagingen voor de vallei van de Kleine Nete**
09.40 u	Sigmaplan Nete en Kleine Nete
09.50 u	Rivierherstelproject Kleine Nete
10.00 u	Europese natuurdoelen
10.10 u	Kleine Nete en onroerend erfgoed
10.20 u	PDPO-project ‘Vallei in verandering, kansen voor duurzame landbouw’
10.30 u	**Pauze**
10.45 u	**Een toekomstverhaal voor de vallei van de Kleine Nete**
10.45 u	Kwaliteiten van de Netevallei
11.05 u	Kleine Nete als speerpuntgebied
11.25 u	Van coördinatie naar coproductie
11.45 u	Toekomstbeeld voor Graafweide en Schupleer
11.55 u	Traject wandeling naar kasteelhoeve Grobbendonk
12.00 u	**Wandeling naar kasteelhoeve Grobbendonk**
12.30 u	**Walking dinner aangeboden door Coördinatiecommissie integraal waterbeleid**
14.00 u	**Ondertekening intentieverklaring met korte toespraken**
14.40 u	**Receptie / Netwerkmoment** **Terreinbezoek tussen 15.00 en 16.00 u**

Netedag 26 juni 2017

Realisaties en uitdagingen voor de vallei van de Kleine Nete

Sigmaplan Nete en Kleine Nete

Koen Segher, Waterwegen en Zeekanaal
Koen Deheegher, Agentschap voor Natuur en Bos

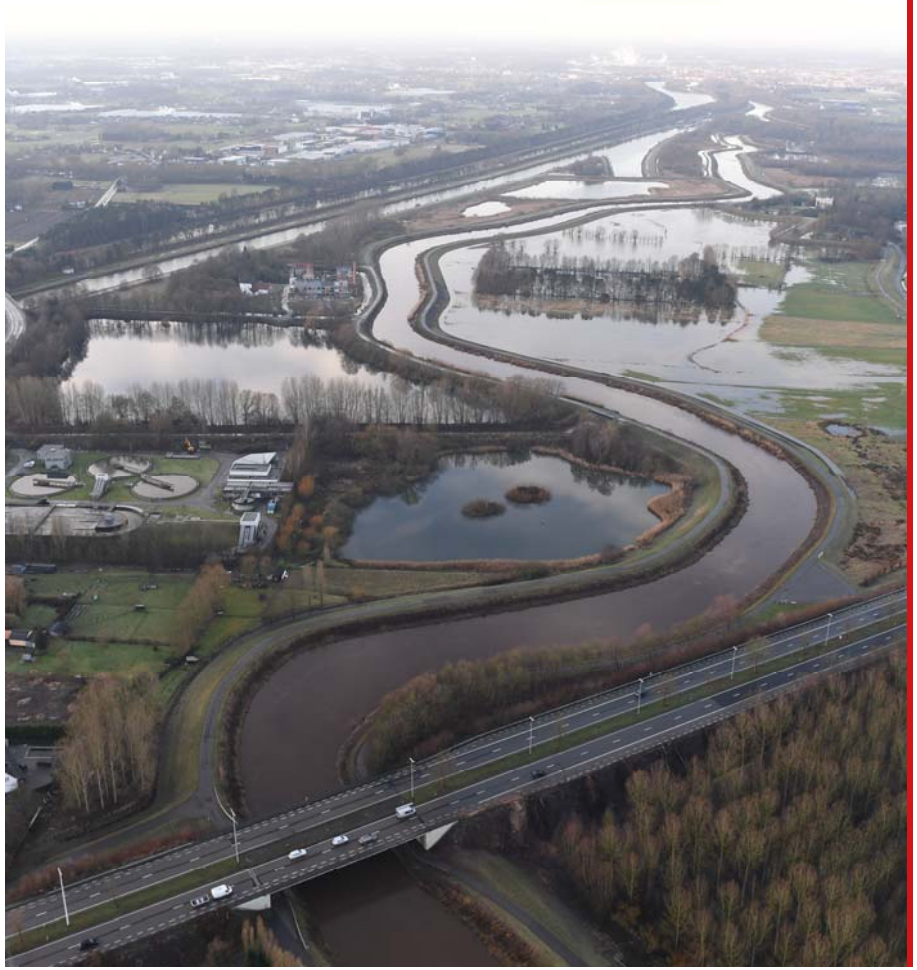

Sigmaplan

Sigmacluster
Nete en Kleine Nete

Inhoud

- Van toen tot nu
  - Wat is het Sigmaplan – Beslissing VR
  - Procesverloop Nete en Kleine Nete
  - Waar staan we nu?
- Vervolgstappen
  - Technische uitvoeringsplannen
  - Omgevingsvergunning
  - Voorbereiding uitvoering

Sigmaplan

Beslissing Vlaamse Regering Actualisatie Sigmaplan

- 1976 : Bescherming tegen overstromingen
  - Dijkwerken
  - 13 GOG's
- 2005 : Actualisatie
  - Veiligheid
  - Natuur
  - Recreatie
  - Landbouw
- 2006 : Cluster Nete en Kleine Nete
  - Veiligheid
  - Natuur

Sigmaplan

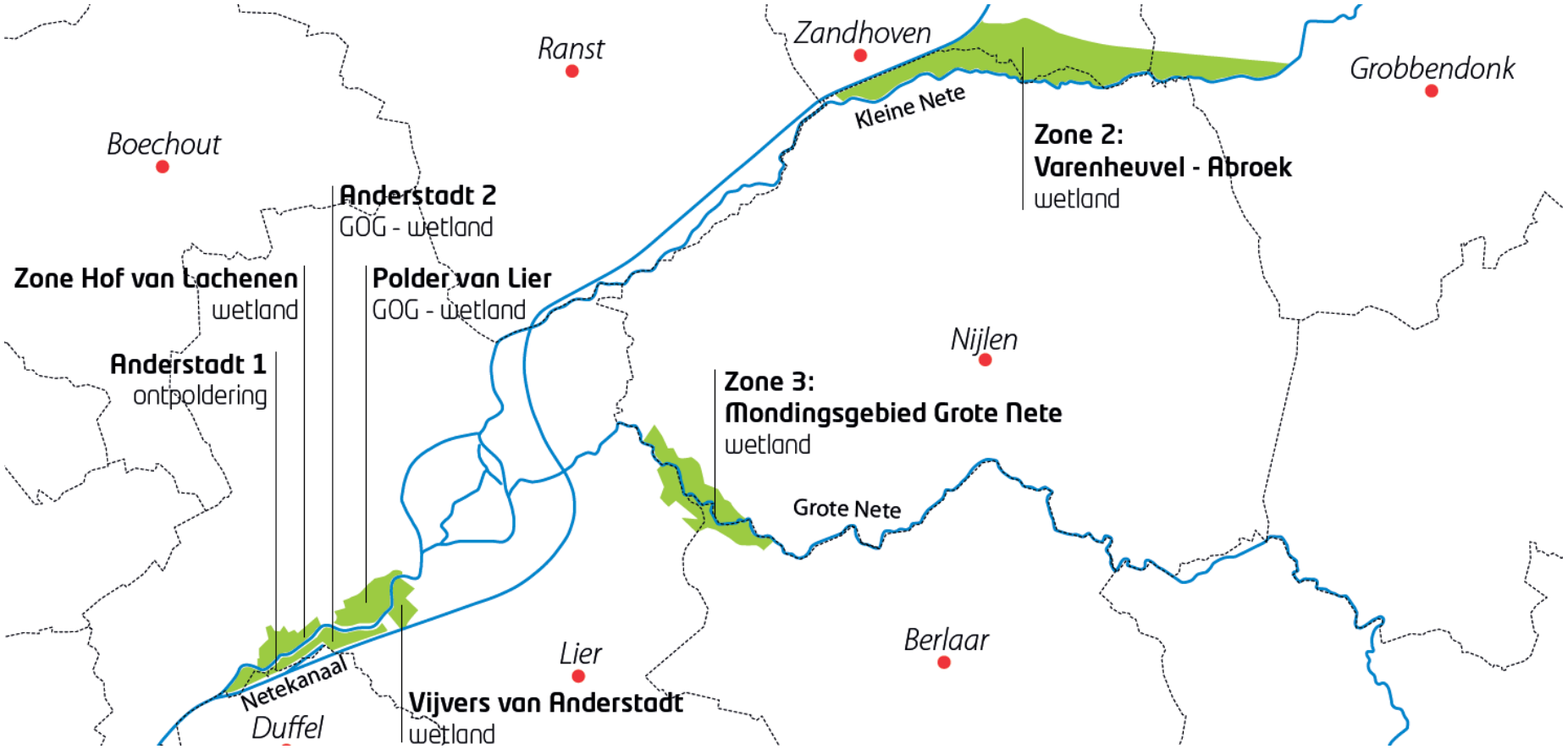

Cluster Nete en Kleine Nete

Stand van zaken

- Plan-MER:
  - Eén plan-MER voor de hele cluster
  - Verloop:
    - Volledig verklaring kennisgeving: 14-09-2015
    - Ontwerptekstbespreking: 19-09-2016
    - Indienen finaal plan-MER: 16-03-2017
- GRUP:
  - Voorontwerp-RUP (via actorenoverleg): najaar 2016
  - Plenaire vergadering: 28-03-2017

Sigmaplan

Stand van zaken Beneden Nete

- Technische uitvoeringsplannen:
  - Zone 1 Afwaarts Lier:
    - Hof van Lachenen en Anderstadt III *(opdracht ANB):*
      - Gestart in januari 2015
      - Afgewerkt in januari 2017
    - Polder van Lier en Anderstadt I *(opdracht W&Z):*
      - Gestart in januari 2015
      - Voorontwerp afgewerkt voor Polder van Lier
      - Voorontwerp in opmaak voor Anderstadt I

Sigmaplan

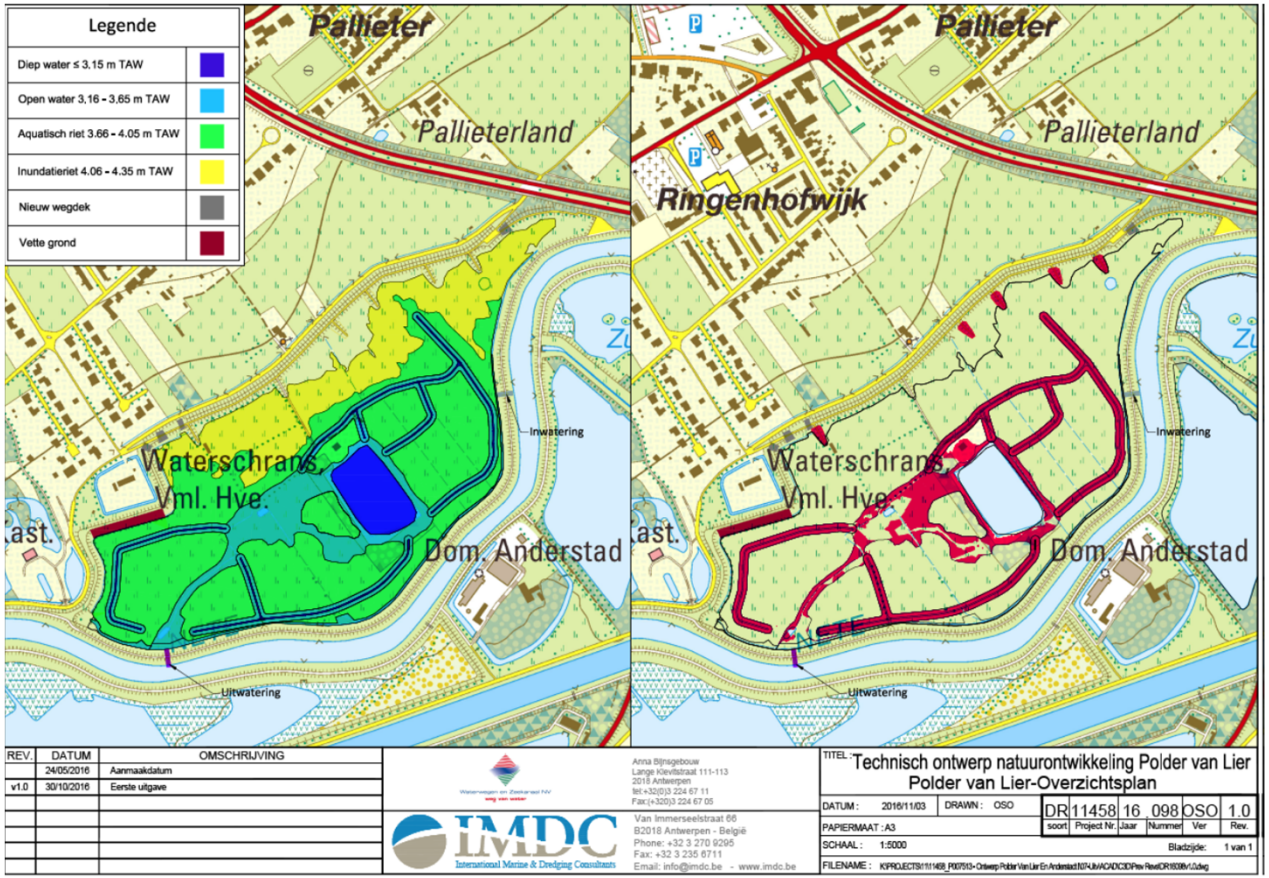

Zone afwaarts Lier – Voorontwerp Polder van Lier – overzichtsplan

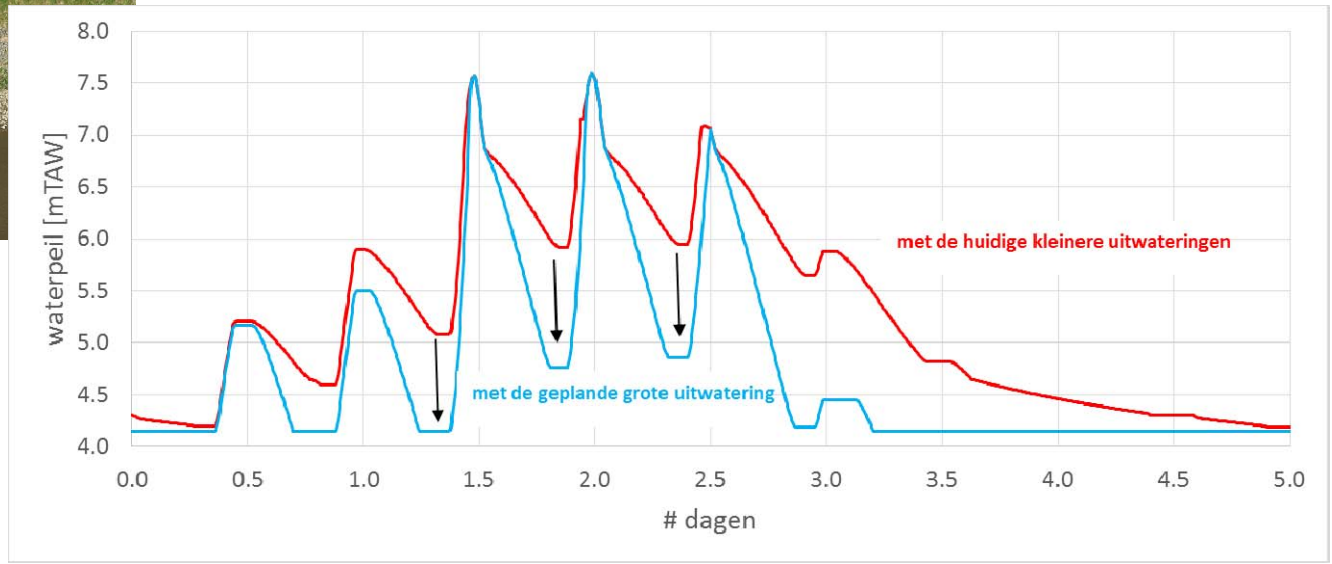

Verbeterde uitwatering door nieuwe uitwateringsstructuur Polder van Lier

Sigmaplan

Sigmacluster Beneden-Nete - Kleine Nete: een verhaal van open water en riet en natte graslanden

Beslissing Vlaamse Regering 28 april 2006

- Natuurdoelstellingen:
  - Realiseren instandhoudingsdoelstellingen (IHD)
    - Creëren van habitat van open water en riet
    - Creëren van overstromingsgraslanden

Sigmaplan

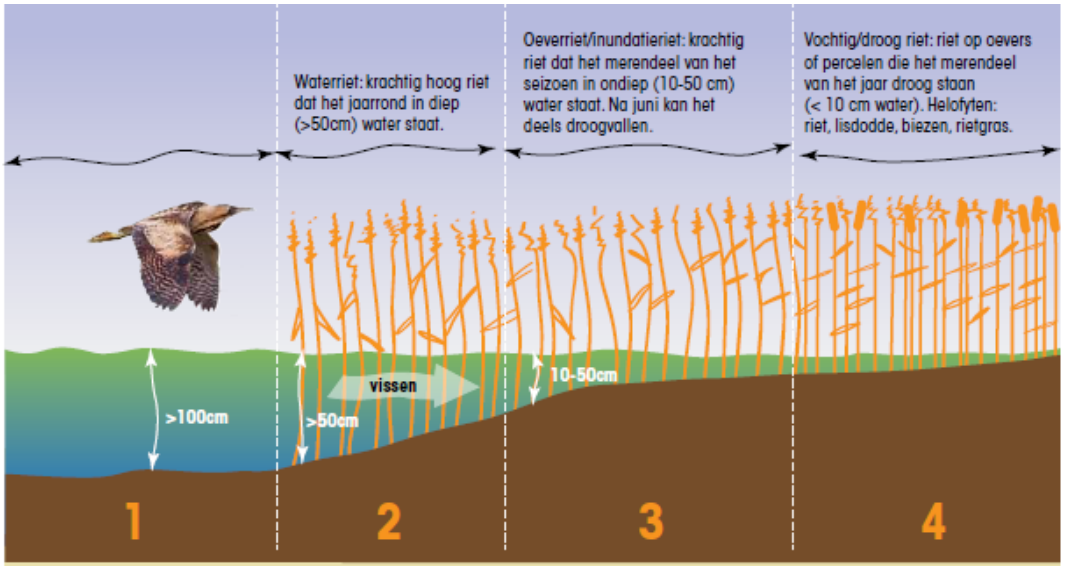

- ZONE 1
  Fuut, kuifeend, dodaars, otter, snoek, baars, meervleermuis.
- ZONE 2
  Grote karekiet, woudaap, kleine karekiet, paling, ruisvoorn, groene kikker.
- ZONE 3
  Roerdomp, woudaap, kleine karekiet, baardman, waterral, purperreiger, paling, groene kikker, ringslang, libellen, ruisvoorn, zeelt, grote modderkruiper.
- ZONE 4
  Rietzanger, blauwborst, waterral, watersnip, purperreiger, noordse woelmuis, waterspitsmuis, zwarte stern.

Open water en riet

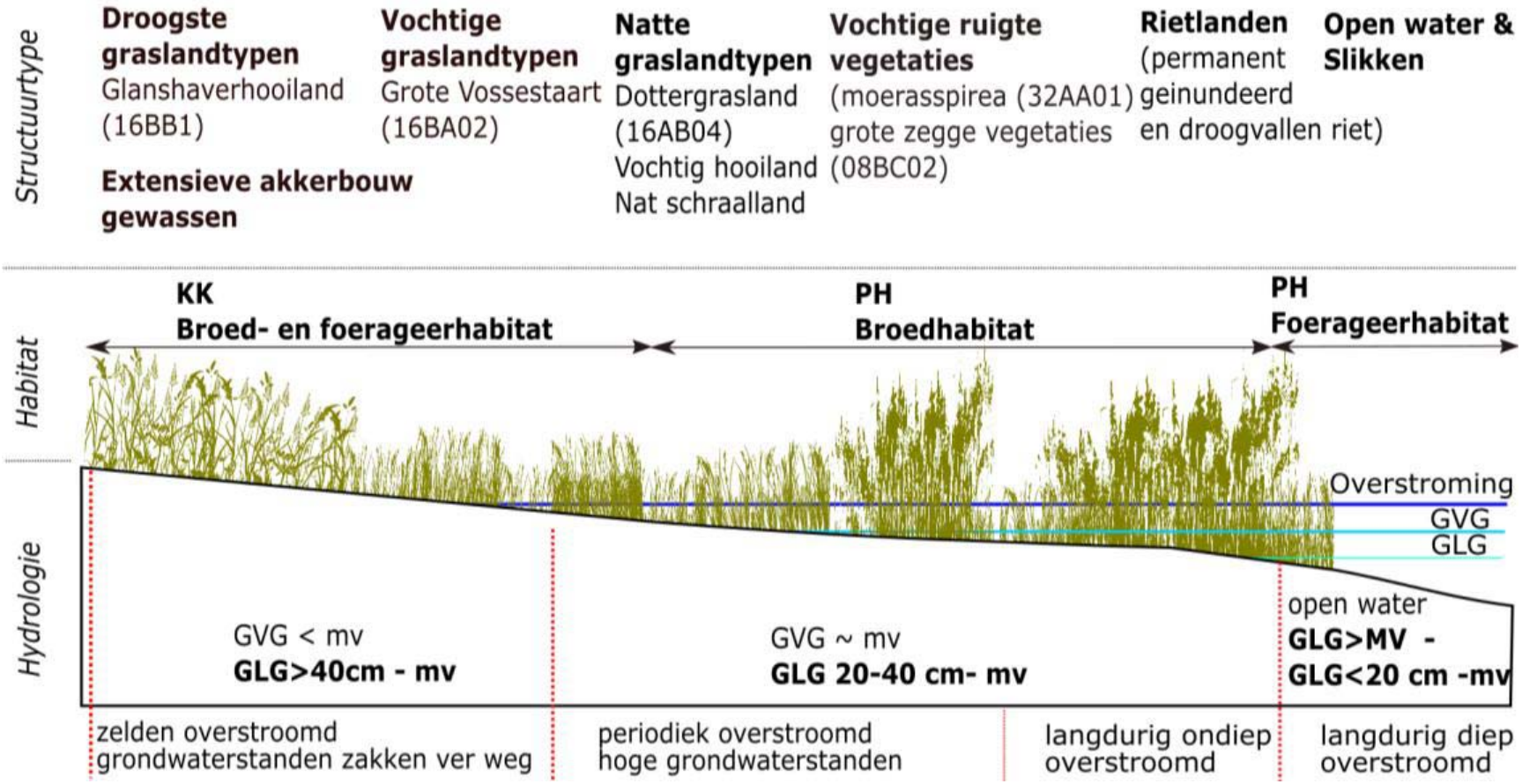

Overstromingsgraslanden

Inrichtingsplan zone afwaarts Lier – Beneden-Nete

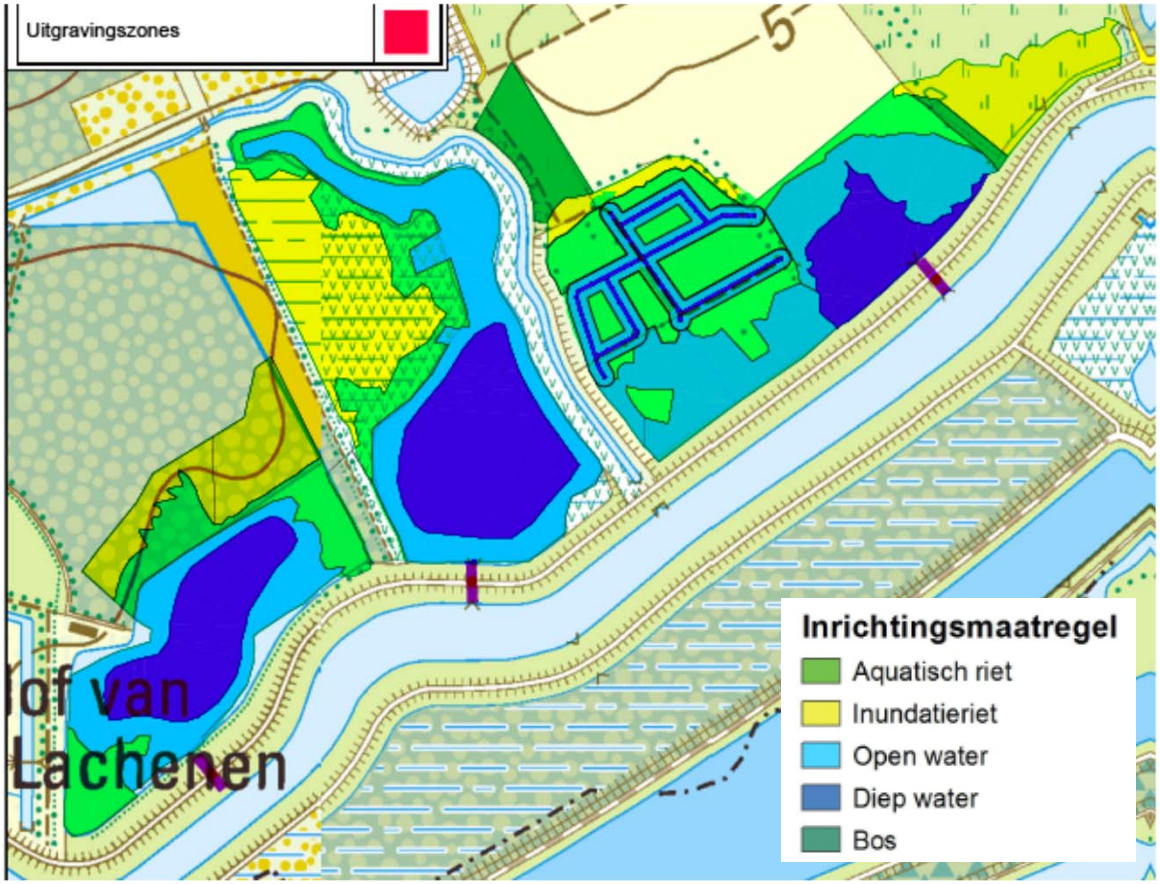

Voorontwerp zone afwaarts Lier – Beneden-Nete

Concept niet-tidale aantakking Polder van Lier

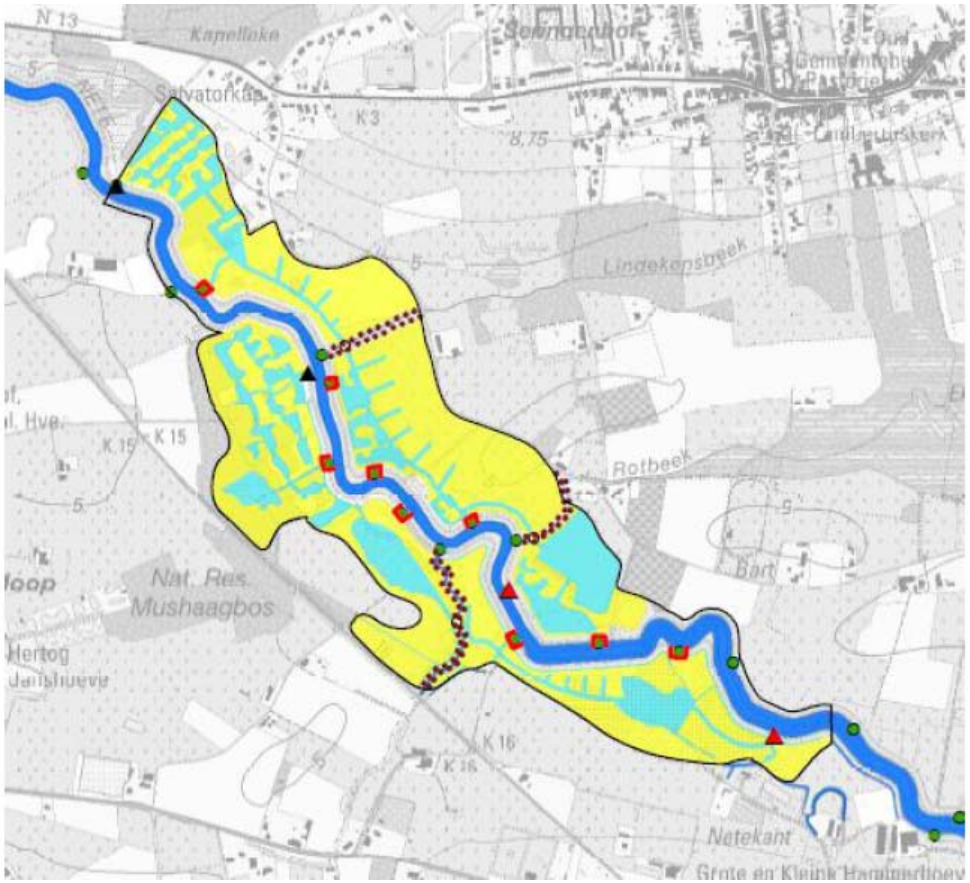

Schetsontwerp inrichtingsplan zone Mondingsgebied Grote Nete

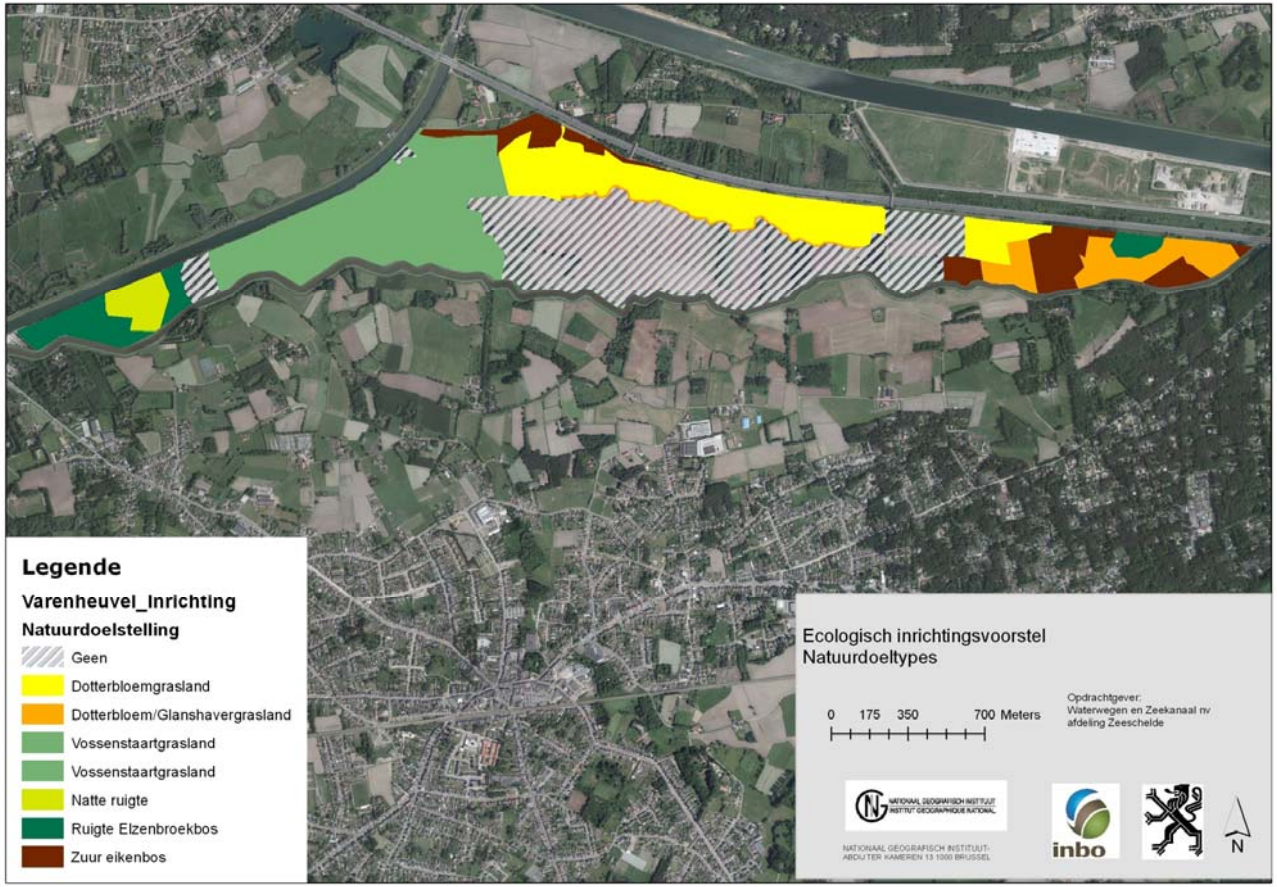

Schetsontwerp inrichtingsplan zone Varenheuvel-Abroek

Vervolgstappen

Stap	Zone Beneden-Nete	Zone Varenheuvel-Abroek	Zone Mondingsgebied Grote Nete
Inrichtingsplan	Afgewerkt	Verdere uitwerking van schetsontwerp (2018)	Verdere uitwerking van schetsontwerp (2017)
Plan-MER	Finaal plan-MER ingediend		
RUP	Plenaire vergadering achter de rug	Op te starten (2019)	Op te starten (2018)
Technisch ontwerp	ANB: afgewerkt W&Z: in afwerking (2017)	Op te starten (2020)	Op te starten (2019)
Voorbereiding uitvoering	Dossier voor aanvraag omgevingsvergunning en aanbesteding in voorbereiding (2017-2018)	Op te starten	Op te starten
Uitvoering	Vanaf 2018	Vanaf 2021	Vanaf 2020

Rivierherstelproject Kleine Nete

Marc Florus

Vlaamse Milieumaatschappij

Rivierherstelproject Kleine Nete

Binnen (de planning van) het Integraal Waterbeleid werden meerdere hydromorfologische herstelacties uitgewerkt en goedgekeurd die antwoorden boden op de knelpunten en problemen van de Kleine Nete met als doel het bereiken van de Vlaamse en internationale beleidsdoelen met als einddoel de '*goede ecologische toestand*'

- BeNeLux -Beschikking vrije vismigratie (1996)
  - Vrije vismigratie in de BeNeLux tegen 2010: Herentals (2003), Geel-Retie (2004), Retie (2008), Grobbendonk (2009), Kasterlee (2012)

- EU- Kaderrichtlijn Water (2000) ➔ vertaald in Vlaams decreet Integraal Waterbeleid (2003): goede toestand Vlaamse waterlichamen tegen 2015 (- 2021 – 2027)
  - Bekkenbeheerplan Nete (2008-2013) ➔ eerste Stroomgebiedbeheerplan (2013-2015) en invoering speerpunt- en aandachtsgebieden
  - 2e Stroomgebiedbeheerplan (2015-2021): in uitvoering
  - SGBP 3 : opmaak wordt voorbereid

Bekkenbeheerplan Nete 2008-2013

Deelprojecten rivierherstelprogramma Kleine Nete

- **Afgraven Hellekens (A14)**
- **Aanleg visdoorgangen thv bestaande knelpunten (A85, A86, A87)**
- **Afbakening en aanleg AOG Grobbendonk (A8) en AOG Zegge (A9)**
- **Afbakening zoekzones binnen AOG Zegge thv recreatiegebieden**
- **Vernatting Olens Broek (A1) – hermeandering Kleine Nete (A13)**
- **Verbeteren recreatieve verbindingen (A41) (2011)**

- **<u>Ontwerp</u>studies werden opgemaakt binnen EU-Interregproject NO REGRET**
- **<u>Uitvoering</u> was voorzien in EU-Interregproject ALFA *: timing niet gehaald***

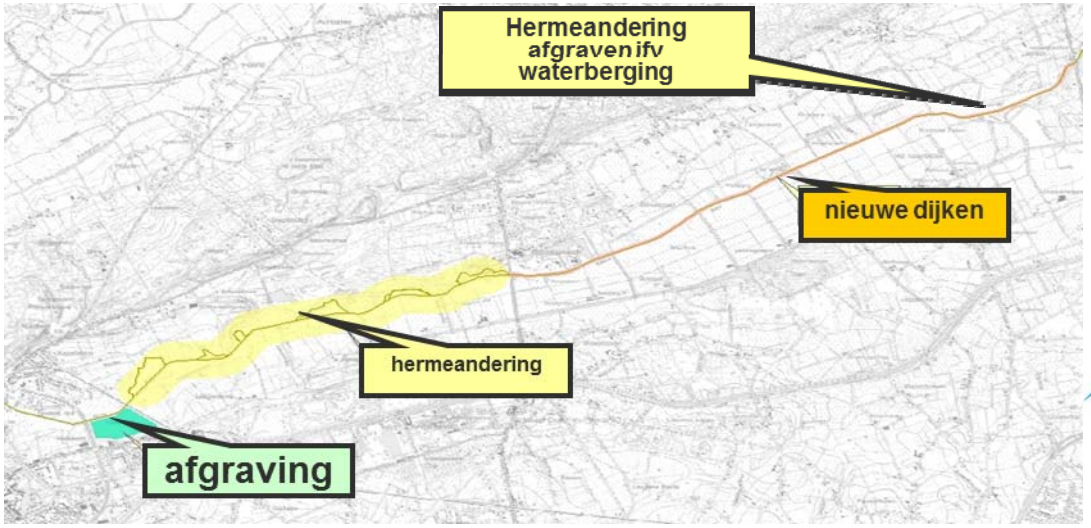

Stroomgebiedbeheerplan 2013-2015

Aanvullende deelprojecten rivierherstelprogramma Kleine Nete

- **Realisatie mitigerende maatregelen aan Kleine Nete ter hoogte van N19g**
- **Invoering speerpuntgebieden en aandachtsgebieden: versnellen behalen EU doelen**

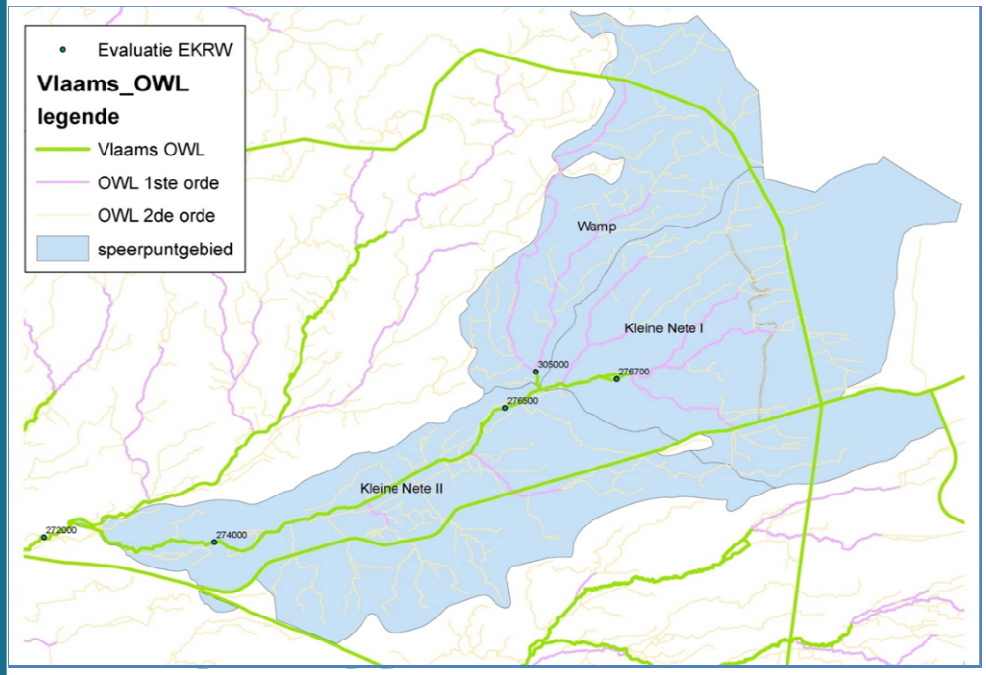

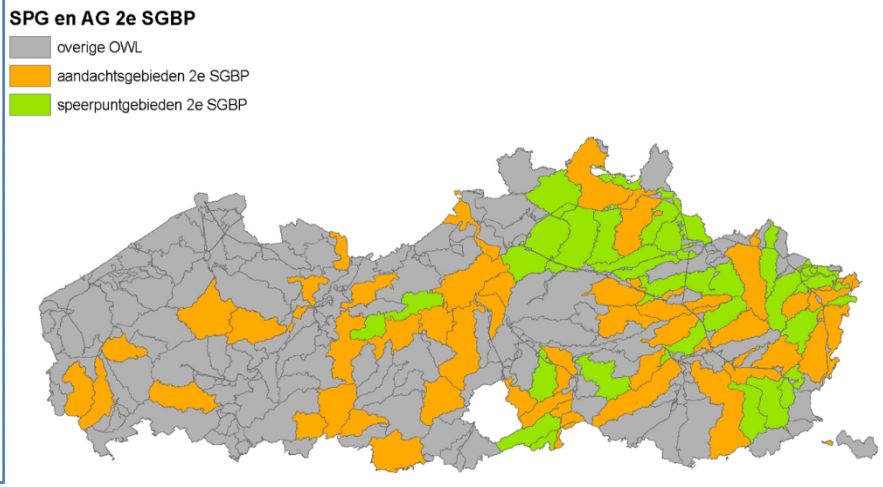

Recreatieve verbindingen (2011)

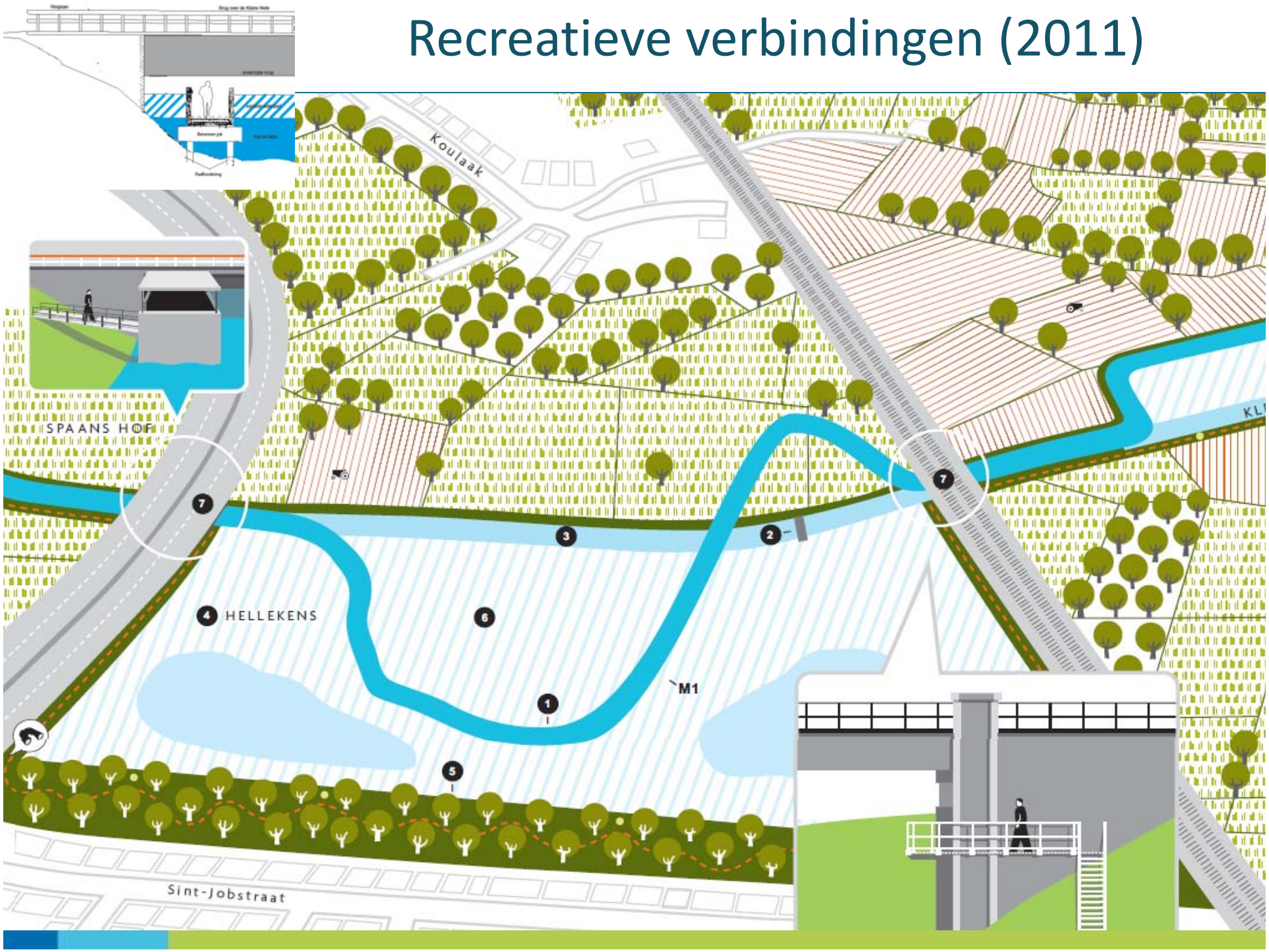

AOG Grobbendonk 2013

- **Dijk rechteroever Kleine Nete tussen Troon en Watermolen bood onvoldoende bescherming tijdens hoogwaterperioden → Grobbendonk duurzaam beschermen tegen wateroverlast**

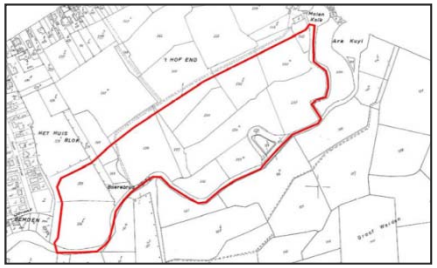

initieel voorstel AOG uit bekkenbeheerplan

↓

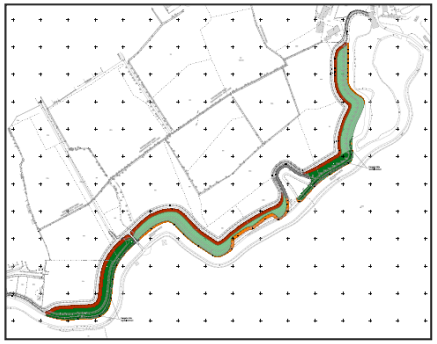

consensusvoorstel dijkverplaatsing 30 m

- **Consensus over het project bereikt op 19 december 2011 → bilateraal verder uitgewerkt in 2012**
  - → minder inname landbouwgrond tov oorspronkelijk AOG uit bekkenbeheerplan
  - → dijken worden opgehoogd tot Sigmaniveau (9,7mTAW), verstevigd en 30 m landinwaarts verplaatst volgens de principes van de natuurtechnische milieubouw
  - → natuurlijke inrichting van een 17 m breed winterbed met zacht hellende oever

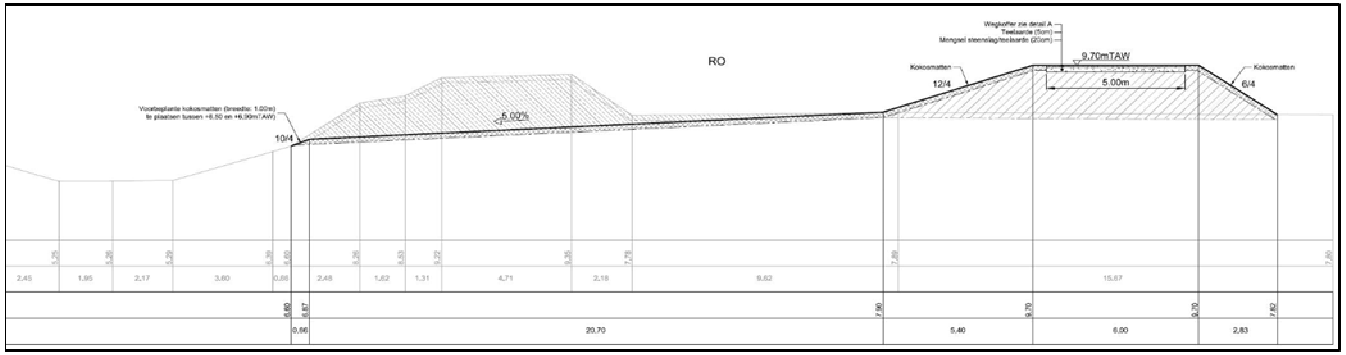

VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ

Dijkwerken AOG De Zegge

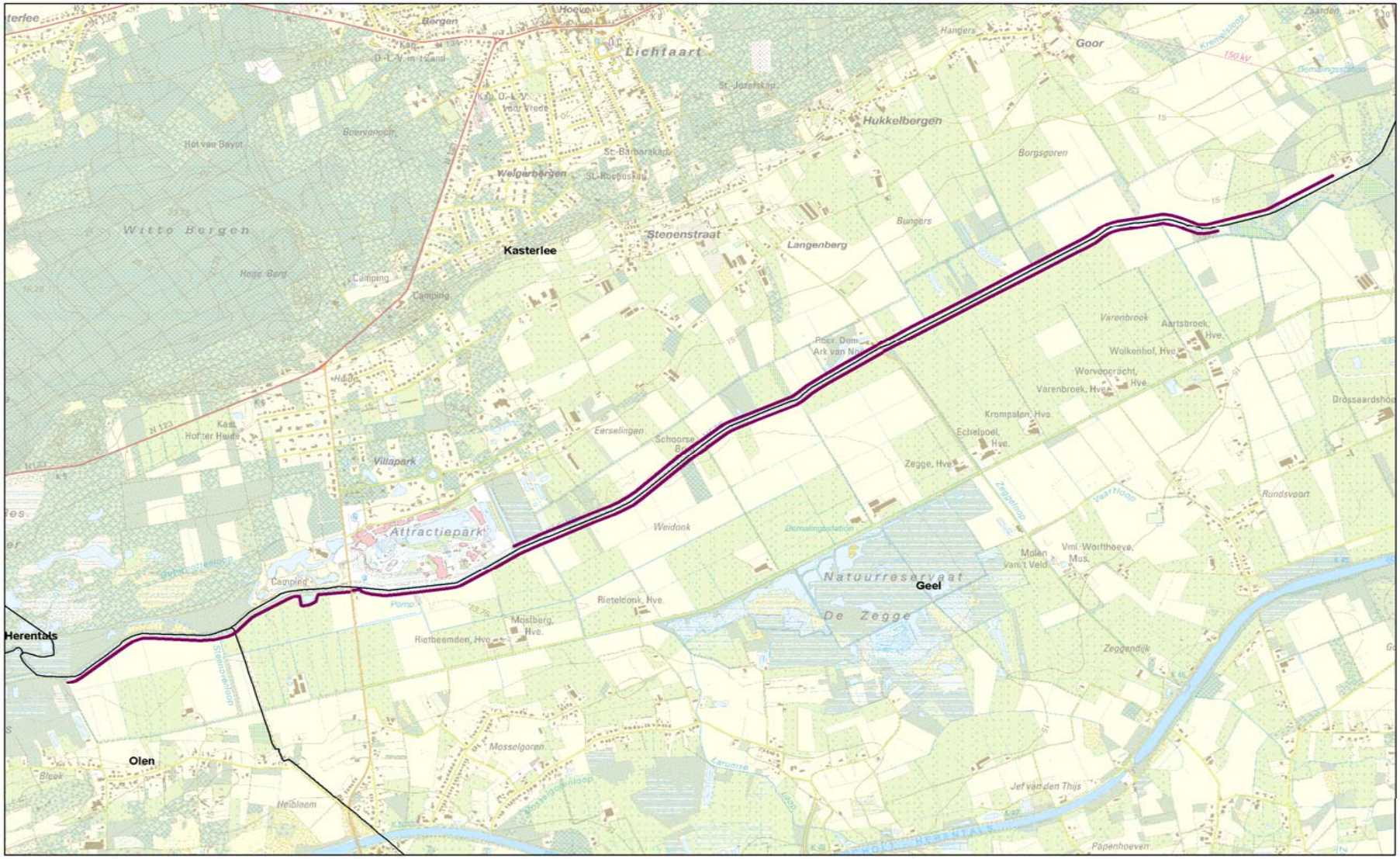

Dijkwerken AOG De Zegge

- Type dijkprofiel

Lichtaartseweg – N19g

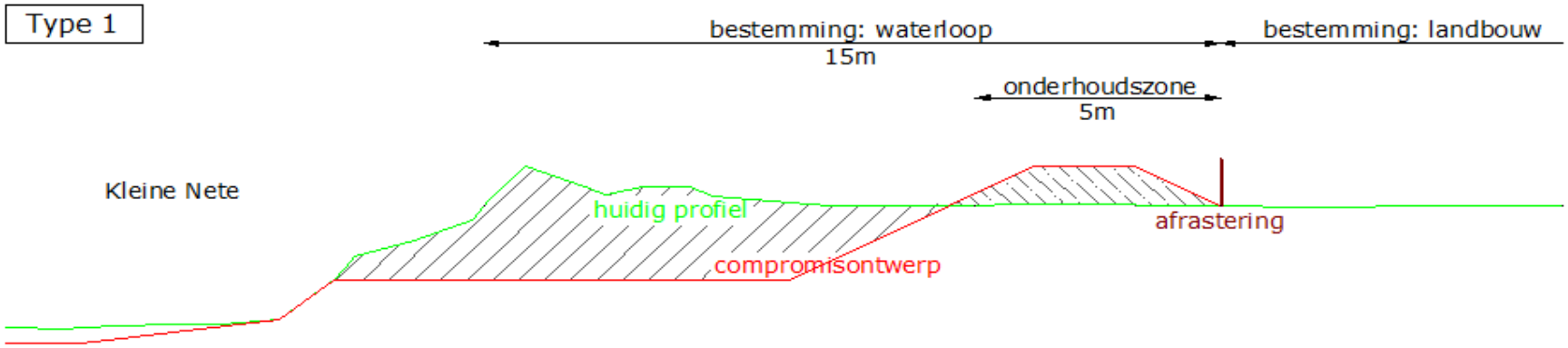

Olens broek - Lichtaartseweg

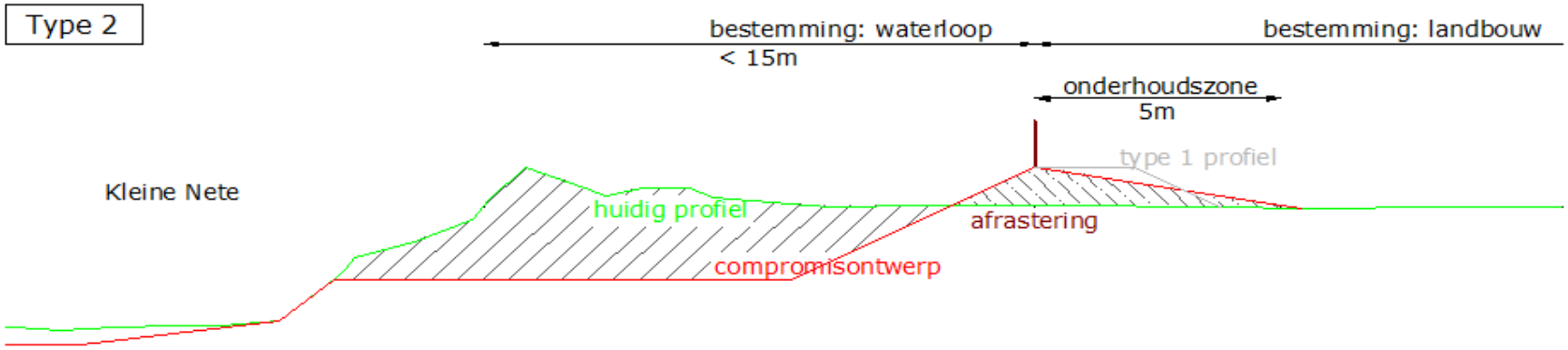

Herinrichting thv N19g

Heraansluiten van oude meander en gedeeltelijke afgraving ter compensatie van verlies waterberging door aanleg nieuwe weg

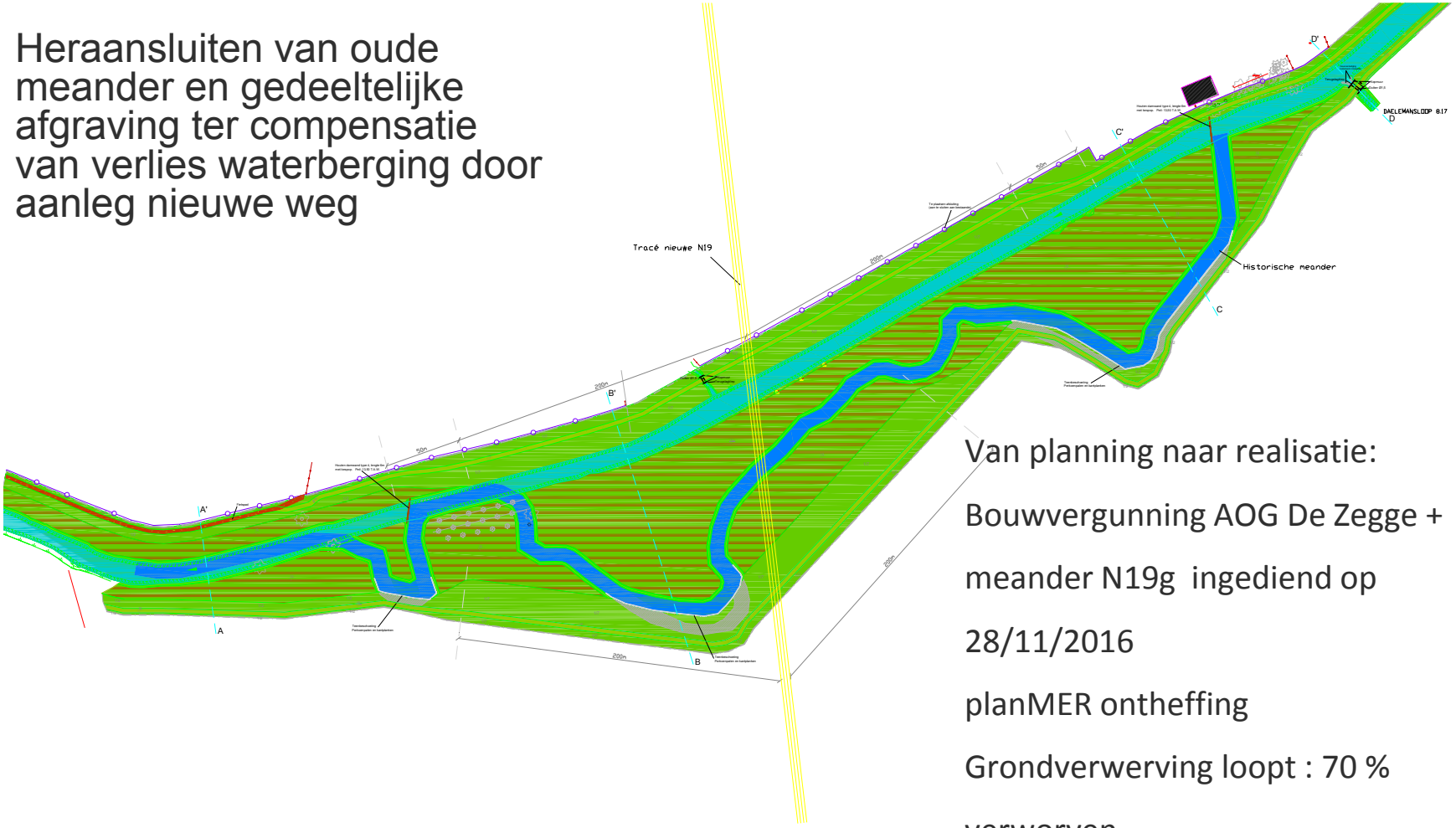

Van planning naar realisatie:

Bouwvergunning AOG De Zegge + meander N19g ingediend op 28/11/2016

planMER ontheffing

Grondverwerving loopt : 70 % verworven

Aanbesteding gepland in tweede helft 2017 – begin 2018

VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ

AOG De Zegge + 3 zoekzones

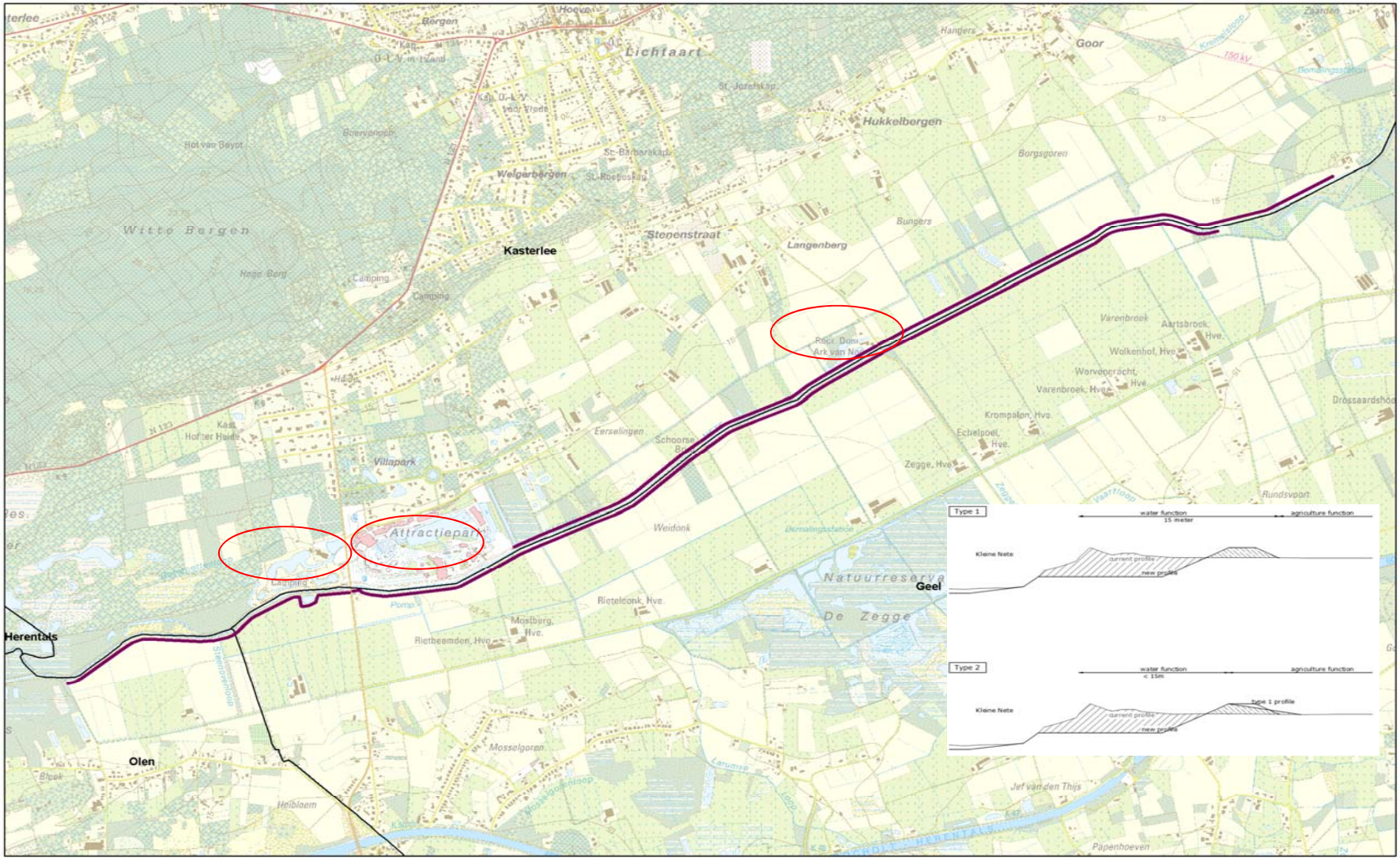

0 125 250 500 750 1.000 1.250 1.500 m

Zoekzones: haalbaarheidsonderzoek scenario's

DEELGEBIED CAMPING

Strategie	Ruimtelijke Uitwerking					
Dijkverlegging	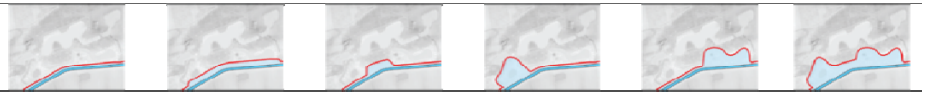					
Meandering	Meander als hoofdstroom	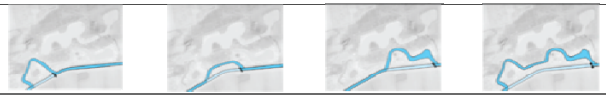				
	Meander als nevenstroom	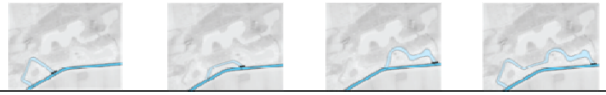				
Waterbuffering	Kleine Nete systeem	Grondwater systeem	Kunstmatig systeem			

DEELGEBIED BOBBEJAANLAND

Strategie	Ruimtelijke Uitwerking			
Dijkverlegging	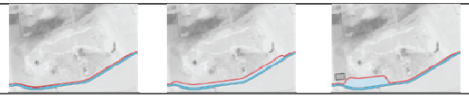			
Meandering	Meander als hoofdstroom	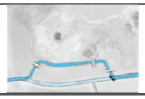		
	Meander als nevenstroom	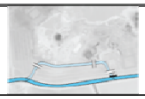		
Waterbuffering	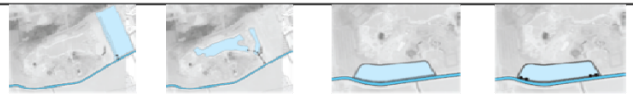 Grondwater systeem	Kunstmatig systeem		

VLAAMSE MILIEUMAATSCHAPPIJ

Vlaanderen is milieu

Interreg North Sea Region Building with Nature

European Regional Development Fund

EUROPEAN UNION

Zoekzone Camping Korte Heide

- inschakelen oude meander + zomerweide (D)
- Gedeeltelijke herlocalisatie (B en/of C)
- Integratie Boterpottenloop ?

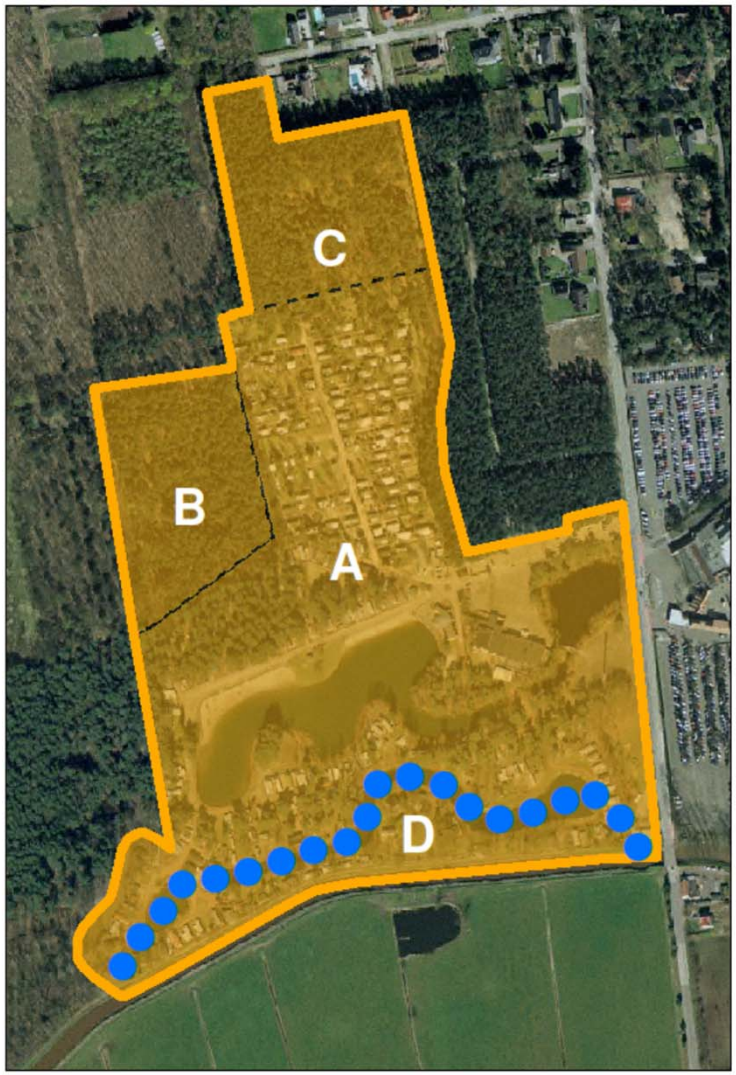

Zoekzone Bobbejaanland

Zoekzone Ark van Noë

Vlaanderen
is milieu

VLAAMSE
MILIEUMAATSCHAPPIJ

Afgraving van de Hellekens

- Afgraven 15 ha zandopspuiting (300.000m³)
- Aanleg overstromingszone LO +RO
- Hermeandering Kleine Nete
- Aanleg vispasseerbare drempels in meander
- Ecologische inrichting, wandelpad + platform

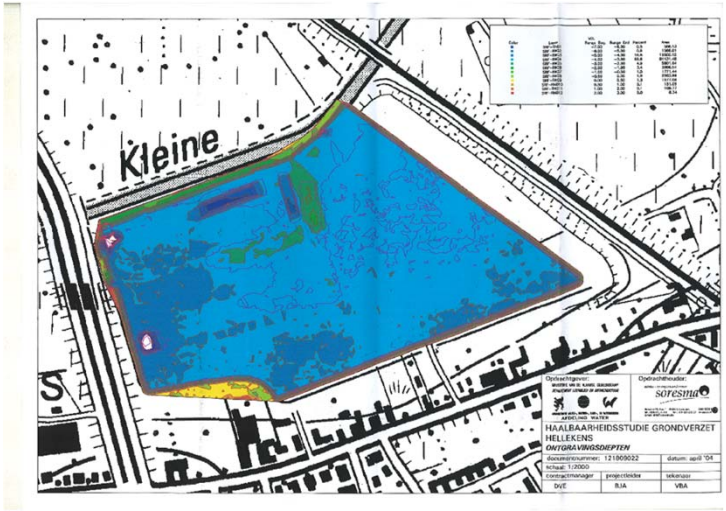

Werking van het overstromings-gebied ‘de Hellekens’.

Waterpeil Kleine Nete 12.65 m TAW

Rechteroever overstroomt

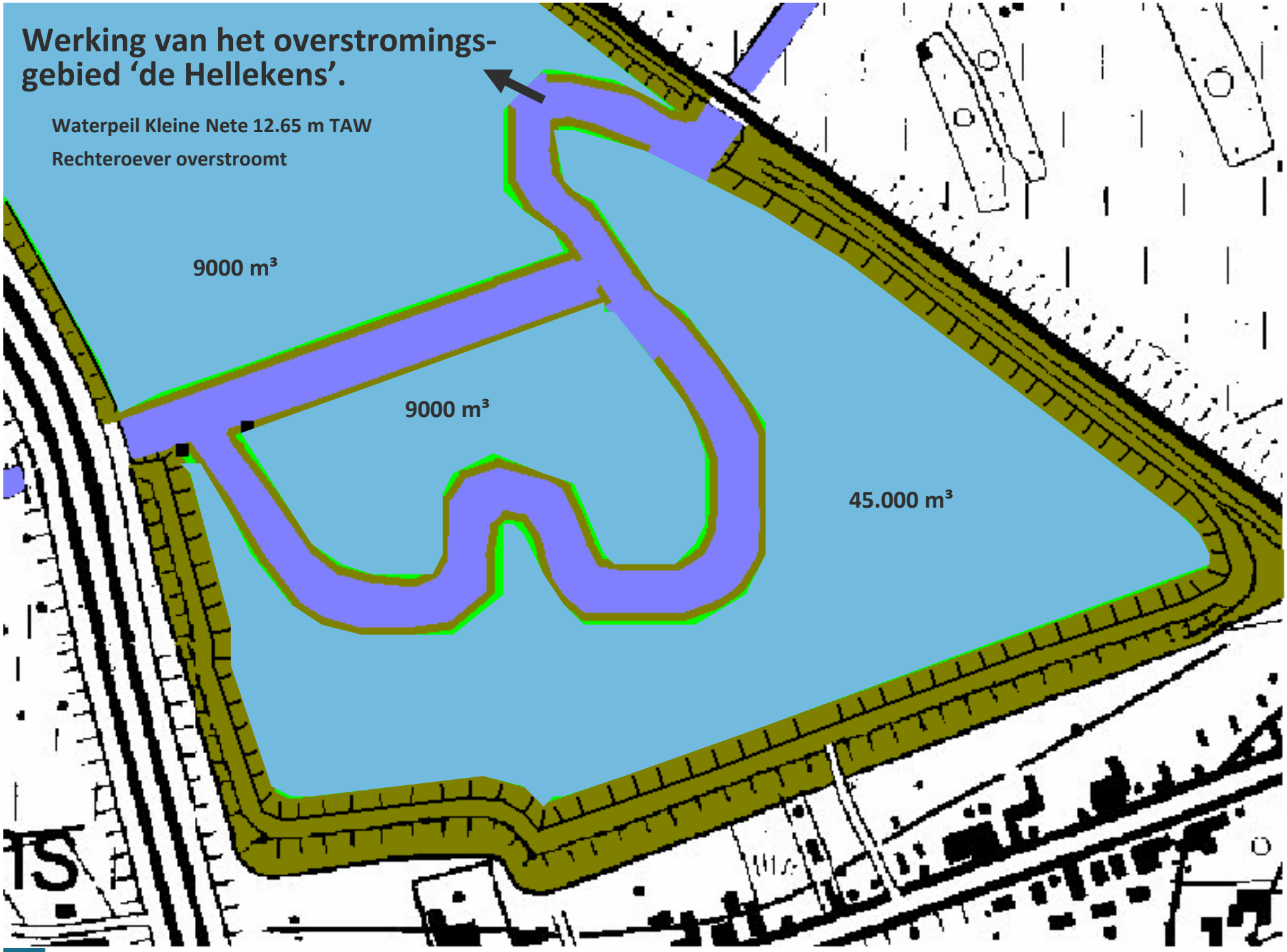

Hermeandering Kleine Nete t.h.v. Olens Broek

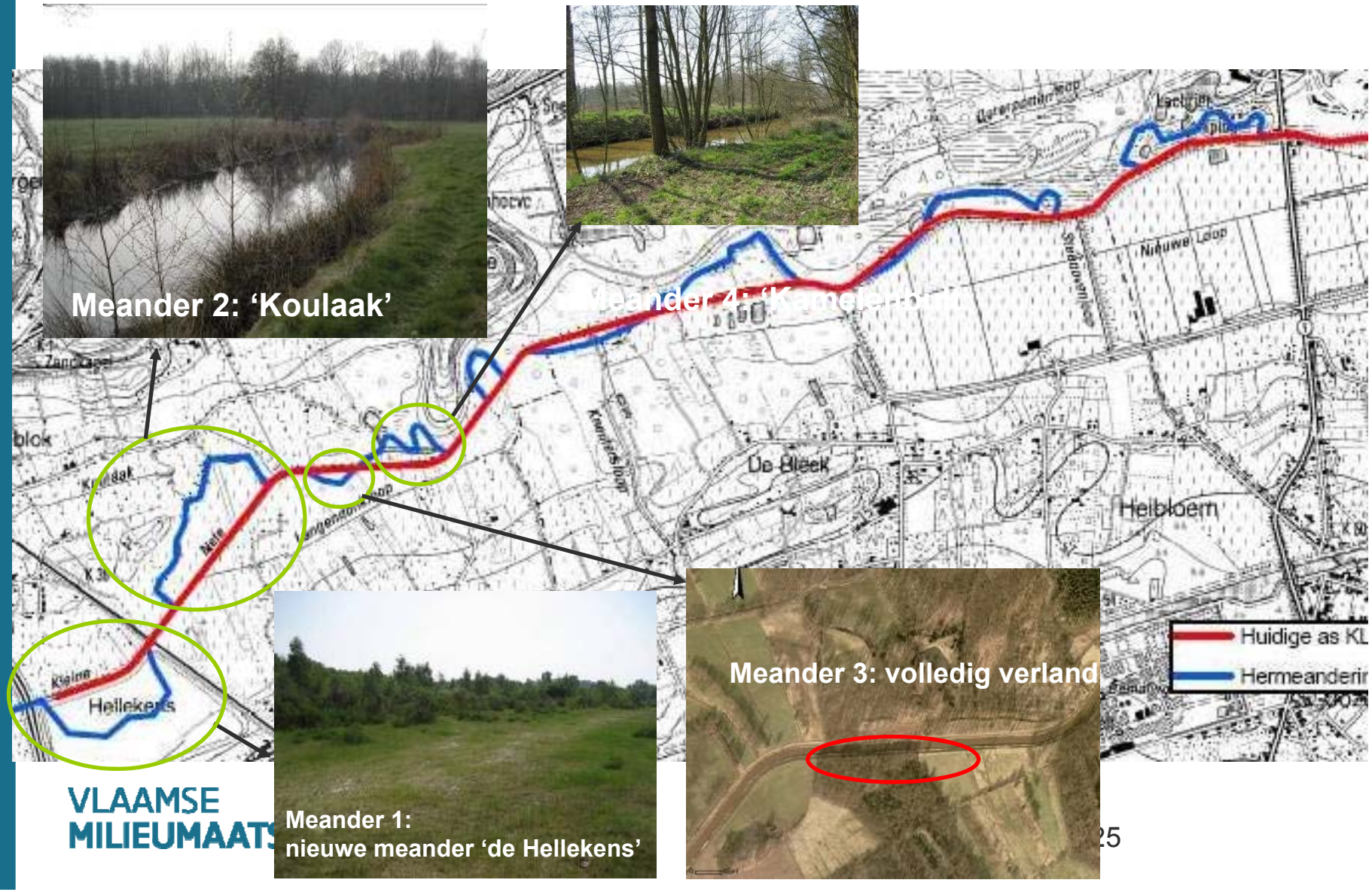

VLAAMSE MILIEUMAATS

Signaalgebied Olympiadelaan

Prov. Antwerpen werkt ontwikkelingsschets uit voor signaalgebied Olympiadelaan

Cfr BVR 14/1/2014 zijn er in deelgebied 2 mogelijkheden voor rivierherstel omdat deze niet kan ontwikkeld worden

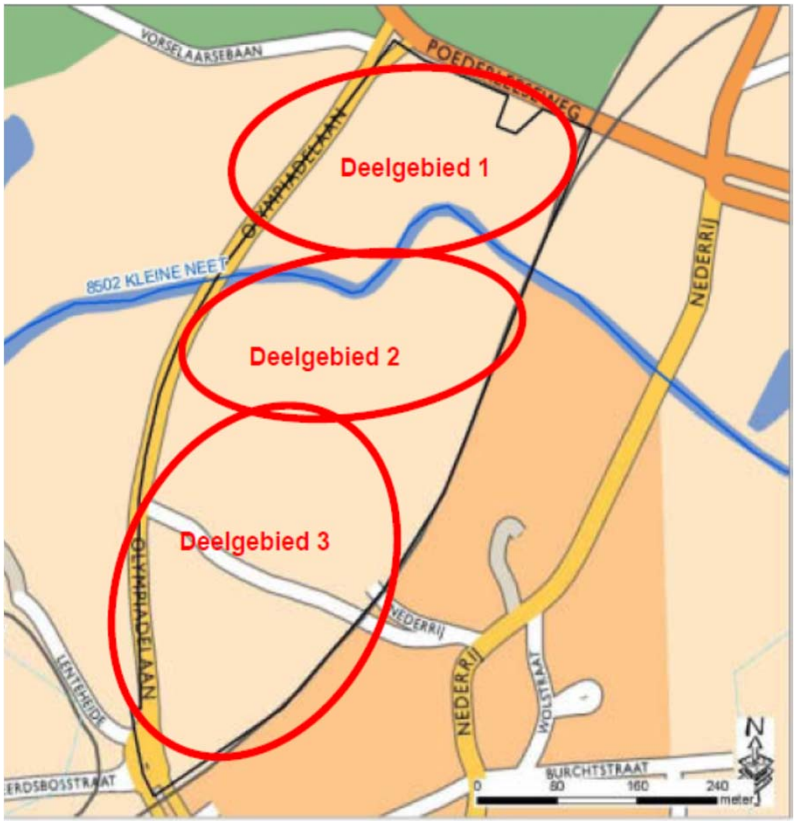

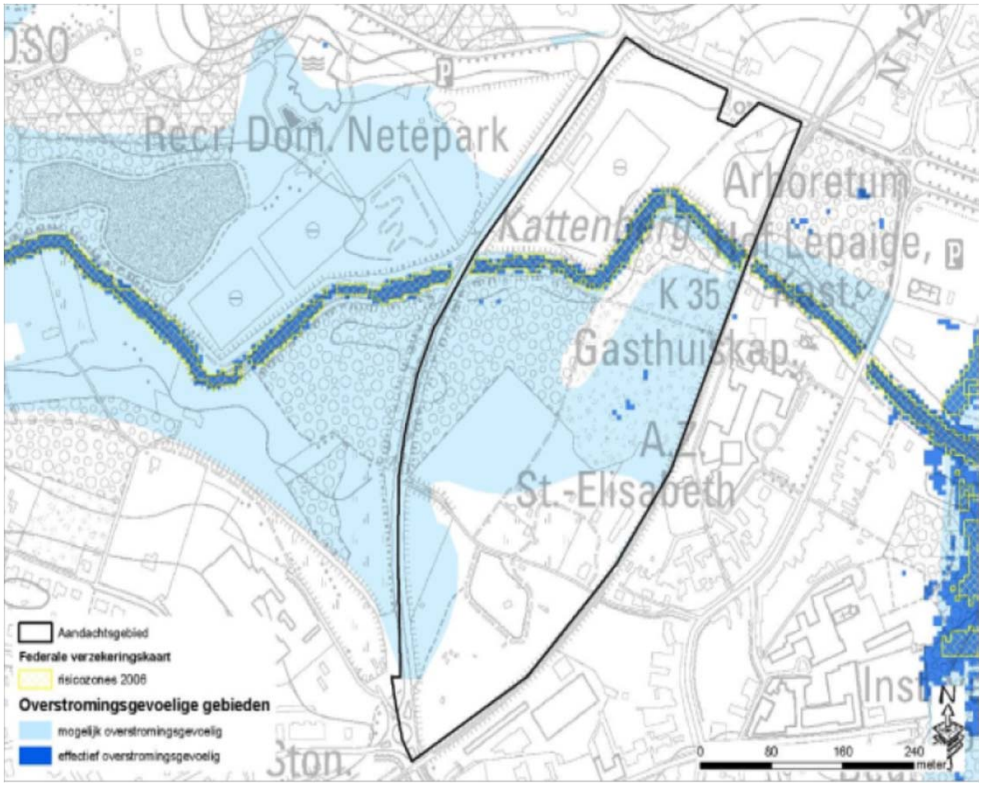

Europese natuurdoelen

Katleen Vandenbergh
Agentschap voor Natuur en Bos

Vlaanderen
is natuur

Europese Natuurdoelen

Natura 2000

AGENTSCHAP
NATUUR & BOS

Natura 2000

- Europees netwerk van Speciale Beschermingszones (SBZ) bestaande uit Habitatrichtlijngebieden (SBZ-H) en Vogelrichtlijngebieden (SBZ-V)

- Doelstellingen voor Europees beschermde habitattypes en soorten

- Implementatie van N2000 door elke lidstaat

Vlaanderen
is natuur

NATURA 2000

Natura 2000 in Vlaanderen

- Afbakening 24 VRL-gebieden in 1979 (98.243 ha), 38 HRL-gebieden in 1992 (105.022 ha), totaal 166.322 ha N2000 in Vlaanderen

- Gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen (G-IHD) vastgesteld op 5/11/2010, specifieke instandhoudingsdoelstellingen (S-IHD) vastgesteld op 23/04/2014

- Doelen 40-50.000 ha habitattypes

Vlaanderen
is natuur

Natura 2000 netwerk in Vlaanderen

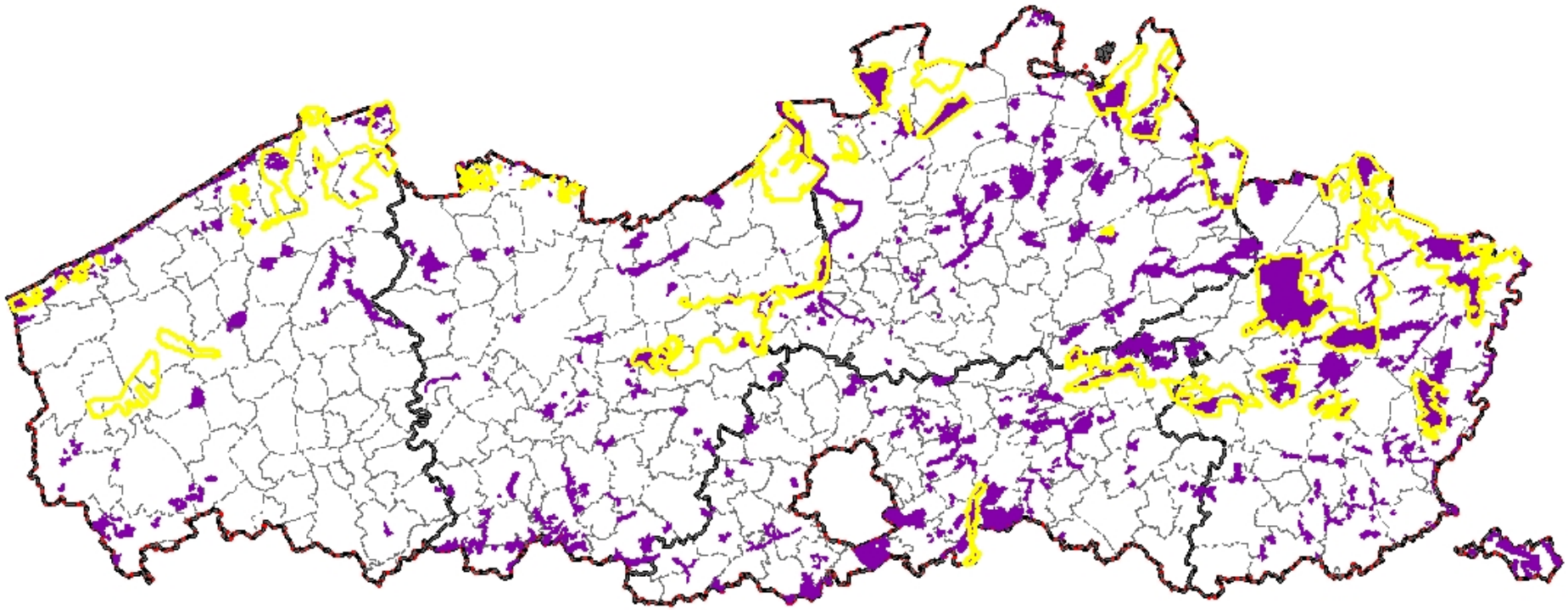

Implementatie Natura 2000

- G-IHD => S-IHD: bolovs, IHD-rapport

- Overlegplatforms 2015: managementplan
  → Prioritaire inspanningen en actielijst
  → Sterkste schouders: evidenties en intenties (habitat, rbb, gh), openstaand saldo
  → Zoekzones

- BVR 30/11/2016 MP per SBZ tegen 1/7/2018

Vlaanderen
is natuur

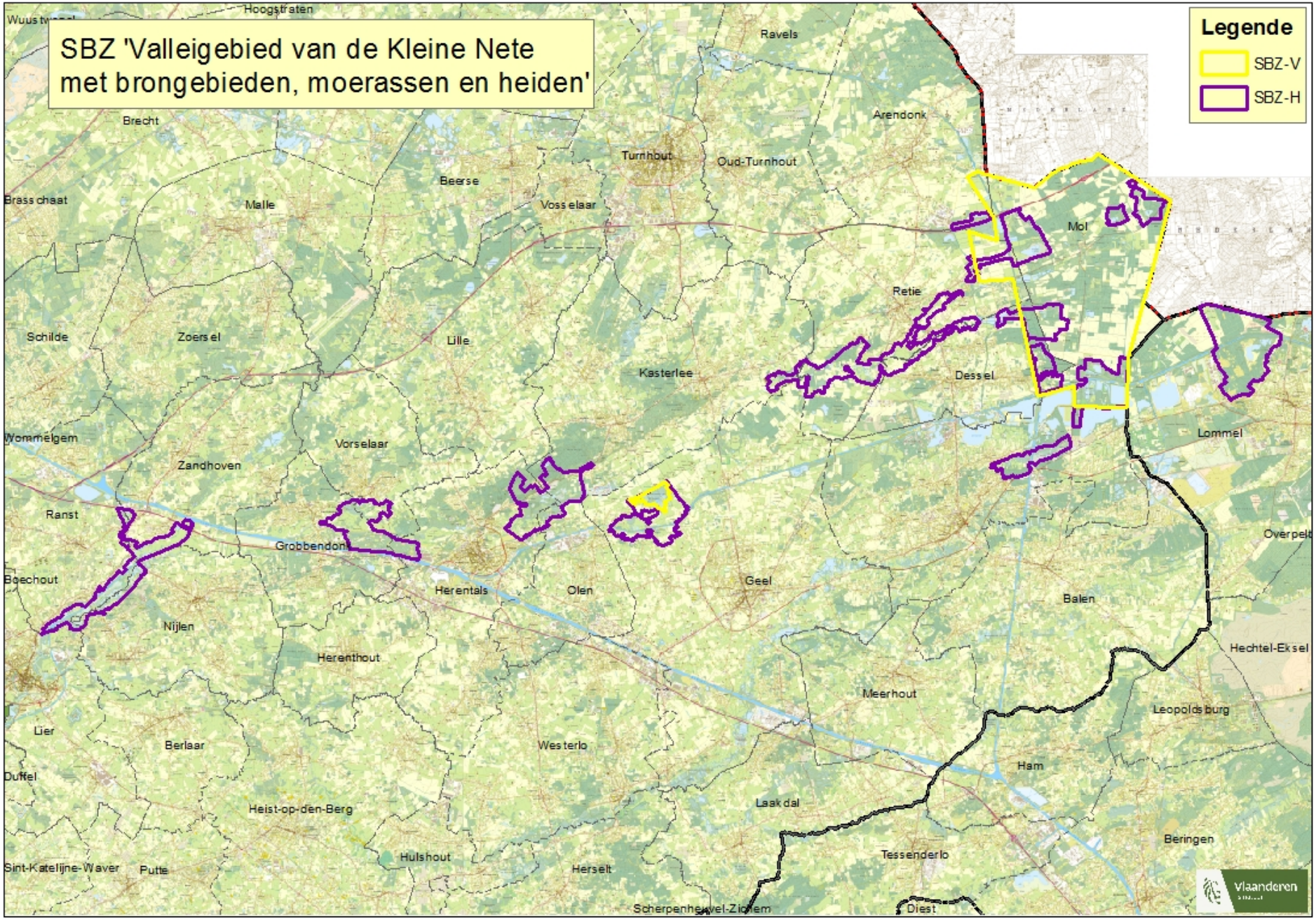
SBZ 'Valleigebied van de Kleine Nete
met brongebieden, moerassen en heiden'
Legende
SBZ-V
SBZ-H
Hoogstraten
Ravels
Brecht
Arendonk
Turnhout
Oud-Turnhout
Beerse
Brasschaat
Malle
Vosselaar
Mol
Retie
Schilde
Zoersel
Lille
Kasterlee
Dessel
Wommelgem
Vorselaar
Lommel
Zandhoven
Ranst
Grobbendonk
Overpelt
Boechout
Herentals
Olen
Geel
Balen
Nijlen
Herenthout
Hechtel-Eksel
Meerhout
Leopoldsburg
Lier
Berlaar
Westerlo
Ham
Duffel
Heist-op-den-Berg
Laakdal
Beringen
Hulshout
Tessenderlo
Sint-Katelijne-Waver
Putte
Herselt
Scherpenheuvel-Zichem
Diest
Vlaanderen

IHD-rapport Kleine Nete

- SBZ-opp 9125 ha; waarvan 4884 HRL en twee VRL (Ronde Put 5412 ha en De Zegge 86 ha), verspreid over 11 deelgebieden

- Europese Natuurdoelen in totaal 2736 ha voor 22 habitattypes waaronder veel bos- en heidehabitats, en voor 29 soorten zoals roerdomp, gladde slang, porseleinhoen, gevlekte witsnuitlibel,...

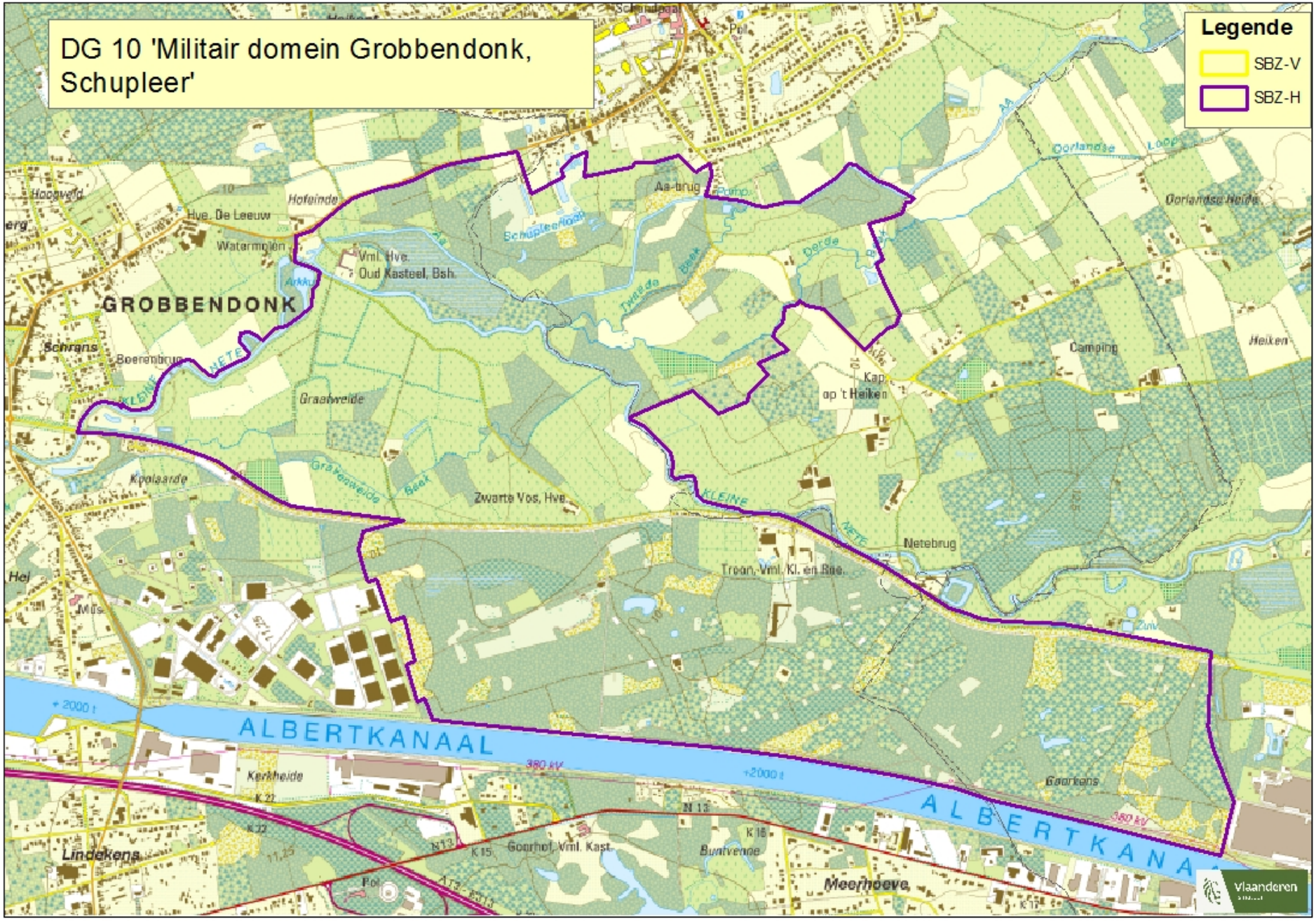
DG 10 'Militair domein Grobbendonk, Schupleer'
Legende
SBZ-V
SBZ-H
GROBBENDONK
ALBERTKANAAL
Hofeinde
Hve. De Leeuw
Watermolen
Vml. Hve. Oud Kasteel, Bsh.
Schrans
Boerenbrug
Graafweide
Koolaarde
Zwarte Vos, Hve.
Aa-brug
Schupleerloop
Tweede Beek
Derde Beek
Kap op 't Heiken
Camping
Heiken
Oorlandse Heide
Oorlandse Loop
Netebrug
Troon, Vml. Kl. en Roe.
Kerkheide
Goorhof, Vml. Kast.
Buntvenne
Meerhoeve
Goorkens
Lindekens
380 kV
+2000 t
Vlaanderen

Graafweide-Schupleer

- RUP: Natte natuurkern van 150 ha binnen HRL, 80 ha binnen HRL andere bestemmingen

- Gekozen voor maximale invulling van de natuurkern met Europese habitattypes = implementatie N2000

- Bijkomende Europese habitats mineraalarm overgangsveen, veldrusgrasland, laaggelegen schraal hooiland, alluviale ruigte en alluviaal elzenbroekbos. Rivierhabitat met structuurkenmerken Kleine Nete. Binnen de natte natuurkern van 150 ha wordt er ook leefgebied ontwikkeld voor de porseleinhoen

Vlaanderen
is natuur

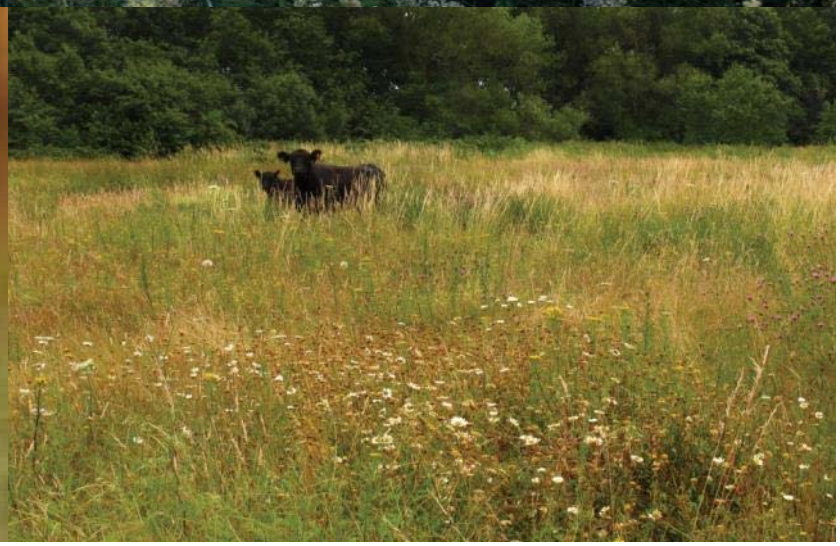

Graafweide-Schupleer

- Ecohydrologische studie: potentiebepaling voor ontwikkeling habitattypes
  - → Grond- en oppervlaktewatermodellering: hydrologische randvoorwaarden
  - → Chemische analyse bodemstalen: geschikte bodemgesteldheid op welke diepte

- Plaatsing habitats
  - → Ecologische randvoorwaarden (LSVI): hydrologische en bodemchemische potenties
  - → PAS-impact doorrekening in DIAN

- Opname in inrichtingsvisie, verdere uitwerking in Landinrichting

Vlaanderen
is natuur

Implementatie Natura 2000 op het terrein

- ISN: budget 2017 verdubbeld
  → Particulieren/gemeenten voor realisatie op het terrein

- Opmaak beheerplannen
  → Verder onder contract brengen doelen => verkleinen openstaand saldo => verkleinen zoekzones

- IHD-overeenkomsten met gemeenten
  → 'sterkste schouders' zetten gronden in voor realisatie IHD

Vlaanderen
is natuur

Kleine Nete en onroerend erfgoed

Jasmine Michielsen
Sofie Duytschaever
Agentschap Onroerend Erfgoed

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

Kleine Nete & Onroerend Erfgoed

Sofie Duytschaever en Jasmine Michielsen

Vlaanderen
is erfgoed

26 | 06 | 2017 Grobbendonk

Algemene overzichtskaart

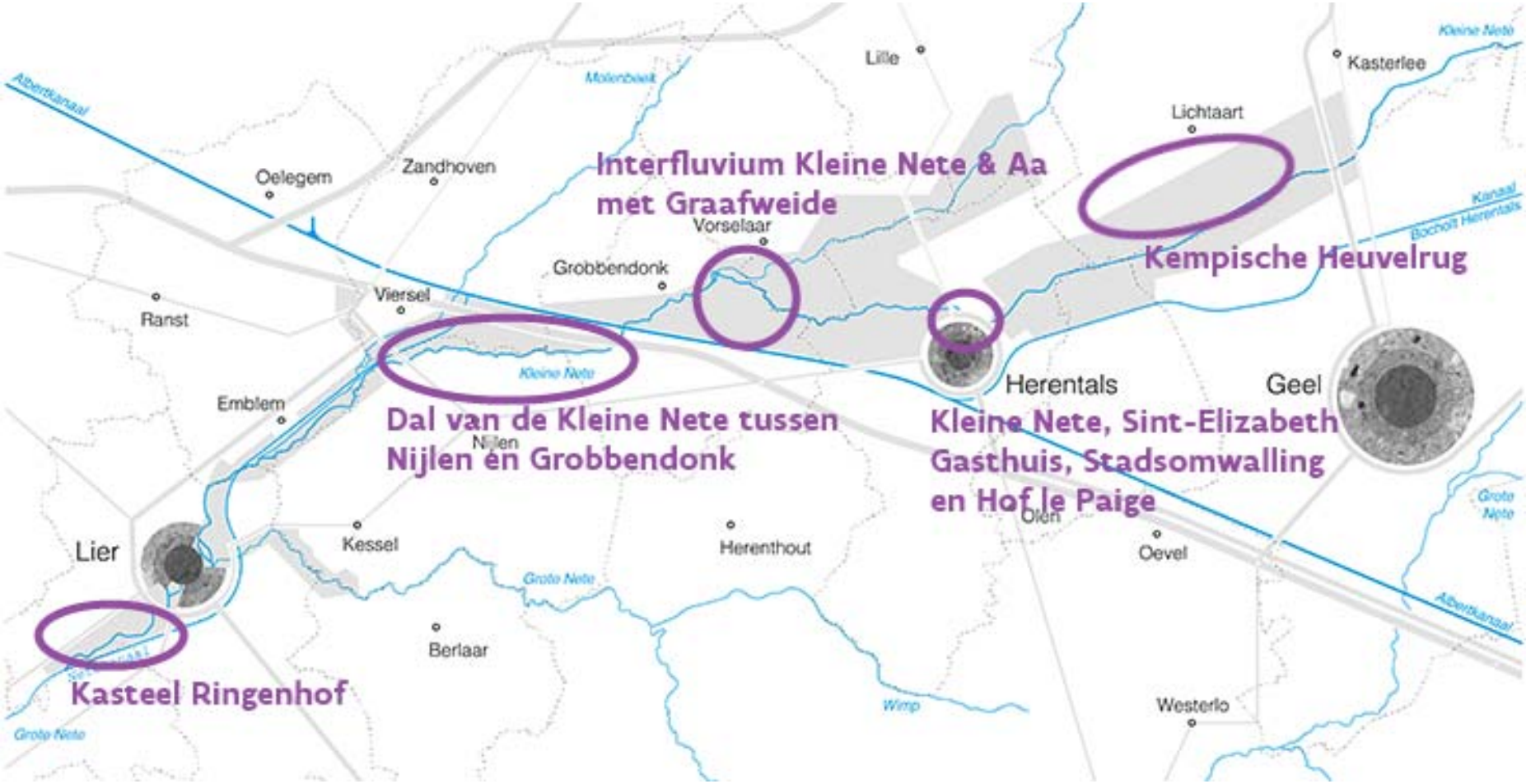

Vlaanderen
is erfgoed

Kasteel Ringenhof

- Beschermd monument owv historische en architecturale waarden
- Beschermd stadsgezicht owv historische waarde

- Gelegen in Sigmaproject Beneden Nete
  - Zicht vanop de Netedijk op het kasteel & -domein: beeldbepalend
  - Vrijwaren van het park en zijn recente uitbreidingen

    >> Omzichtigheid met grondwaterstanden tbv bomenbestand park

- Sluit aan op het geplande landschapspark Pallieterland

Dal van de Kleine Nete

tussen Nijlen en Grobbendonk

- Vastgesteld landschapsrelict

- Overlapping met projecten:
  - Sigmaproject Varenheuvel-Abroek
  - Realisatie instandhoudingsdoelstellingen
  - RUP Vallei van de Kleine Nete van Grobbendonk tot Lier

- Aandachtspunten OE zijn:
  - Behoud meanderend karakter waterlopen + herkenbaar houden relict Oude Nete
  - Bestendigen historisch permanente graslanden / behoud kleinschalig karakter / stimuleren graslandgebruik
  - Kwaliteit van open ruimte en vergezichten bewaren / grootschalige bebossing vermijden
  - Aandacht voor archeologische sites en vondsten (Prehistorisch sitecomplex in alluviale context)
  - ...

Interfluvium Kleine Nete & Aa met graafweide

Vlaanderen
is erfgoed

- Gebied met erfgoedwaarde – cfr. verschillende erfgoedbeschermingen

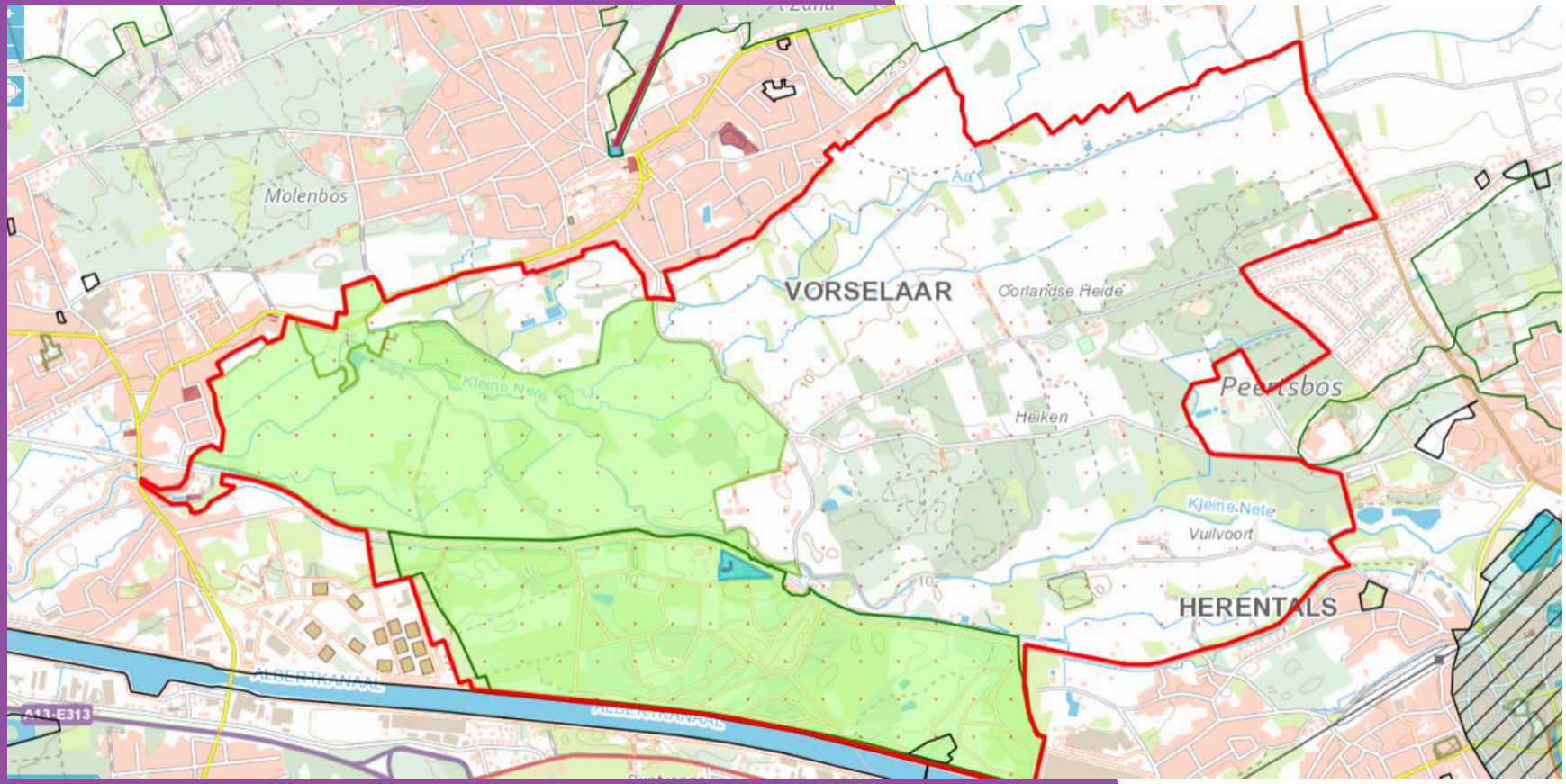

Interfluvium Kleine Nete Aa met graafweide

- Overlapping met projecten:
  - Realisatie instandhoudingsdoelstellingen
  - RUP Vallei van de Kleine Nete en Aa van N19 tot Grobbendonk

- Aandachtspunten OE zijn het behoud/beheren van
  - al het bouwkundig erfgoed
  - open tot halfopen valleilandschap
  - geomorfologische elementen (rivierdonken en oude meanders)
  - natuurlijke waterhuishouding/overstromingsregime
  - historische perceelsstructuur/grachtenstelsel
  - stimuleren historisch verantwoord graslandbeheer
  - ...

- Geïntegreerd beheerplan kasteelhoeve, watermolen en omgeving

Vlaanderen
is erfgoed

Kleine Nete, Sint Elisabethgasthuis, stadsomwalling en Hof Le Paige

- Oud gasthuissite beschermd als monument en stads- en dorpsgezicht
- Hof le paige met bijhorend park beschermd als monument
- Historische stadskern van Herentals vastgesteld als archeologische zone

- Overlapping met projecten:
  - Prup Afbakening kleinstedelijk gebied Herentals Deelgebied Strategisch gebied Olympiadelaan / ontwerpend onderzoek voor vallei van de Kleine Nete kleinstedelijk gebied Herentals

- Aandachtspunten OE zijn:
  - Max. behoud van intacte landschapsstructuur met bijhorende erfgoedkenmerken/elementen
  - Open ruimte zo open mogelijk laten
  - Min. verstoring archeologisch erfgoed in de bodem
  - ...

Vlaanderen
is erfgoed

Kempische heuvelrug

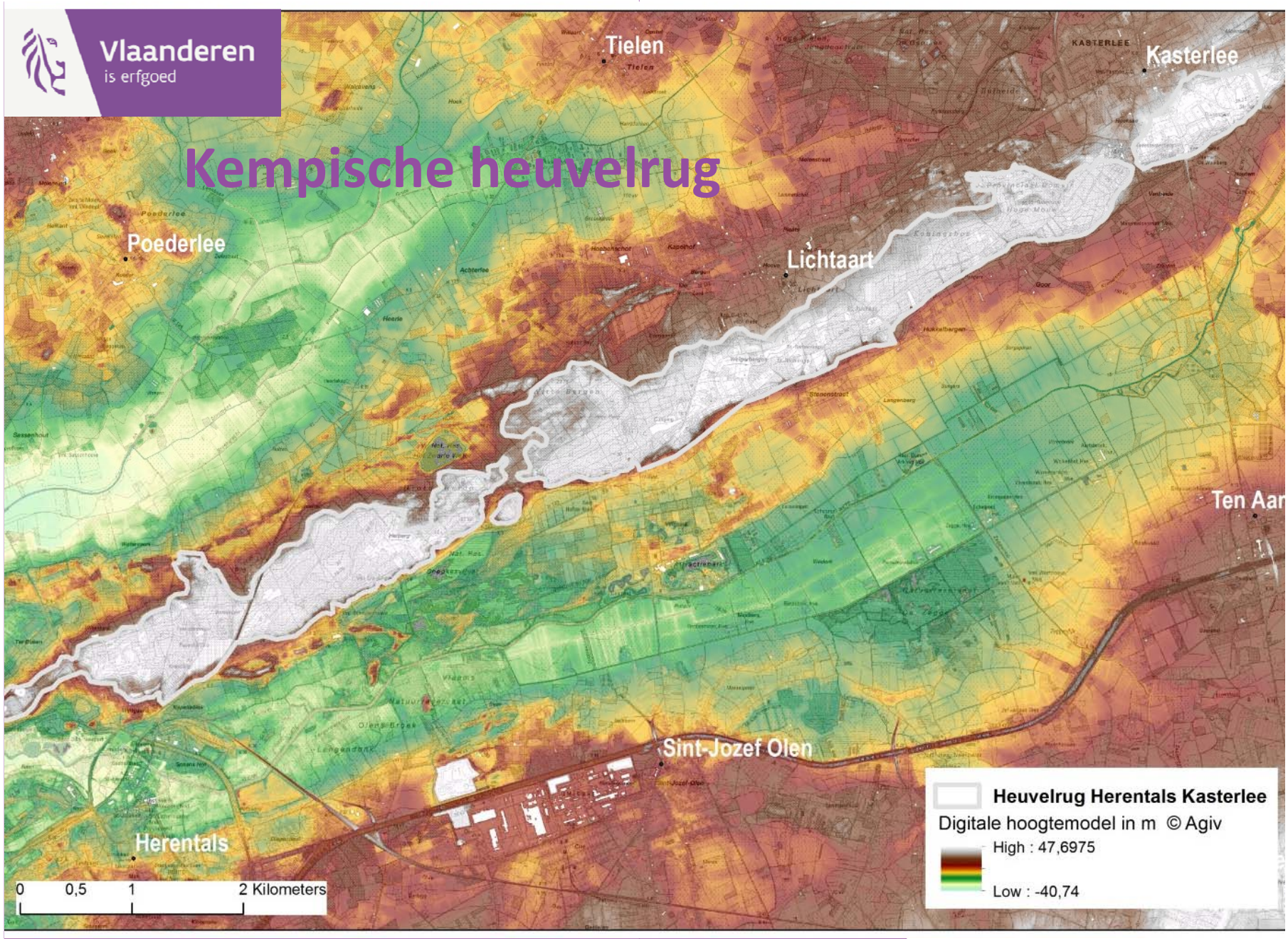

Kempische Heuvelrug

- Overlapping met projecten:
  - Realisatie instandhoudingsdoelstellingen
  - RUP Vallei van de Kleine Nete en Aa van N19 tot Grobbendonk

- Aandachtspunten OE zijn het behoud/beheren van
  - Geomorfologische / geologische waarden
  - Gradiënten droog-nat en voedselrijk-voedselarm
  - Open waters (Zwarte Water, Snepkesvijver, …) in combinatie met uitgestrekte bossen
  - Ontginningsstructuren (wegen- en grachtenpatroon, turfwinningen, …)
  - Landschapsstructuren (Celtic fields,…)

Vragen?
Infostand Onroerend Erfgoed

sofie.duytschaever@vlaanderen.be

jasmine.michielsen@vlaanderen.be

Vlaanderen
is erfgoed

Agentschap
Onroerend
Erfgoed

PDPO-project ‘Vallei in verandering, kansen voor duurzame landbouw’

Gert Van de moortel

Boerenbond

Vallei in verandering: duurzame kansen voor landbouw

Vlaanderen is open ruimte | Provincie Antwerpen | KLEINE NETE | Innovatiesteunpunt voor landbouw en platteland

Dit project werd mede mogelijk gemaakt door cofinanciering uit Platteland Plus, bestaande uit middelen vanuit Vlaanderen en de provincie Antwerpen

Innovatiesteunpunt de toekomst begint vandaag

Projectinformatie

- Looptijd: 1 oktober 2015 – 30 september 2017

- Begeleidende structuren project
  - Stuurgroep = OC
  - Praktische aansturing = projectgroep

- Inhoud van het project: ‘Betrokken bedrijven in gebied Graafweide-Schupleer zicht geven op een mogelijke toekomst in een nieuwe context’

Projectaanpak PDPO Kleine Nete

Continue wissel-werking met project-groep en stuur-groep

1. Kennisopbouw – inzicht in visie leden projectgroep

2. Voorbereiding traject met betrokken bedrijven

3. Opstart traject met betrokken bedrijven (15/20)

Bedrijfsrapporten

Beleids-aanbevelingen

Opstart traject
met betrokken bedrijven

In kaart brengen van de huidige bedrijfssituatie →vertrekken van voorkeursscenario

In kaart brengen van visiemogelijkheden

Generiek spoor met behulp van inspiratiegids

Te onderzoeken pistes

- **Bedrijfsoptimalisatie**
- **Flankerend beleid**
- **Natuurbeheer**
- **Bedrijfs(her)oriëntatie**
- **…**

De inspiratiegids

- ‘de inspiratiegids’ als portfolio/begeleidings-instrument

- Inhoud
  - Inspirerende en vernieuwende bedrijfsstrategieën
  - Tools om je visie te ontwikkelen

De inspiratiegids

- Voor landbouwers
  - Elke betrokken landbouwer heeft een gids ontvangen
  - Indien gewenst gevolgd door concrete bedrijfsbezoeken

- Online te vinden
  - www.innovatiesteunpunt.be/inspiratiegids

Bedrijfsrapporten
Traject met de bedrijven

- Huidige en toekomstige bedrijfssituatie in kaart gebracht
  - Met o.m. berekeningen van de gevolgen van verlies van grond
- Technische opwaardering (indien gewenst)
- Mogelijkheden flankerend beleid
- Mogelijkheden natuur- en landschapsbeheer
- Verkenning bedrijfsvisie naar de toekomst

Welke gegevens hebben we in kaart gebracht?

- Volledige bedrijfsfiche voor elk bedrijf
- Volledige perceelfiche voor elk perceel

In functie van:

→Projectgroep gaf af aan welke informatie nodig is

→Informatie en vragen werden gericht doorgespeeld aan de betrokken administraties

→Zo kan de inrichtingsnota gericht geschreven worden

Doorgedreven berekeningen gevolgen van het VKS

- Gevolgen van verlies van grond zijn drieledig
  - Invloed op ruwvoederwinning
    - Hoeveel ha voor toepassing VKS – na toepassing VKS
  - Invloed op mestafzet
    - Hoeveel ha voor toepassing VKS – na toepassing VKS
  - Invloed op GLB-premies
    - Hoeveel ha voor toepassing VKS – na toepassing VKS

→ Zo goede inschatting maken van de jaarlijks terugkerende bedrijfseconomische en financiële gevolgen

→ Grond is essentiële productiefactor voor een land- of tuinbouwbedrijf

Beleidsaanbevelingen

- Beschrijving traject/proces:
  - Pilootproject
  - Gezette stappen
  - Leerervaringen
- Concrete resultaten
  - Inspiratiegids
  - Bedrijfsrapporten
- Beleidsaanbevelingen
  - Binnen het gebied
  - Maar ook breder

Eindsymposium

- Presenteren van de belangrijkste resultaten/speerpunten van het project
- September 2017

BOERENBOND
trouw aan land- en tuinbouw

Landelijke Gilden
samen beleef je meer

cera
samen investeren in welvaart en welzijn

KBC

Het Innovatiesteunpunt is een initiatief van
Boerenbond en Landelijke Gilden in partnerschap met Cera en KBC

Innovatiesteunpunt
de toekomst begint vandaag

Netedag 26 juni 2017

Pauze

10.30 u	**Pauze**
10.45 u	**Een toekomstverhaal voor de vallei van de Kleine Nete**

Netedag 26 juni 2017

Een toekomstverhaal voor de vallei van de Kleine Nete

Kwaliteiten van de Netevallei

Bas Vanderveken

Regionaal Landschap Kleine en Grote Nete

Impasse des Deux-Néthes – Parijs

Kleine en Grote Nete

REGIONAAL LANDSCHAP

de Voorkempen REGIONAAL LANDSCHAP

REGIONAAL LANDSCHAP RIVIERENLAND LANGS NETE, DIJLE, ZENNE & RUPEL REGIONAAL LANDSCHAP

Provincie Antwerpen

een rivier
een vallei
een partnerschap
een ambitie
een droom

Eric Fels – vistrap Grobbendonk

Ferraris ca. 1775 (bron: Natuurpunt LIFE Kleine Nete)

Leo Smouts – Aa-vallei in Vorselaar

Michel Vandenhoudt – Olens Broek

Ecologie
Kleine Nete barst van leven

Waterzuivering en gescheiden rioleringsstelsels beginnen vruchten af te werpen

Vissen, waterplanten, bevers, ijsvogels: geen enkele beek in Vlaanderen zit zo bomvol leven als de Kleine Nete. Dat blijkt uit onderzoek van Natuurpunt. Het contrast met de Neerbeek in Wevelgem kan niet groter zijn: daar hebben ze al 19 jaar geen vis meer gezien.

Aan de Kleine Nete vind je de meeste planten- en diersoorten.
FOTO JOREN DE WEERT

● Er zijn waterlopen in Vlaanderen waar het natuurleven opnieuw grote sier maakt. Aan de Kleine Nete in Antwerpen kan het niet op, blijkt uit een telling van Natuurpunt. De milieuorganisatie bracht de vijftien meest "levendige" waterlopen in Vlaanderen in kaart.

"Geen enkele waterloop kan tippen aan de Kleine Nete", zegt Hendrik Moeremans van Natuurpunt. "Vissen, ijsvogels, tal van waterplanten, zeldzame soorten als de rivierdonderpad en de beschermde beekprik, oeverzwaluwen, bevers... Op alle vlakken is de Kleine Nete een grootse beek."

HENDRIK MOEREMANS
Natuurpunt

"We zuiveren op talloze plekken al beter ons water, maar we zijn er nog lang niet."

Hoe dat komt? "Het Netebekken geldt als pionier voor de waterzuivering in Vlaanderen", zegt Moeremans. "Al in de jaren zeventig hebben de gemeenten uit de buurt daar werk van gemaakt." Met resultaat.

Opvallend: de top 10 van waterlopen met het meeste leven bestaat uitsluitend uit Antwerpse en Limburgse beken. De drie andere provincies moeten het elk stellen met één vertegenwoordiger in de staart van het peloton: de Kalkense Vaart (Oost-Vlaanderen, op 13), de IJzer (West-Vlaanderen, op 14) en de IJse (Vlaams-Brabant, op 15).

Nog werk aan de winkel

"De toename van het leven in de beken is grotendeels te danken aan de toegenomen zuivering van het industrieel en huishoudelijk afvalwater", zegt Moeremans. "Maar we zijn er nog niet. Volgens de Europese kaderrichtlijn Water moest al het oppervlakte- en grondwater tegen 2015 van goede kwaliteit zijn. Die deadline hebben we niet gehaald. Verre van. Om de waterkwaliteit op te krikken, is het belangrijk dat de landbouw minder meststoffen en pesticiden gebruikt. De gemeentelijke rioleringsstelsels moeten ook verder uitgebouwd worden en de natuurlijke structuur van onze waterlopen moet worden hersteld."

Want wie scoort het slechtst? De Neerbeek, die van Wevelgem naar Bissegem loopt. Daar loopt zowat alles verkeerd. "Sinds 1997 is daar bij de metingen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek nooit een vis waargenomen", zegt Moeremans. "Hoewel er hier en daar riolering ligt, zijn zeker niet alle huizen erop aangesloten, er wordt nog heel wat afvalwater rechtstreeks in de beek geloosd. Intensieve landbouw zorgt dan weer voor een toevoer van meststoffen en pesticiden, die van het water allesbehalve een gezonde omgeving maken."

TOM LE BACQ
KRISTOF SIMOENS

TOPPERS
- **1. Kleine Nete** (Antwerpen, Netebekken)
- **2. Abeek** (Limburg, Maasbekken)
- **3. Aa** (Antwerpen, Netebekken)
- **4. Warmbeek** (Limburg, Maasbekken)
- **5. Berwijn** (Limburg, Maasbekken)

FLOPPERS
- **1. Neerbeek** (West-Vlaanderen, Leiebekken)
- **2. Kasselrijbeek** (West-Vlaanderen, Leiebekken)
- **3. IJzenbeek** (Vlaams-Brabant, Denderbekken)
- **4. Birrebeek** (Vlaams-Brabant, Benedenscheldebekken)
- **5. Mandel** (West-Vlaanderen, Leiebekken)

MILIEU

Kleine Nete barst van het leven

Vissen, waterplanten, bevers, ijsvogels: geen enkele waterloop in Vlaanderen zit zo vol leven als de Kleine Nete. 'Op talloze plekken zuiveren we al beter ons water, maar we zijn er nog lang niet', klinkt het bij Natuurpunt.

BRUSSEL | Ja, er zijn waterlopen in Vlaanderen waar het natuurleven – opnieuw – grote sier maakt. Aan de Kleine Nete in Antwerpen kan het niet op, blijkt uit een telling van Natuurpunt. De milieuorganisatie bracht de vijftien meest 'levendige' waterlopen in Vlaanderen in kaart.

'Geen enkele rivier of beek kan tippen aan de Kleine Nete', zegt Hendrik Moeremans van Natuurpunt. 'Vissen, ijsvogels, tal van waterplanten, zeldzame soorten als de rivierdonderpad en de beschermde beekprik, oeverzwaluwen, bevers, modderkruipers... Op alle vlakken is de Kleine Nete een grootse waterloop.' Hoe dat komt? 'Het Netebekken geldt als pionier voor de waterzuivering in Vlaanderen', zegt Moeremans. 'Al in de jaren 70 hebben de gemeenten uit de buurt daar werk van gemaakt.' Opvallend: de top tien van waterlopen met het meeste leven bestaat uitsluitend uit Antwerpse en Limburgse beken. De drie andere provincies moeten het elk stellen met één vertegenwoordiger, in de staart van het peloton: de Kalkense Vaart (Oost-Vlaanderen, op plaats 13), de IJzer (West-Vlaanderen, op 14) en de IJse (Vlaams-Brabant, op 15).

'De toename van het leven in de beken is grotendeels te danken aan de toegenomen zuivering van het industriële en huishoudelijke afvalwater', zegt Moeremans. 'Maar er is nog werk aan de winkel. Volgens de Europese kaderrichtlijn Water moest al het oppervlakte- en grondwater tegen 2015 van goede kwaliteit zijn. Die deadline hebben we niet gehaald. Verre van. Om de waterkwaliteit op te krikken, is het belangrijk dat de landbouw minder meststoffen en pesticiden gebruikt. De gemeentelijke rioleringsstelsels moeten verder uitgebouwd worden en de natuurlijke structuur van onze waterlopen moet worden hersteld.'

Geen vis te zien

In de Neerbeek, die van Wevelgem naar Bissegem loopt, gaat zowat alles verkeerd. 'Sinds 1997 is er bij de metingen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek nooit een vis waargenomen', zegt Moeremans. 'Hoewel hier en daar riolering ligt, zijn zeker niet alle huizen erop aangesloten, er wordt nog veel afvalwater rechtstreeks in de beek geloosd. Intensieve landbouw leidt dan weer tot een toevoer van meststoffen en pesticiden die van het water allesbehalve een gezonde omgeving maken.' (tb, kri)

● **TOPPERS**
1. Kleine Nete (Antwerpen, Netebekken)
2. Abeek (Limburg, Maasbekken)
3. Aa (Antwerpen, Netebekken)
4. Warmbeek (Limburg, Maasbekken)
5. Berwijn (Limburg, Maasbekken)

● **FLOPPERS**
1. Neerbeek (West-Vlaanderen, Leiebekken)
2. Kasselrijbeek (West-Vlaanderen, Leiebekken)
3. IJzenbeek (Vlaams-Brabant, Denderbekken)
4. Birrebeek (Vlaams-Brabant, Benedenscheldebekken)
5. Mandel (West-Vlaanderen, Leiebekken)

De ijsvogel. © rr

De oeverzwaluw. © blg

De beekprik. © Karl Van Ginderdeuren

Een bever. © jurbd

De rivierdonderpad. © jrb

De modderkruiper. © jrb

Eric Fels – watermolen in Grobbendonk

Gitte Mertens – Kleine Nete in Herentals

Elly Vaes – Samenvloeiing Kleine en Grote Nete (Lier)

INTENTIEVERKLARING KLEINE NETE

Samen realiseren we een ambitieus en evenwichtig toekomstproject voor de vallei van de Kleine Nete

van coördinatie naar co-productie...

Vlaanderen verbeelding werkt

De Vlaamse Waterweg nv

Waterwegen en Zeekanaal NV – weg van water

Provincie Antwerpen

Kempens Landschap

Regionaal Landschap Rivierenland

de Voorkempen Regionaal Landschap

Kleine en Grote Nete Regionaal Landschap

Geel – Je komt er, je blijft er

Gemeente Grobbendonk

Herentals

Kasterlee – uw avontuur ligt in onze natuur

stad Lier

Lille gemeente

Nijlen 1001 facetten

lokaal bestuur Olen

Ranst – daar zit pit in!

Vorselaar – verrassend natuurlijk

Zandhoven – met de glimlach

natuurpunt

Boerenbond – trouw aan land- en tuinbouw

Landschap
Bos
Natuur
Geïntegreerde projecten
Natuur-educatie
Landbouw
Natuur-recreatie

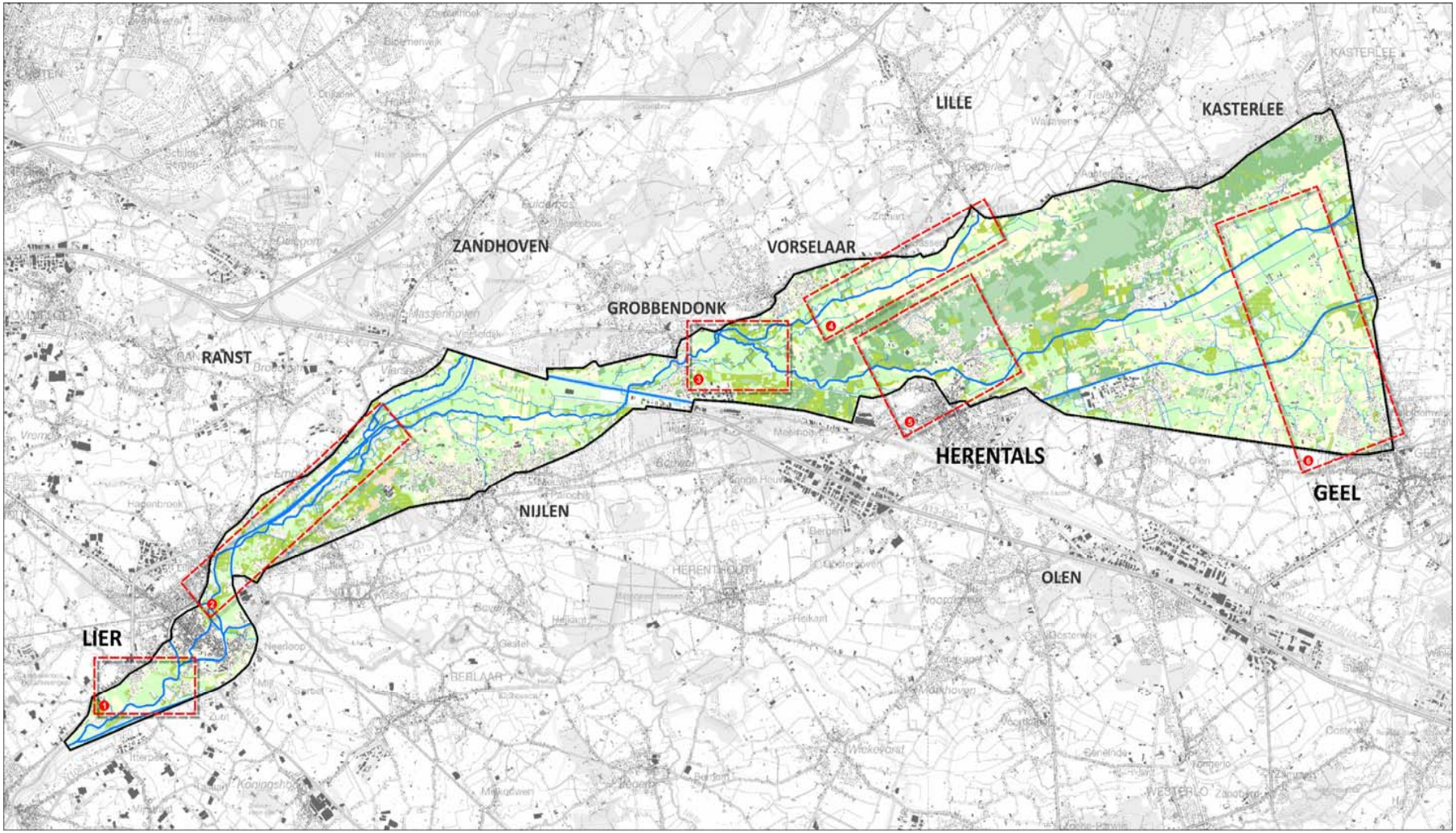

Projectgebied met zes hefboomprojecten

Provinciaal landschapsbeeld Vallei van de Kleine Nete

Meer info ?

de Voorkempen
REGIONAAL LANDSCHAP
DE VOOR KEMPEN
www.rldevoorkempen.be

REGIONAAL LANDSCHAP RIVIERENLAND
LANGS NETE, DUIJL, ZENNE & RUPEL
RIVIER EN LAND
www.rlrl.be

REGIONAAL LANDSCHAP
Kleine en Grote Nete
KLEINE & GROTE NETE
www.rlkgn.be

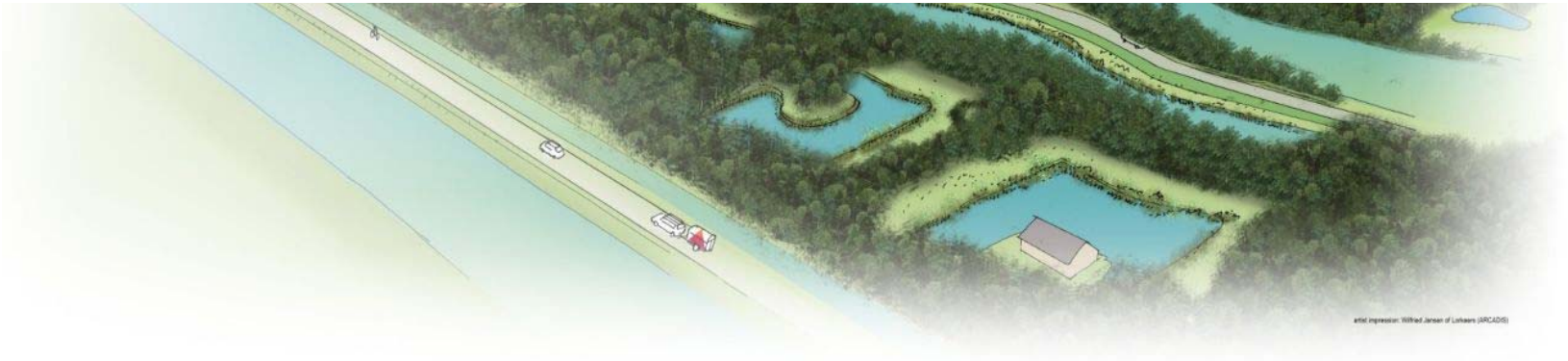

Kleine Nete als speerpuntgebied

Tom Gabriëls
Bekkencoördinator
Vlaamse Milieumaatschappij

Wat is een speerpuntgebied?

- Doelstelling Europese Kaderrichtlijn Water: goede oppervlaktewatertoestand tegen 2015 (uitstel mogelijk tot ten laatste 2027)
- Vlaanderen maakt in de stroomgebiedbeheerplannen gebruik van een gebiedsgerichte aanpak per waterlichaam:
  - speerpuntgebieden: goede toestand haalbaar tegen 2021
  - aandachtsgebieden: goede toestand haalbaar tegen 2027
- Selectie op basis van (1) huidige toestand, (2) doelafstand t.o.v. doelstellingen KRLW en (3) verbeterpotentieel

Speerpunt- en aandachtsgebieden in Vlaanderen

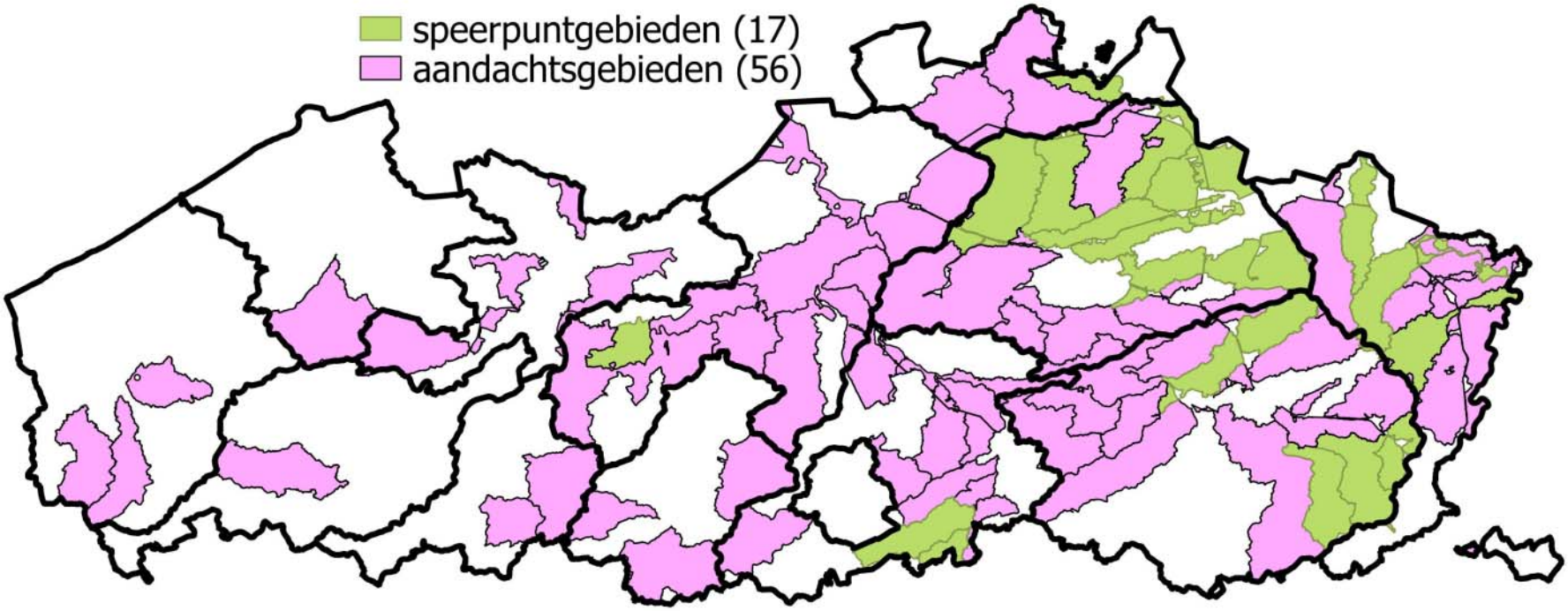

Integraal Waterbeleid
Samen werken aan water

NETEBEKKEN

Speerpuntgebied Kleine Nete

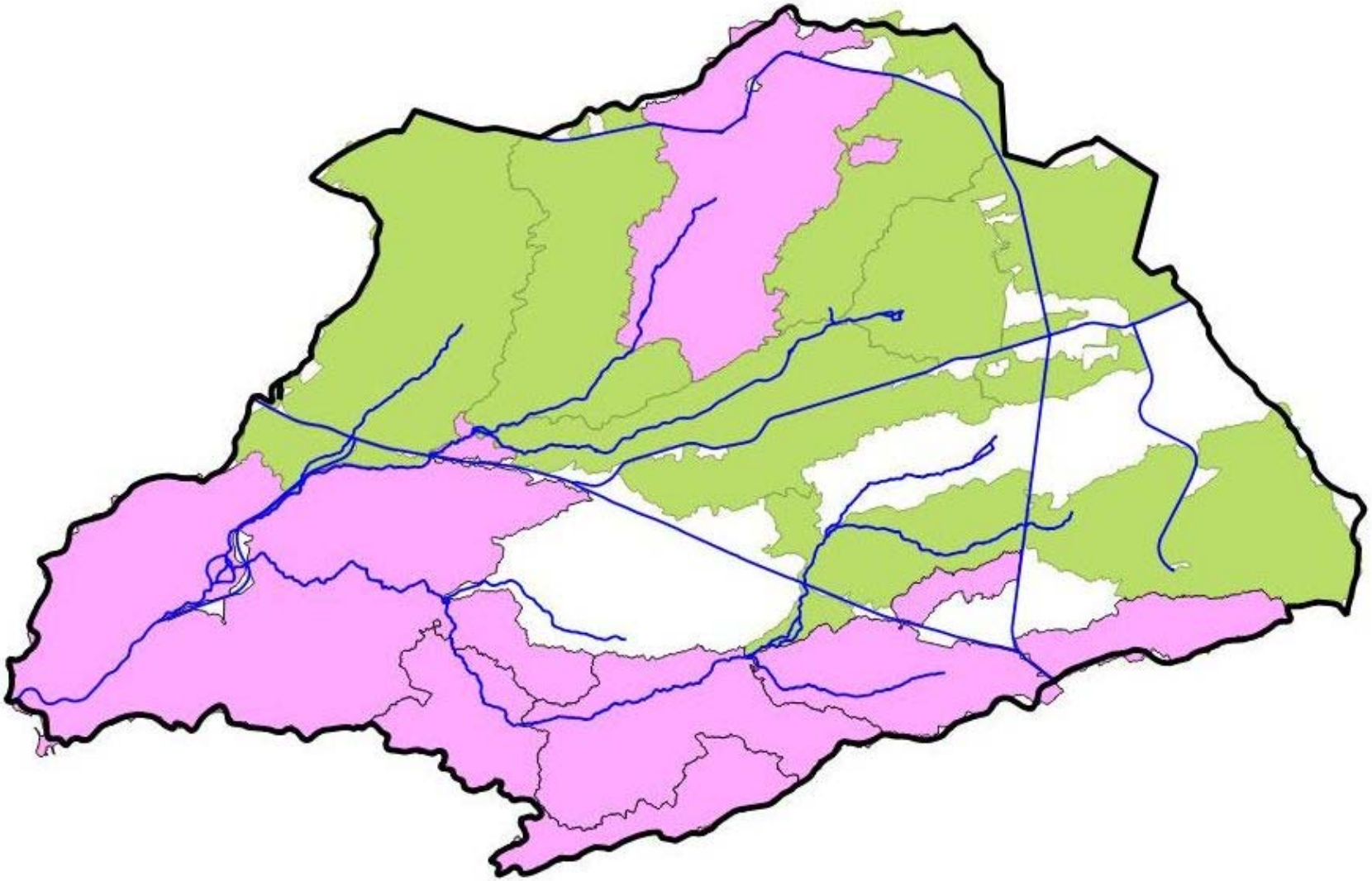

Integraal Waterbeleid
Samen werken aan water

NETEBEKKEN

Speerpuntgebied Kleine Nete

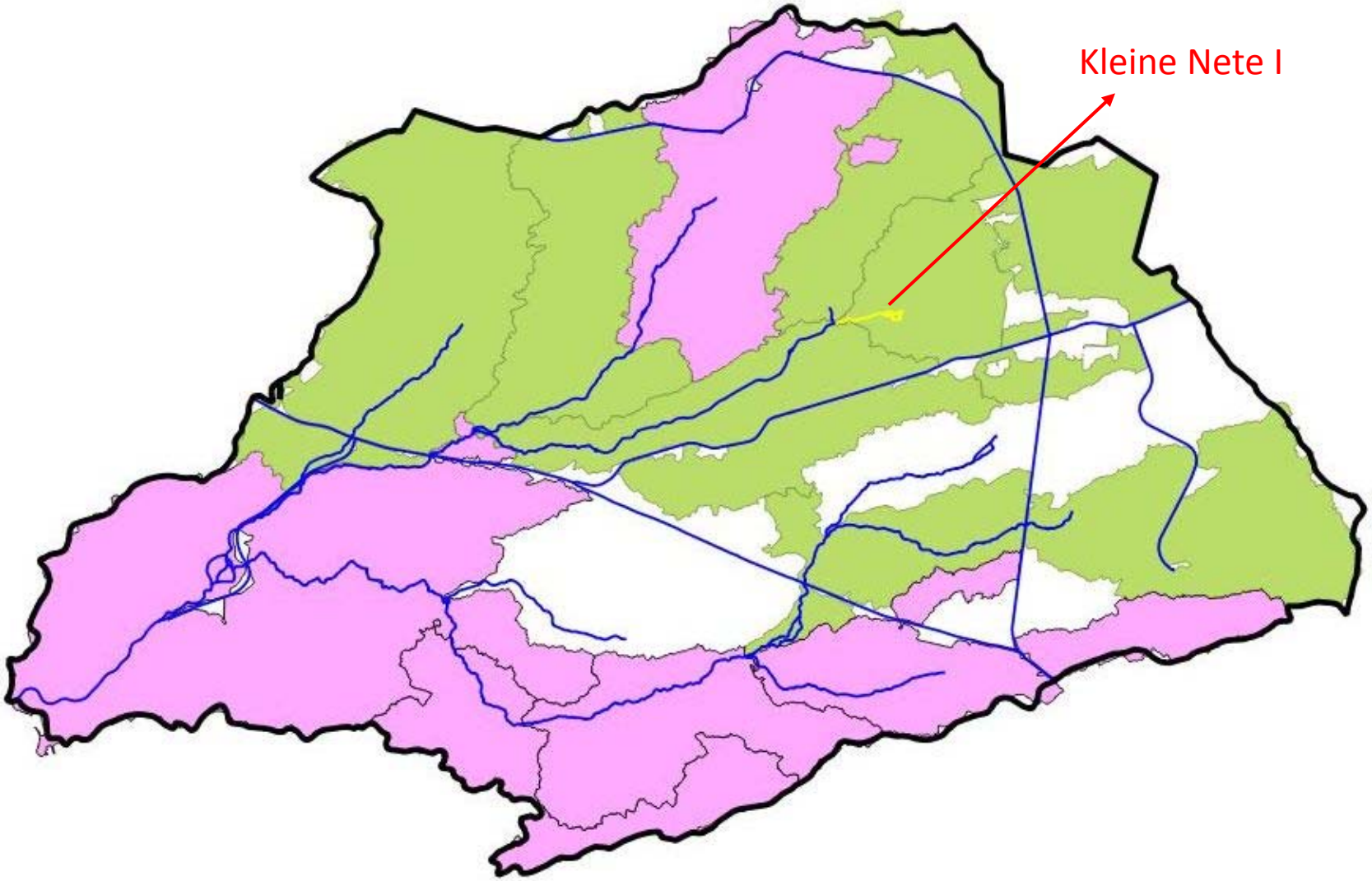

Integraal Waterbeleid
Samen werken aan water

NETEBEKKEN

Speerpuntgebied Kleine Nete

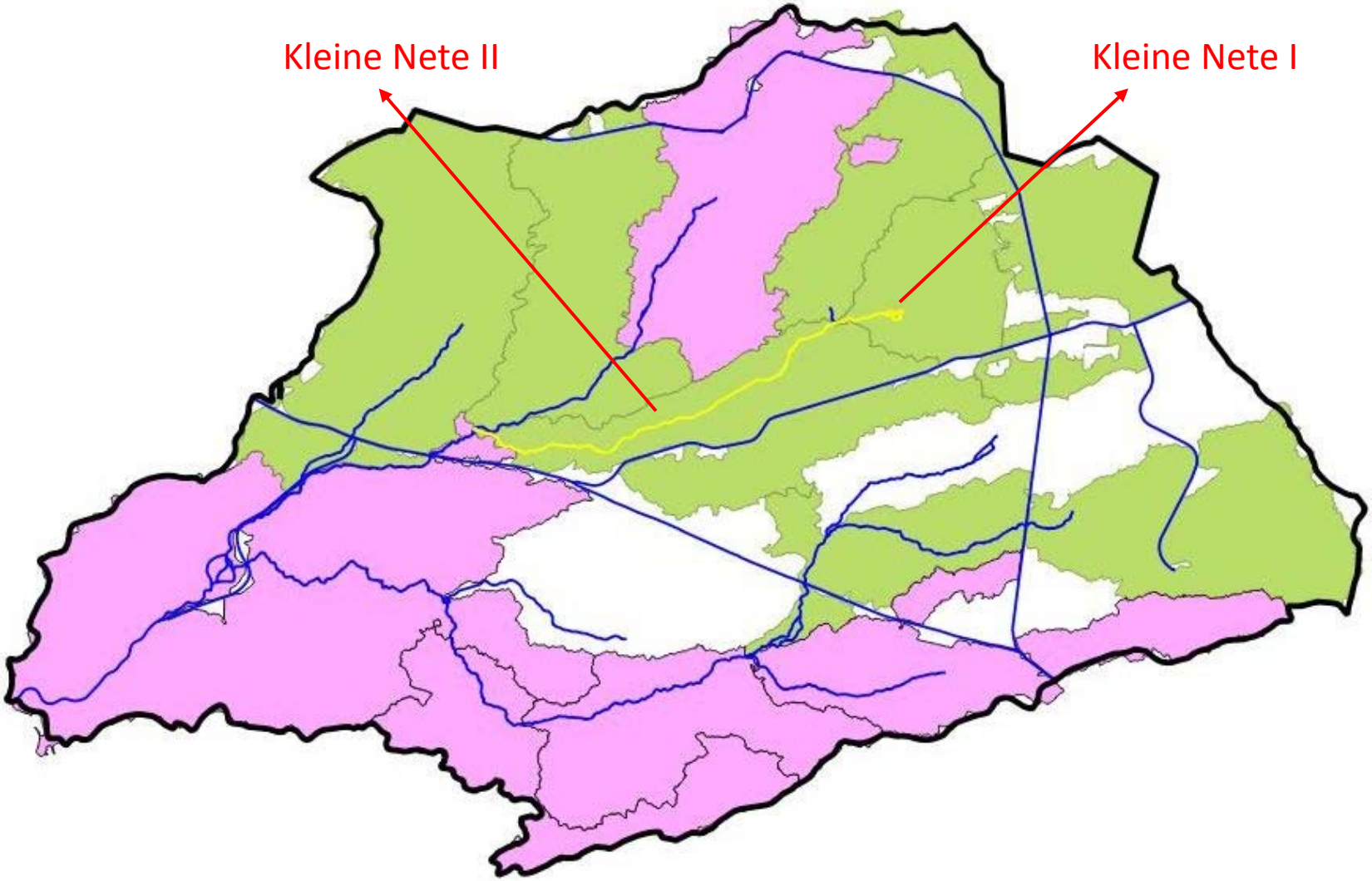

Integraal Waterbeleid
Samen werken aan water

NETEBEKKEN

Speerpuntgebied Kleine Nete

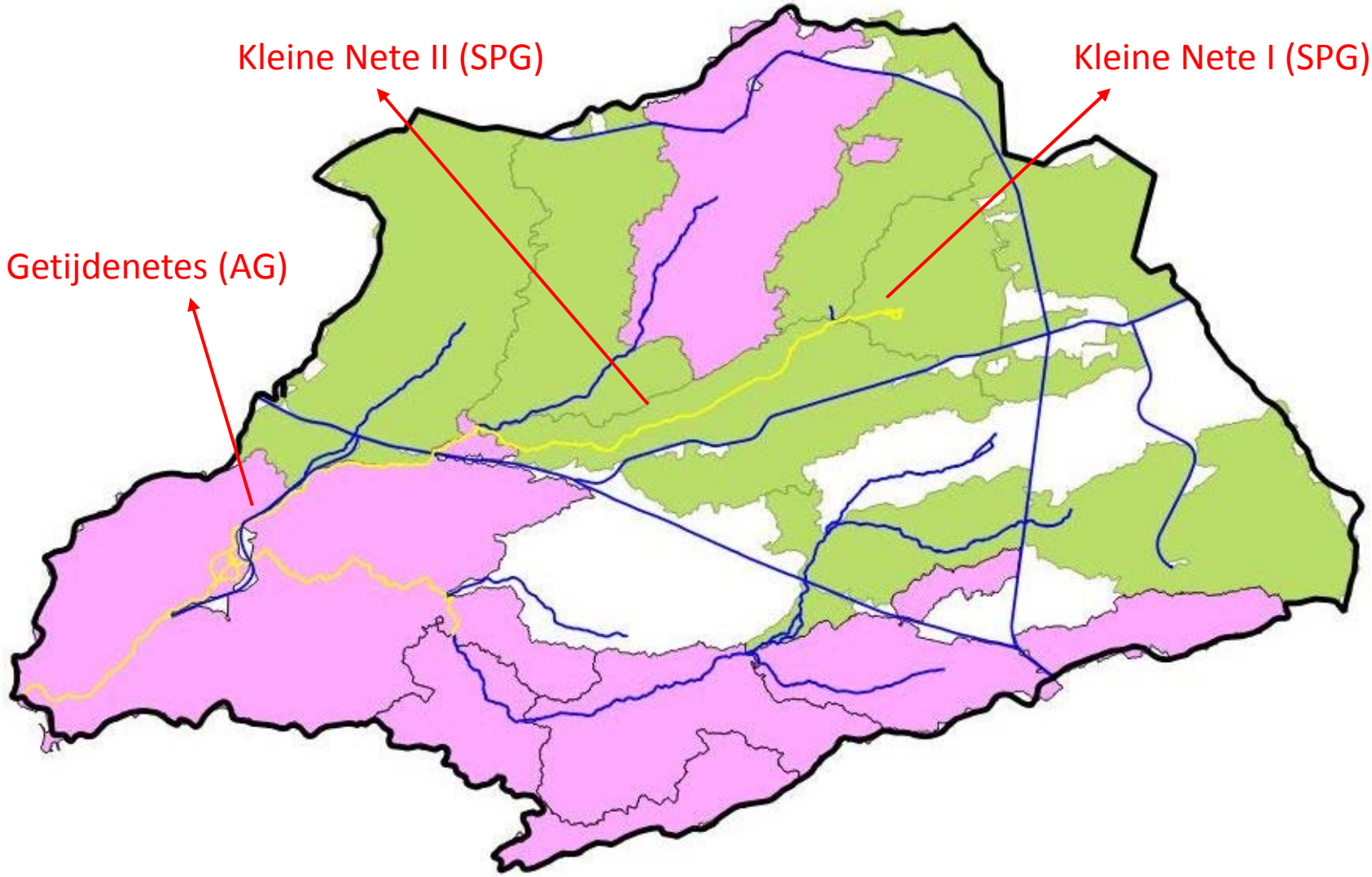

Integraal Waterbeleid
Samen werken aan water

NETEBEKKEN

Wat is een goede watertoestand?

- Goede watertoestand = goede ecologische toestand (GET) of goed ecologisch potentieel (GEP), incl. goede chemische toestand
- GET of GEP? afhankelijk van type waterlichaam (natuurlijk, sterk veranderd of kunstmatig)
- GET/GEP grotendeels bepaald door biologische parameters (fysico-chemie is ondersteunend) + gevaarlijke stoffen
- Eindpunt van ieder Vlaams waterlichaam wordt gerapporteerd
- Principe 'one out all out': globale score = score van de slechtst scorende deelparameter

Wat is een goede watertoestand?

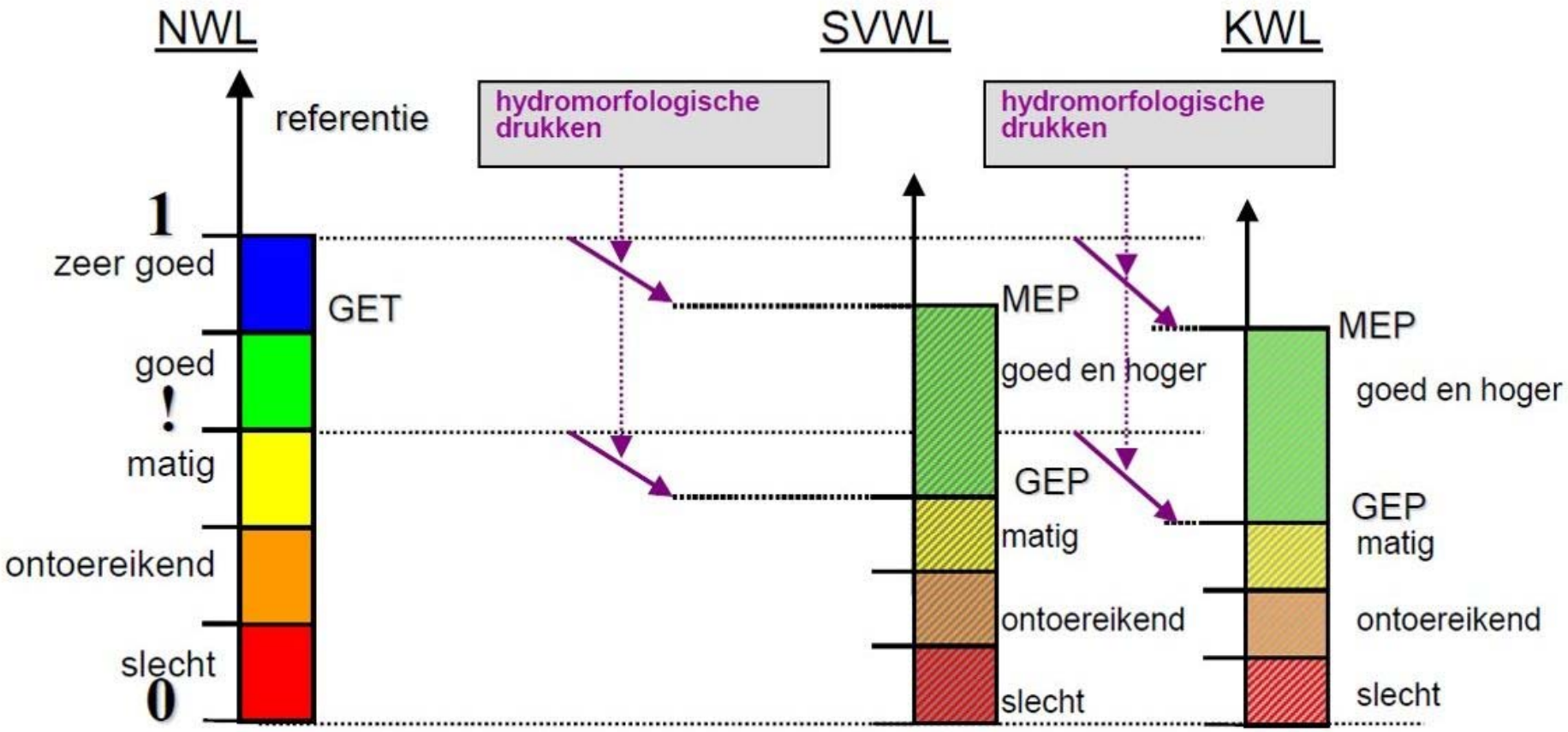

Integraal Waterbeleid
Samen werken aan water

NETEBEKKEN

Wat is een goede watertoestand?

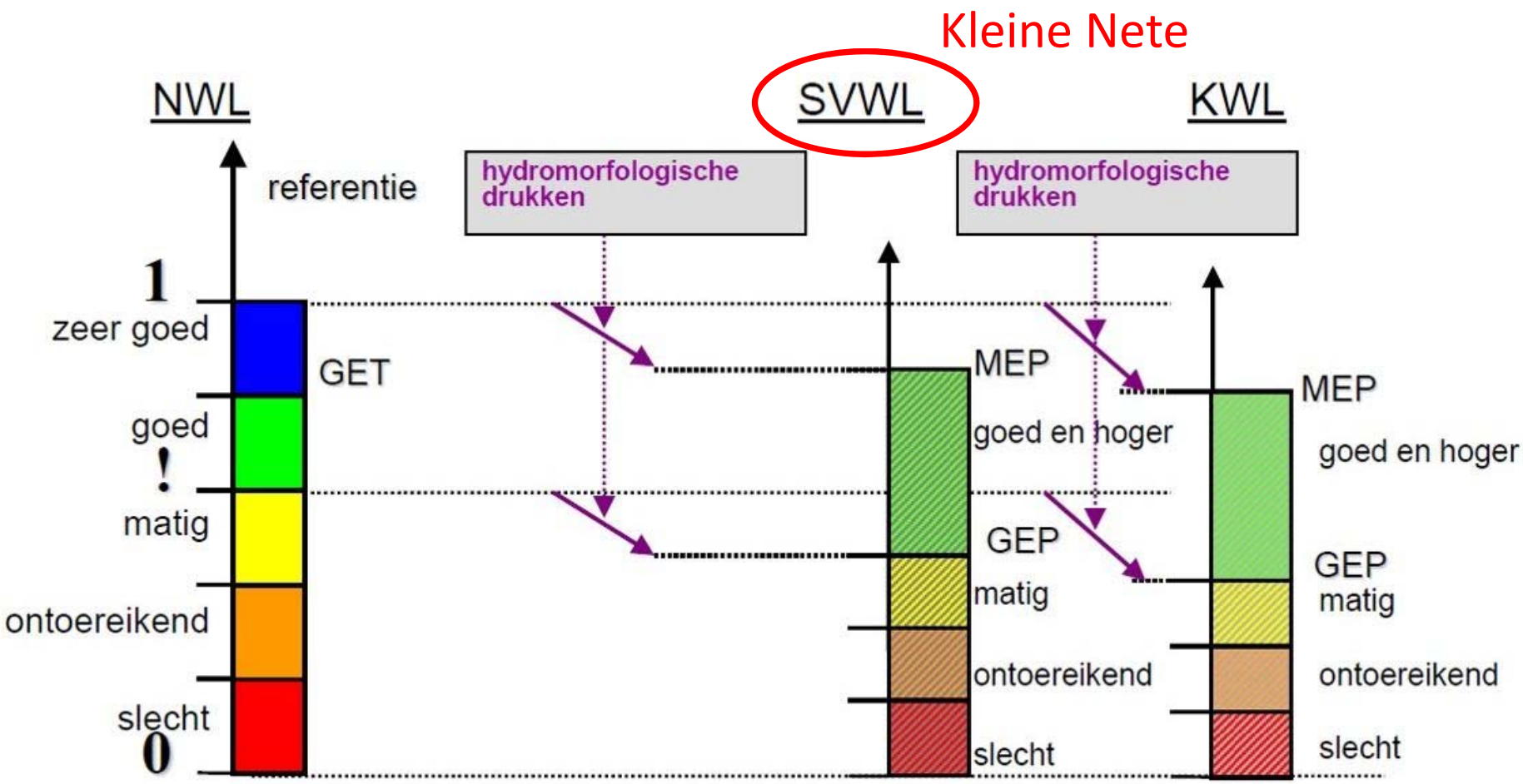

Integraal Waterbeleid
Samen werken aan water

NETEBEKKEN

Kwaliteitsparameters

- Biologische kwaliteit
  - Macro-invertebraten (MI)
  - Macrofyten (MF)
  - Fytobenthos (FB)
  - Vissen (V)
  - (Fytoplankton)
- Gevaarlijke stoffen (o.a. zware metalen, PCBs,...) (GS)
- Fysisch-chemische kwaliteit (FC)
- Hydromorfologische kwaliteit

Meetplaatsen

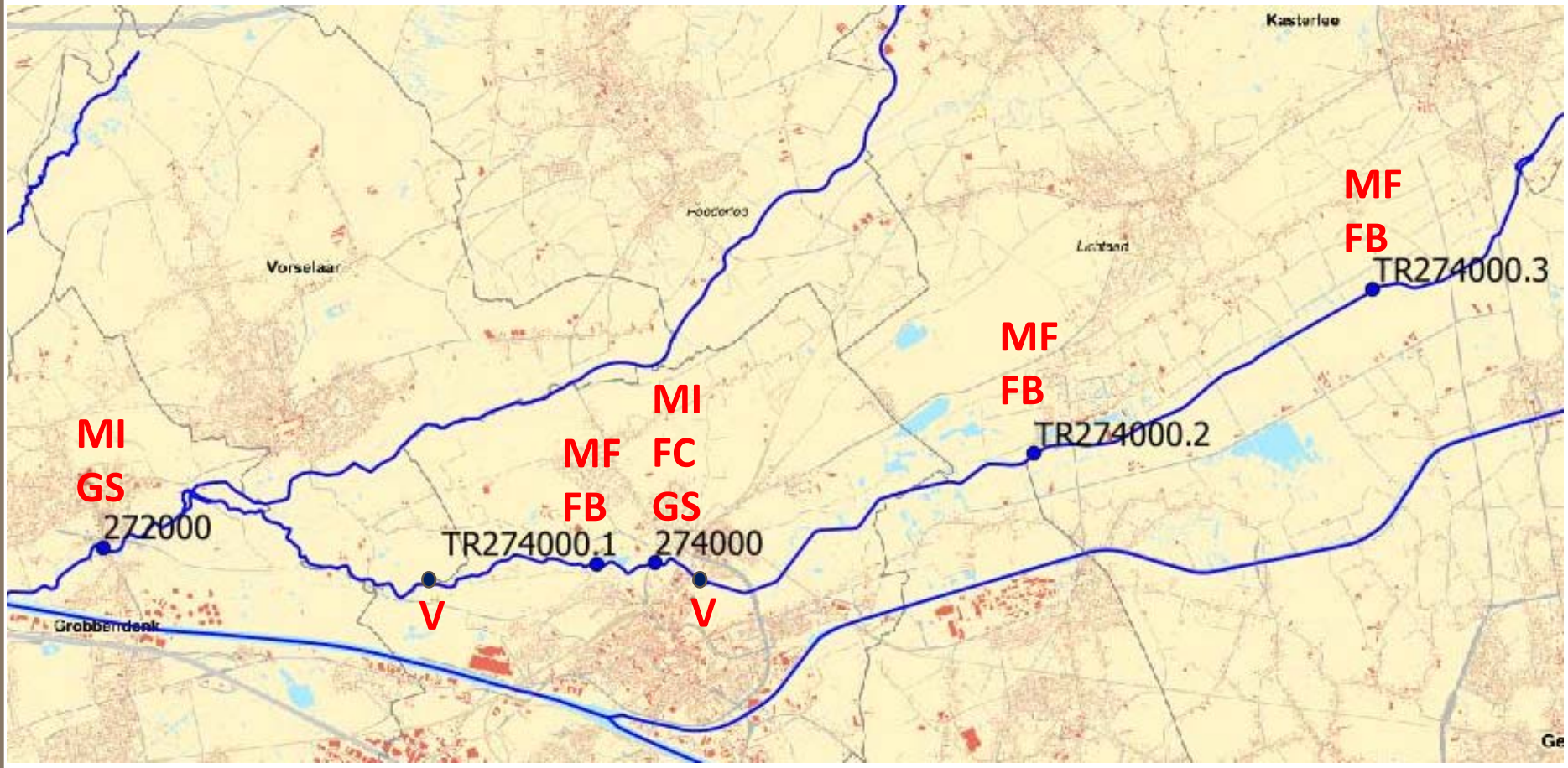

Integraal Waterbeleid
Samen werken aan water

NETEBEKKEN

Macro-invertebraten

larven van steenvliegen

bloedzuigers

slakken

muggenlarven

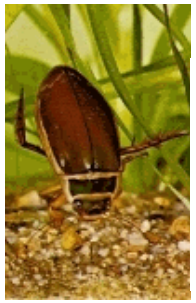

Kevers

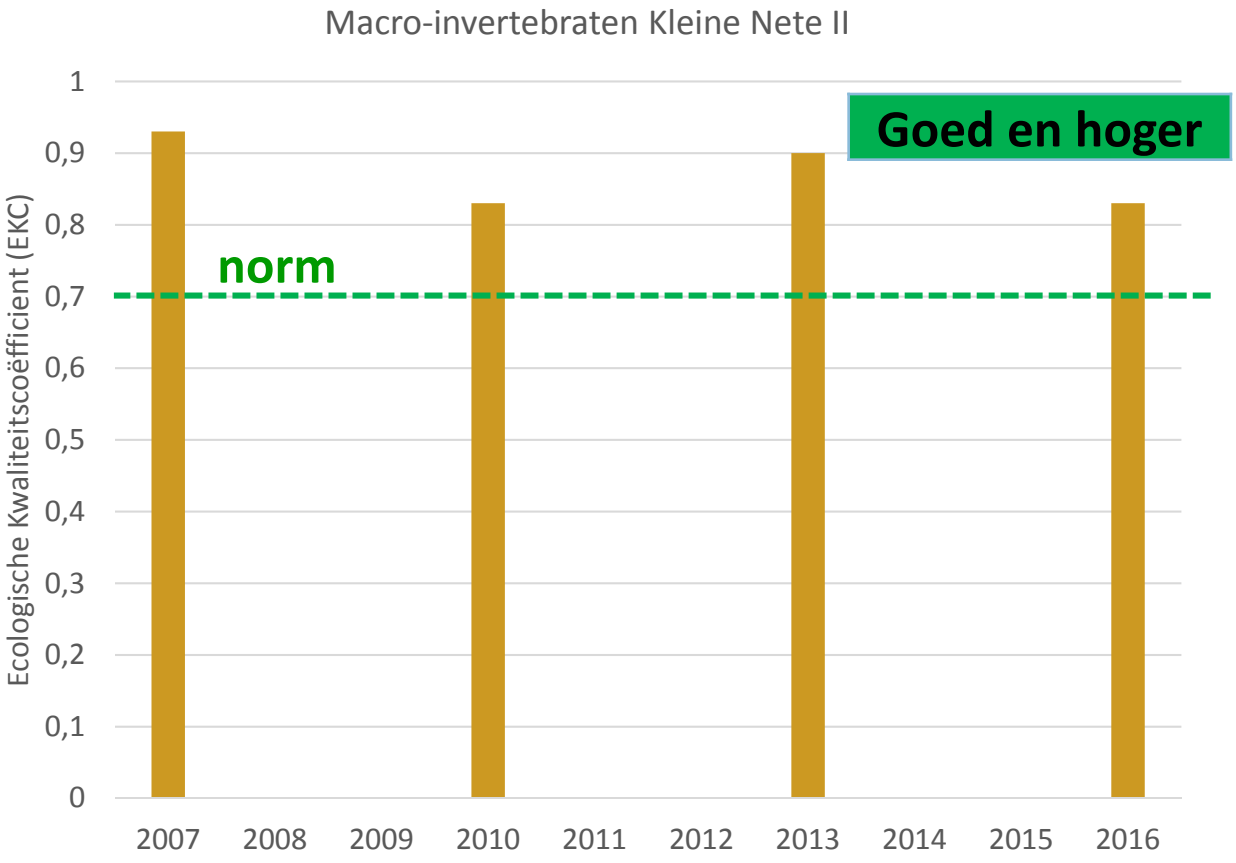

NETEBEKKEN

Macrofyten

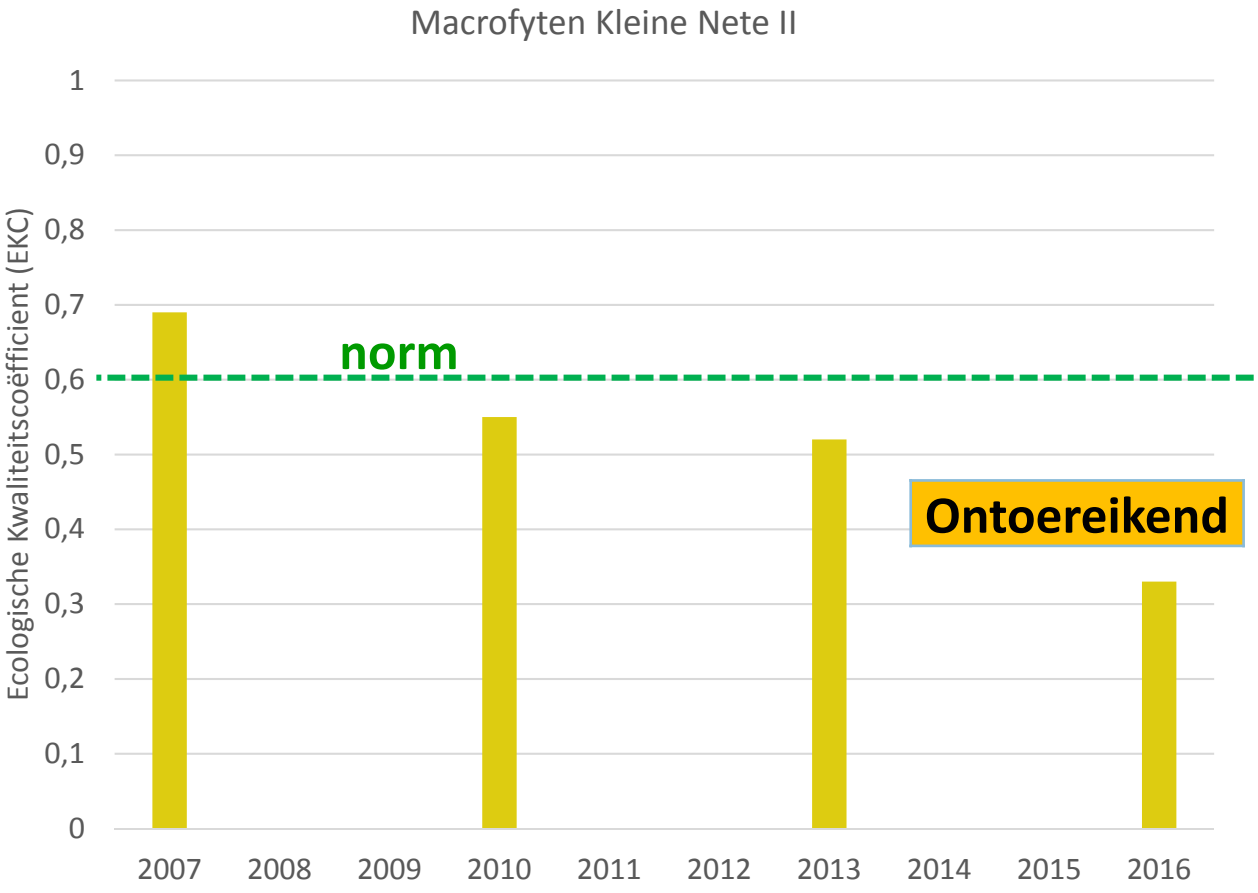

Integraal Waterbeleid
Samen werken aan water

NETEBEKKEN

Fytobenthos

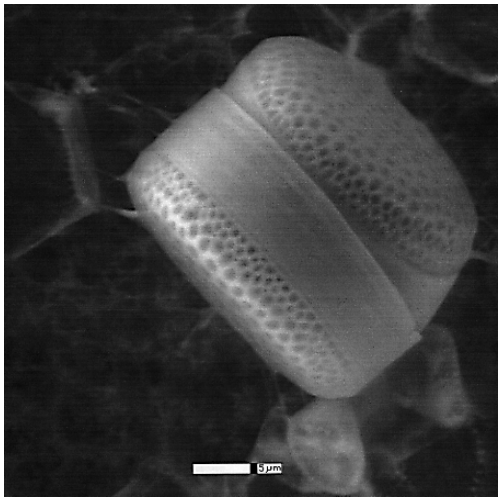

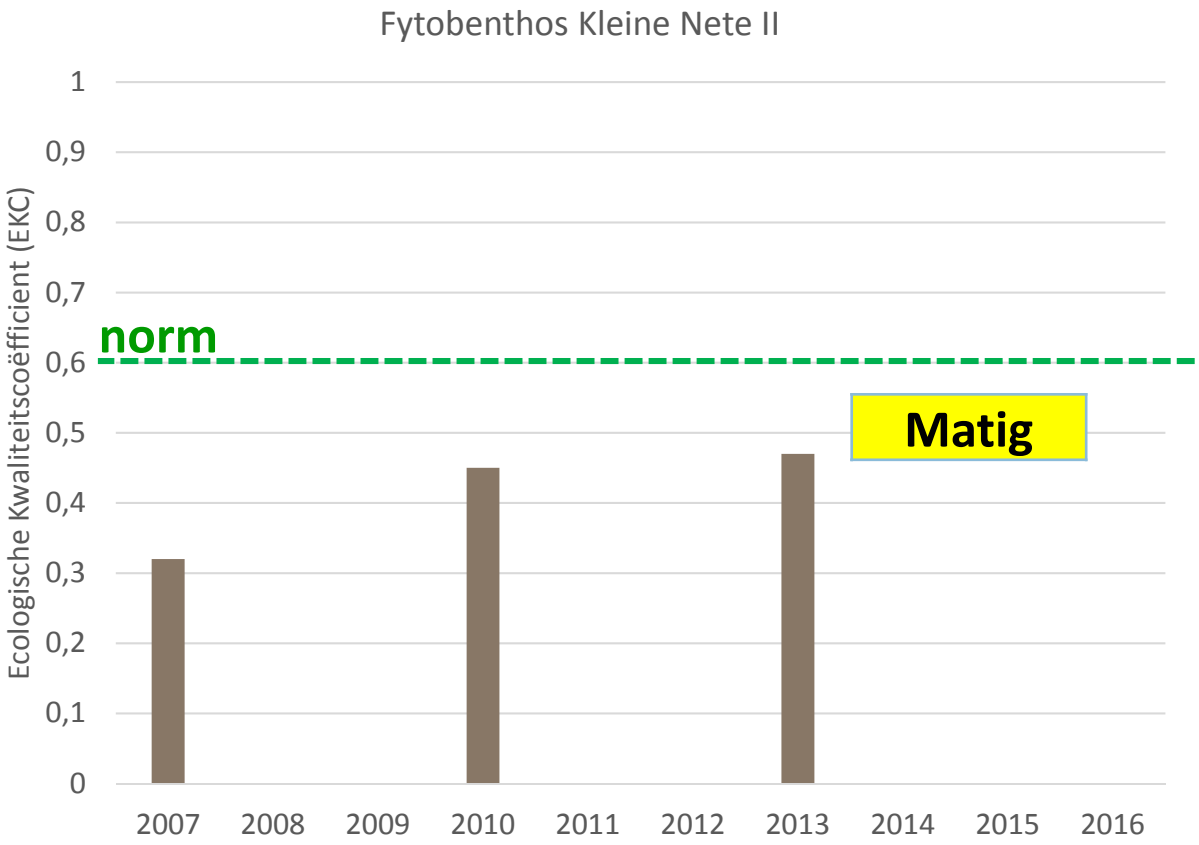

Integraal Waterbeleid
Samen werken aan water

NETEBEKKEN

Vis

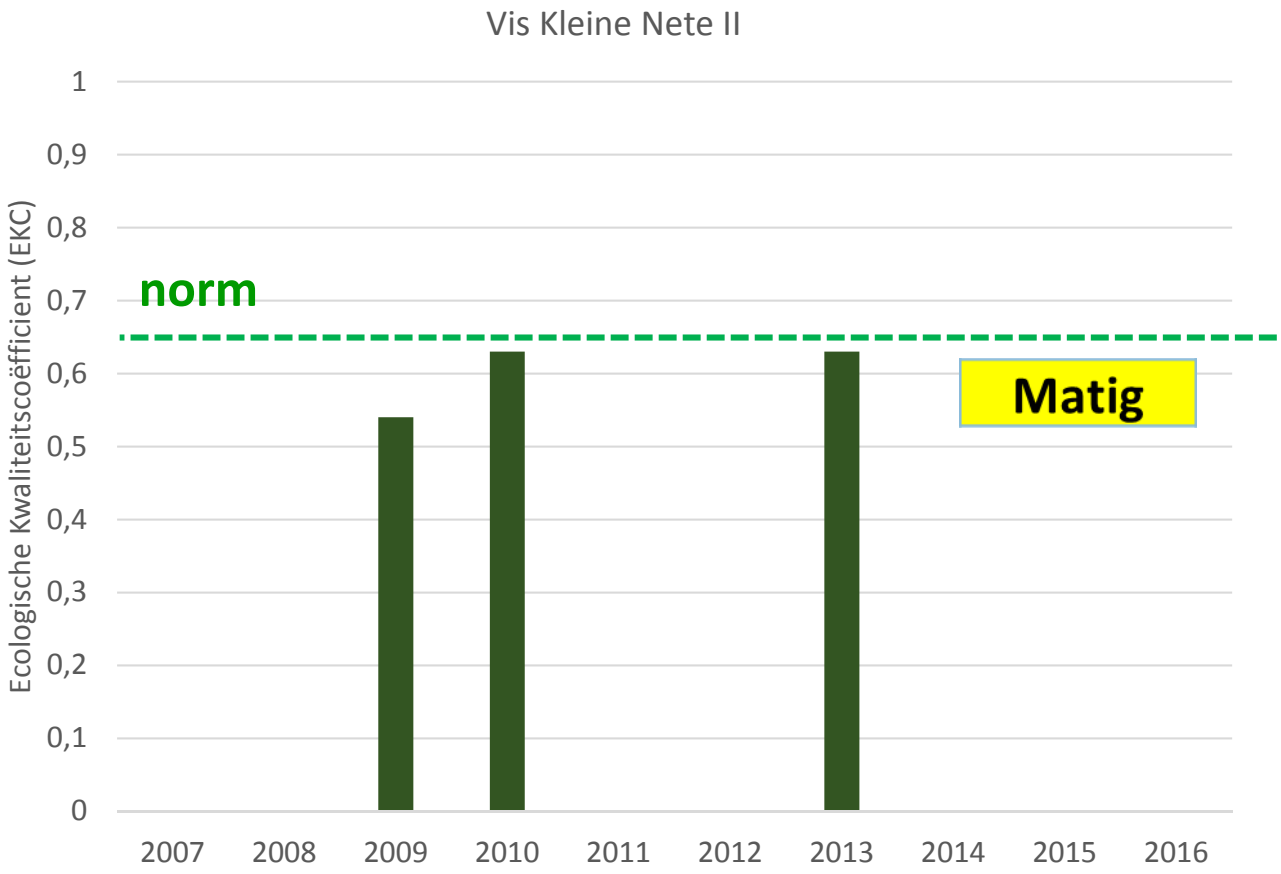

Integraal Waterbeleid
Samen werken aan water

NETEBEKKEN

Samenvatting Biologie

Macro-invertebraten	Goed en hoger
Macrofyten	Ontoereikend
Fytobenthos	Matig
Vis	Matig
TOTAALSCORE	ONTOEREIKEND

Integraal Waterbeleid
Samen werken aan water

NETEBEKKEN

Gevaarlijke stoffen

Overschrijdingen van:

- Kwik, totaal (biota)
- PAK Benzo(g,h,i)peryleen + Indeno(1,2,3-cd)pyreen
- Cobalt

Fysico-chemie

- Chloriden: goed (met af toe een jaar matig tussen)
- Elektrische geleidbaarheid en sulfaat: matig
- Stikstofparameters: goed
- Zuurstofparameters: goed
- Orthofosfaat: afwaarts goed, opwaarts matig (met af en toe een jaar goed tussen)
- Totaal fosfor: matig
- Temperatuur, pH en zwevende stoffen: goed

Na samenvloeiing met Aa, verbetering chloriden en geleidbaarheid en sulfaat

Fysico-chemie

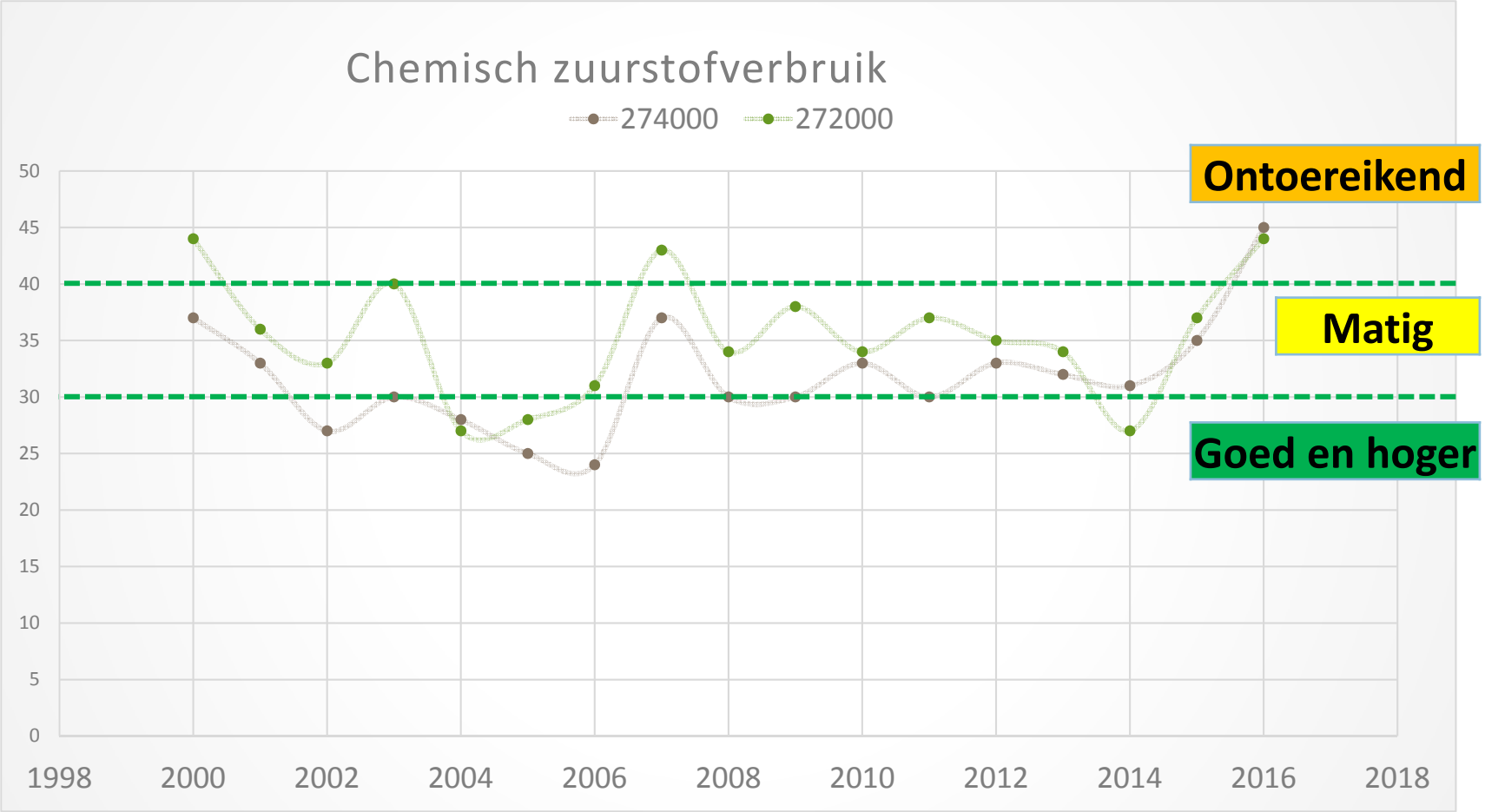

Integraal Waterbeleid
Samen werken aan water

NETEBEKKEN

Conclusie

- Achteruitgang van macrofyten is zorgwekkend
- Industriële activiteit zorgt voor aanzienlijke druk (gevaarlijke stoffen, sulfaat en elektrische geleidbaarheid)
- Chemische zuurstofverbruik en totaal fosfor zijn over de hele lengte probleemparameters

Goede watertoestand is nog niet voor morgen!

Van coördinatie naar coproductie

Christophe Vandevoort
Departement Omgeving

Gebiedsontwikkeling in de vallei van de Kleine Nete: van coördinatie naar coproductie

Vlaanderen
is omgeving

DEPARTEMENT
OMGEVING

Van coördinatie naar coproductie

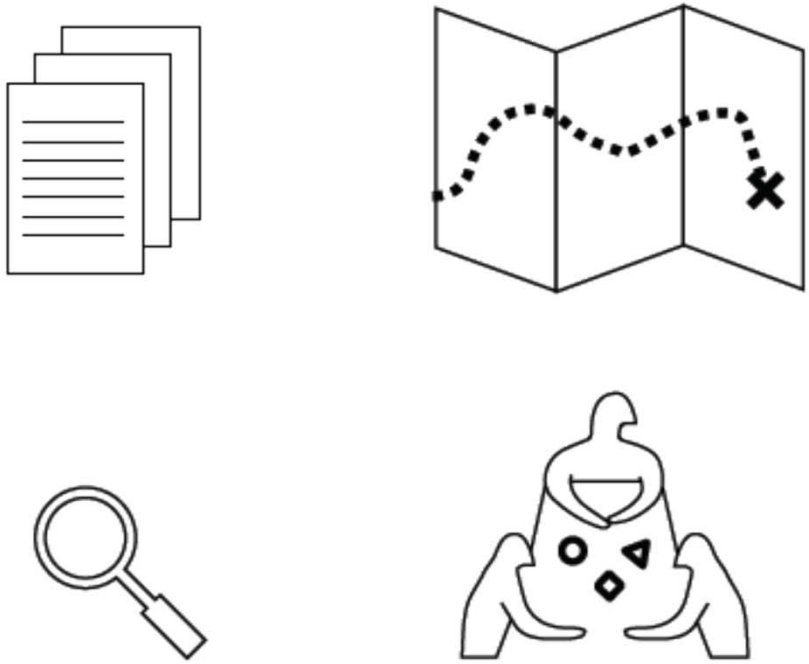

"Samen realiseren we een ambitieus
en evenwichtig toekomstproject
voor de vallei van de Kleine Nete"

Vlaanderen
is omgeving

2012
Opdracht aan gouverneur ‘coördinatie Vlaamse projecten’

2014
Beslissing regering over bijgestuurde Vlaamse projecten

2015
Intentie-verklaring met alle partners

2016
Werkateliers en opmaak kansenrapport

2017
Strategisch project met zes hefboom-projecten

Intentieverklaring

- → samen werken aan de ruimtelijke ontwikkeling van een veerkrachtige vallei
- → de vallei inrichten en beheren zodat ze tegelijk
  - × toekomstige schokken inzake klimaatverandering kan opvangen
  - × kan blijven instaan voor voedsel-, water- en energievoorziening, waterberging en behoud van biodiversiteit, erfgoed en landschappelijke kwaliteit.
- → gemeentelijke, provinciale en gewestelijke visies als uitgangspunt samenbrengen in gemeenschappelijke toekomstvisie
- → een evenwichtig actieplan voor de vallei uitwerken met concrete projecten en initiatieven
- → actief op zoek gaan naar mogelijke synergiën en samenwerking

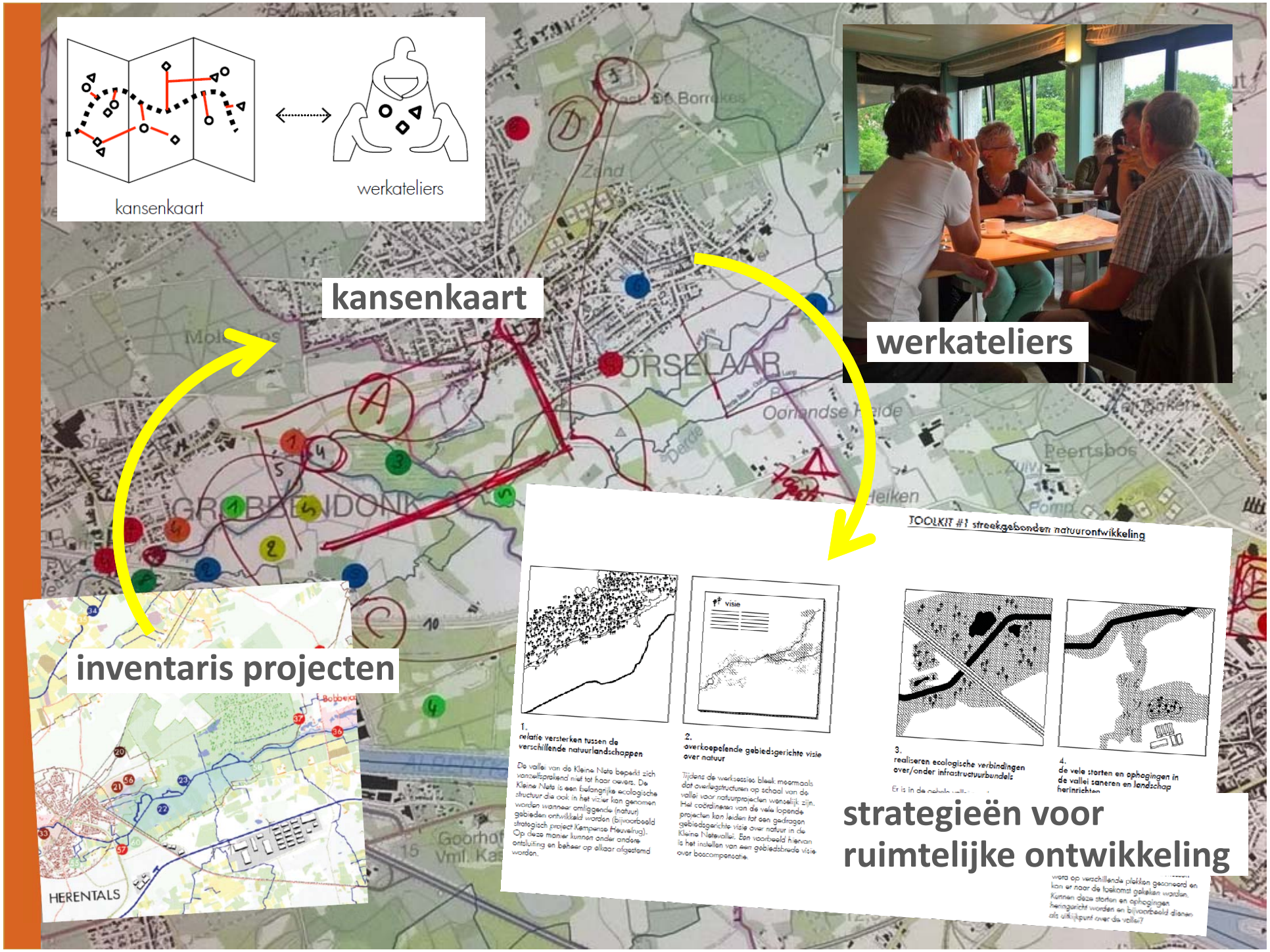
kansenkaart
werkateliers
kansenkaart
werkateliers
inventaris projecten
HERENTALS
TOOLKIT #1 streekgebonden natuurontwikkeling
1.
relatie versterken tussen de verschillende natuurlandschappen
2.
overkoepelende gebiedsgerichte visie over natuur
3.
realiseren ecologische verbindingen over/onder infrastructuurbundels
4.
de vele storten en ophogingen in de vallei saneren en landschap herinrichten
strategieën voor ruimtelijke ontwikkeling

- **Kansenrapport met toolkits voor ruimtelijke ontwikkeling per werkthema's**
  - → Streekgebonden natuurontwikkeling
  - → Zorg voor landschap en onroerend erfgoed
  - → Duurzame landbouwontwikkeling
  - → Toeristisch-recreatieve ontwikkeling
  - → Doordachte stedelijke ontwikkelingen
- **Doelen koppelen in hefboomprojecten**

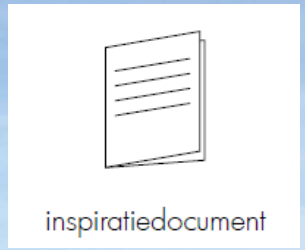

streekgebonden natuurontwikkeling

relatie versterken tussen de natuur-landschappen

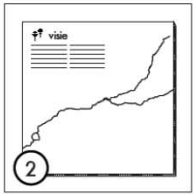

overkoepelende gebiedsgerichte visie over natuur

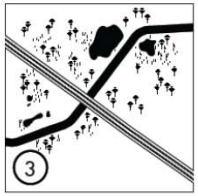

inzetten op ecologische verbindingen over infrastructuren

vele storten en ophogingen saneren en landschap herstellen

zorg voor landschap en onroerend erfgoed

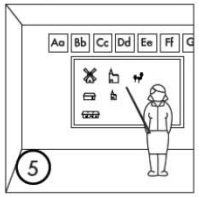

betere ontsluiting informatie over erfgoed

beheersmaatregelen binnen beschermde perimeters

recreatief medegebruik van natuur en erfgoed

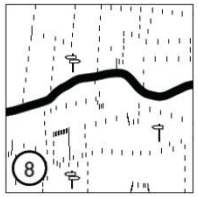

eenvormigheid in het landschap

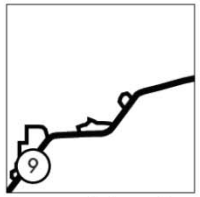

strategisch herstel van oude meanders

duurzame landbouwontwikkeling

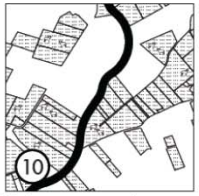

kleinere percelen en grachten in overstromingsgebieden

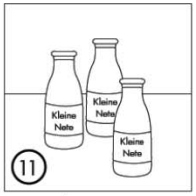

versterken landbouwidentiteit in de vallei

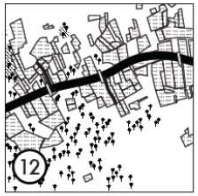

landbouw als water- en landschapsbeheerder

beleidsinstrumenten voor het compenseren en subsidiëren van landbouw

toeristisch-recreatieve ontwikkeling

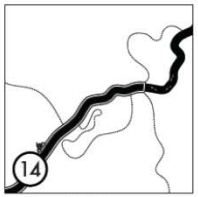

onderscheid recreatie op verschillende snelheden

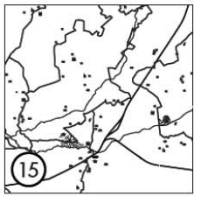

netwerkbenadering van recreatie in de vallei

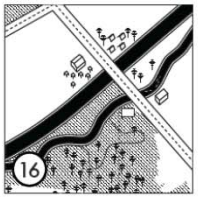

knooppunten concentreren aan oversteken

strategisch extra wandelbruggen bouwen

remediëren ongewenst aanbod recreatieve infrastructuur

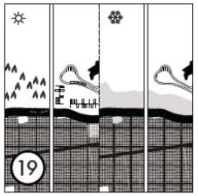

recreatief medegebruik aan de oevers

doordachte stedelijke ontwikkelingen

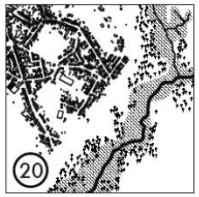

randafwerking van gemeentes met 'valleifront'

herwaarderings-projecten zijwater-lopen

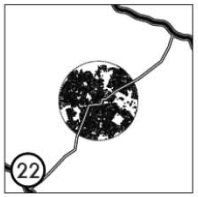

kernversterking van verder gelegen gemeenten door dwarverbindingen

- Zes hefboomprojecten als basis voor strategisch project

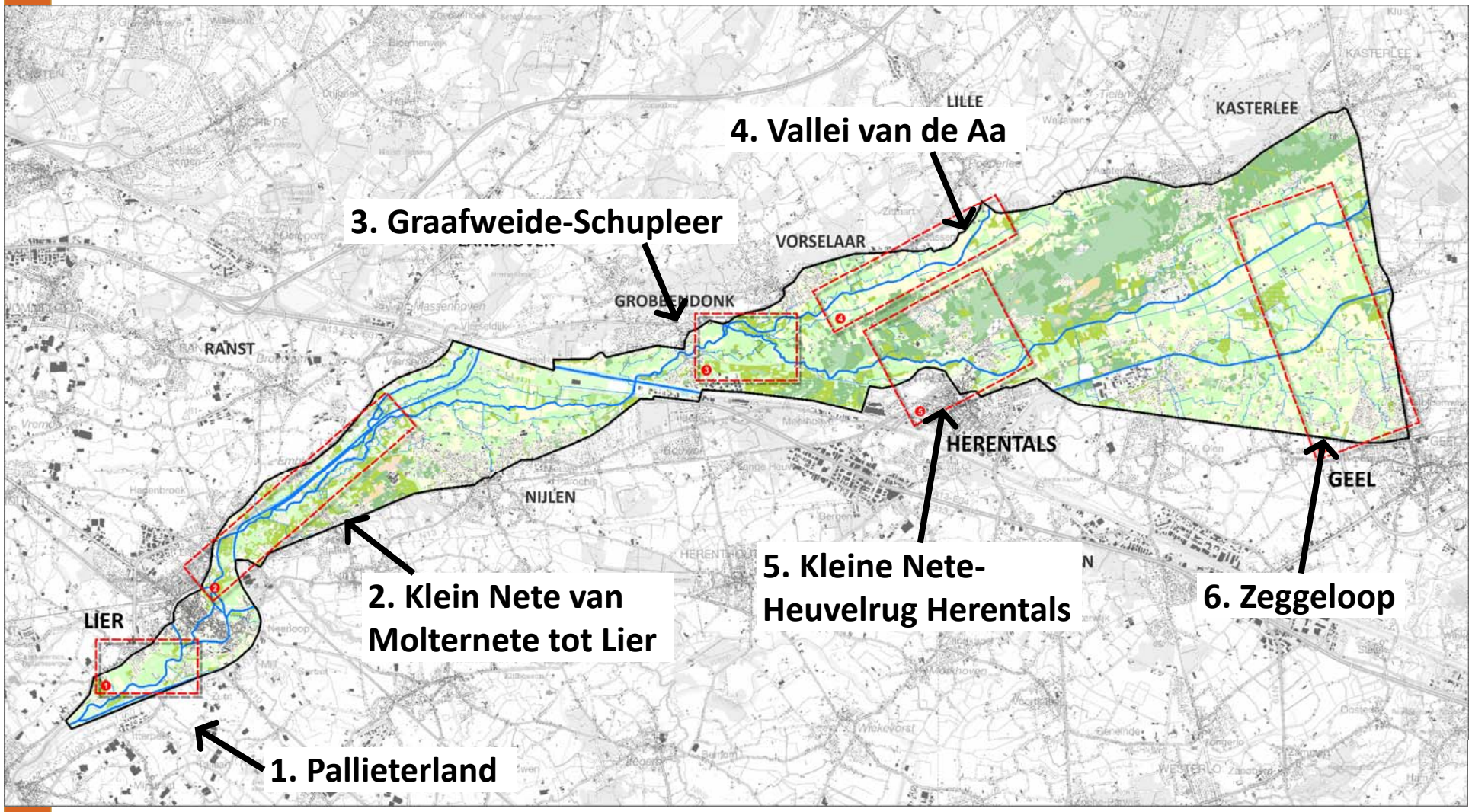

- Uitbreiden partnerschap en werking opvolgingscommissie i.f.v. realisatie hefboomprojecten

Vlaanderen
is omgeving

Landschapspark Pallieterland Lier

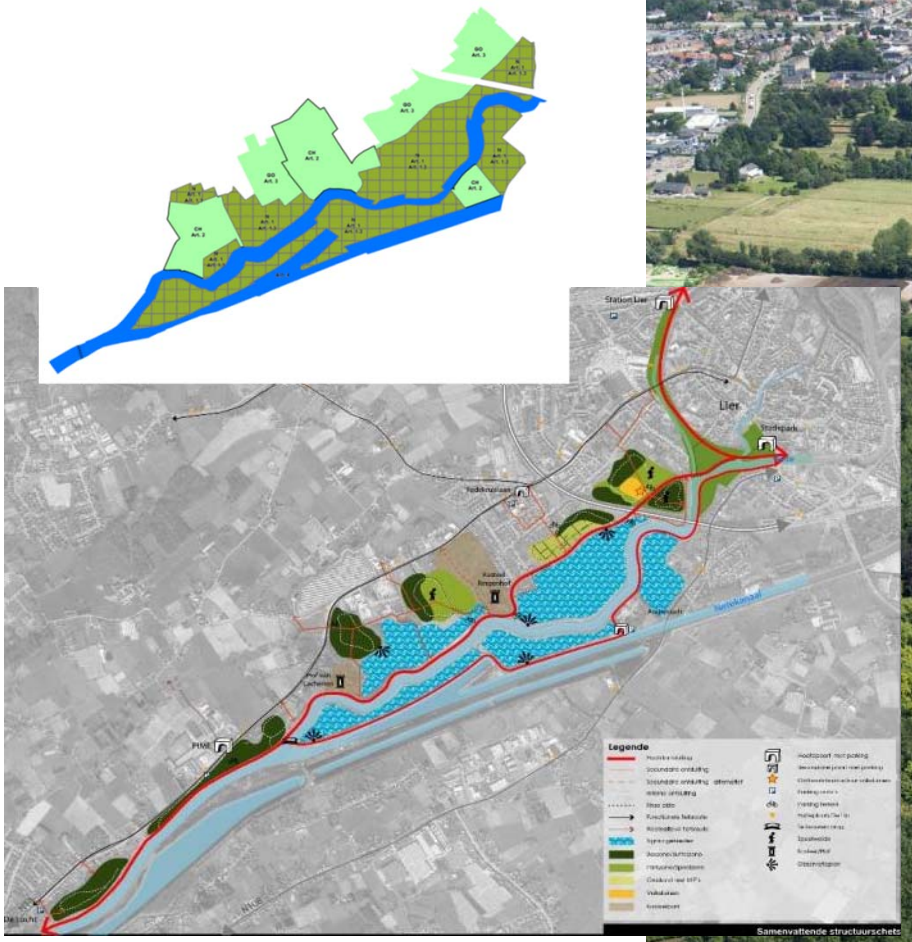

Vlaanderen
is omgeving

Kleine Nete tussen Molternetebrug en Lier

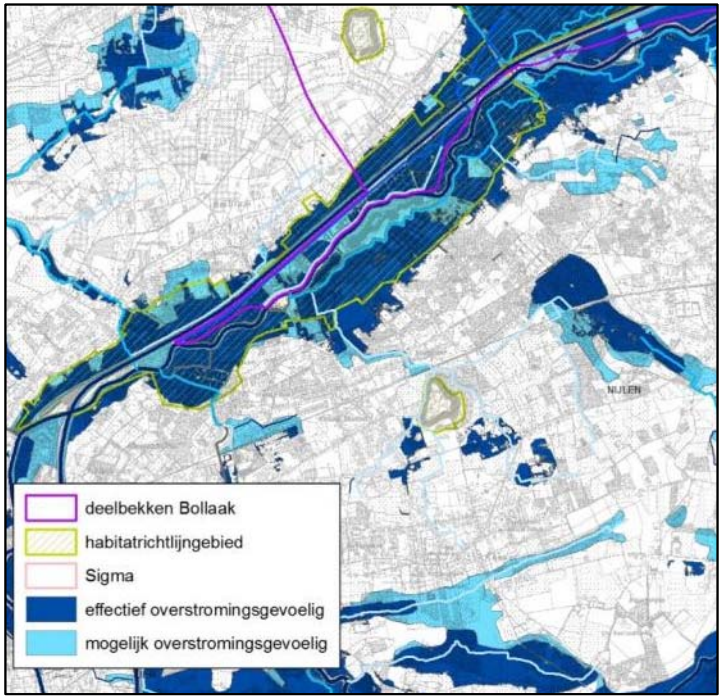

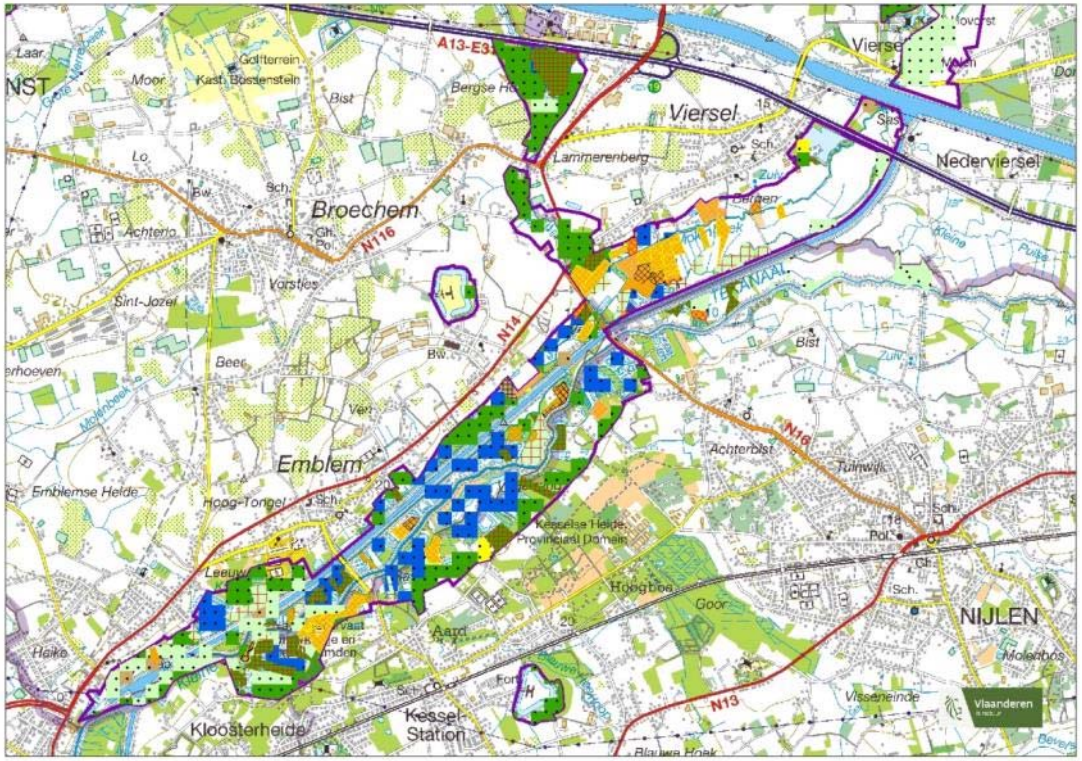

Vlaanderen
is omgeving

Graafweide-Schupleer

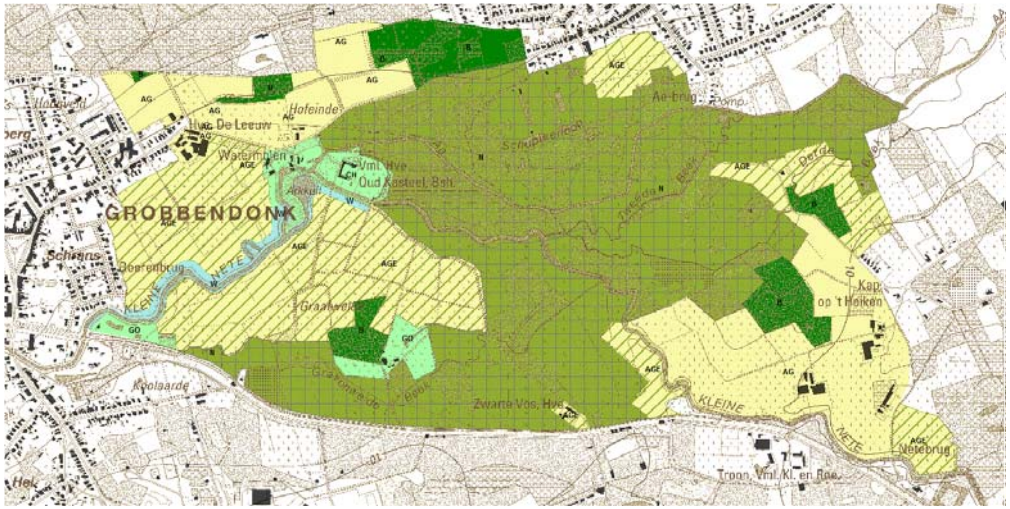

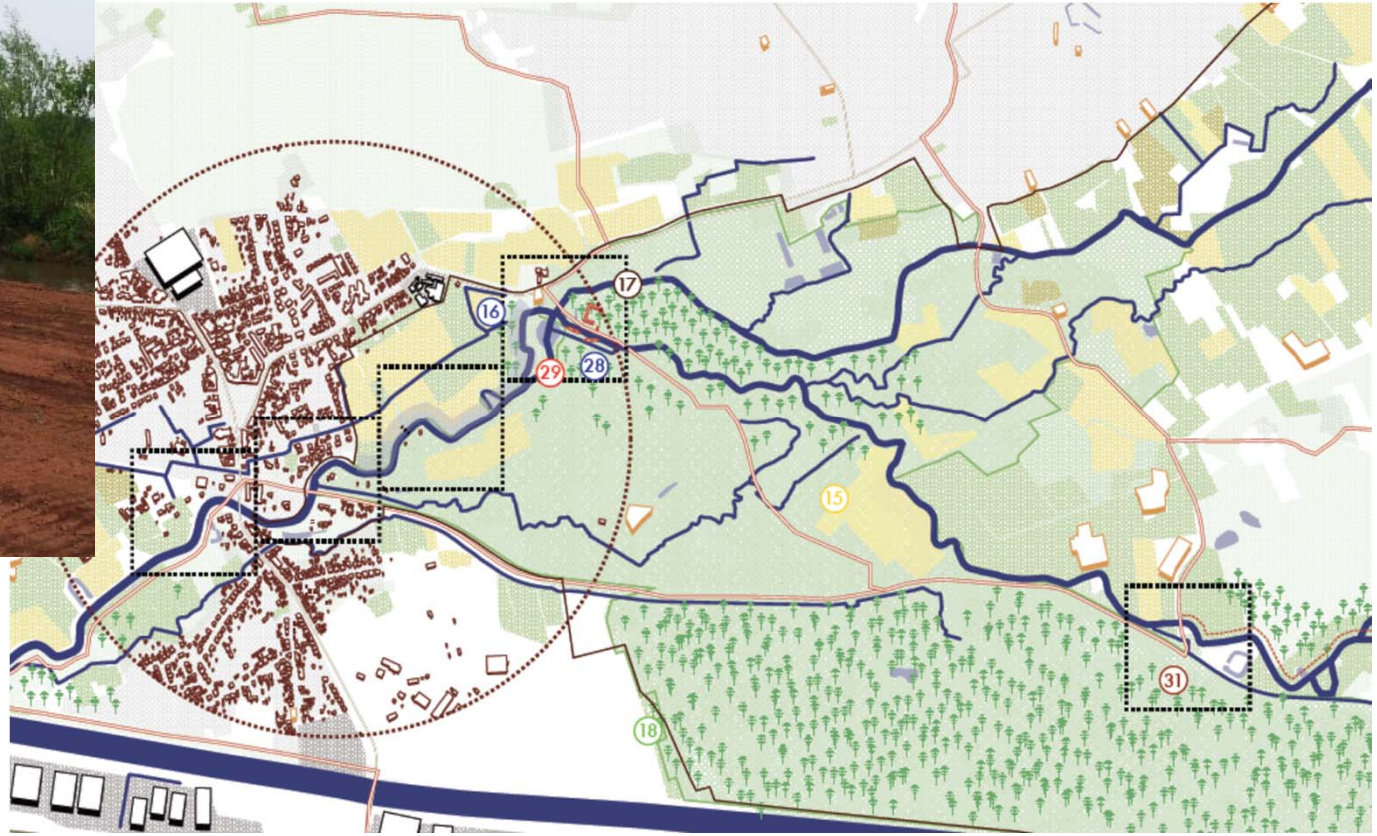

Vlaanderen
is omgeving

Vallei van de Aa

Vlaanderen
is omgeving

Kleine Nete door Herentals en overgang naar Kempische Heuvelrug

Vlaanderen
is omgeving

Zeggeloop van Geel naar Kleine Nete

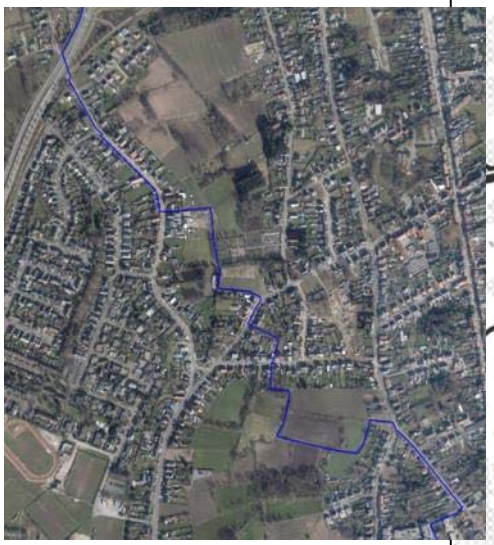

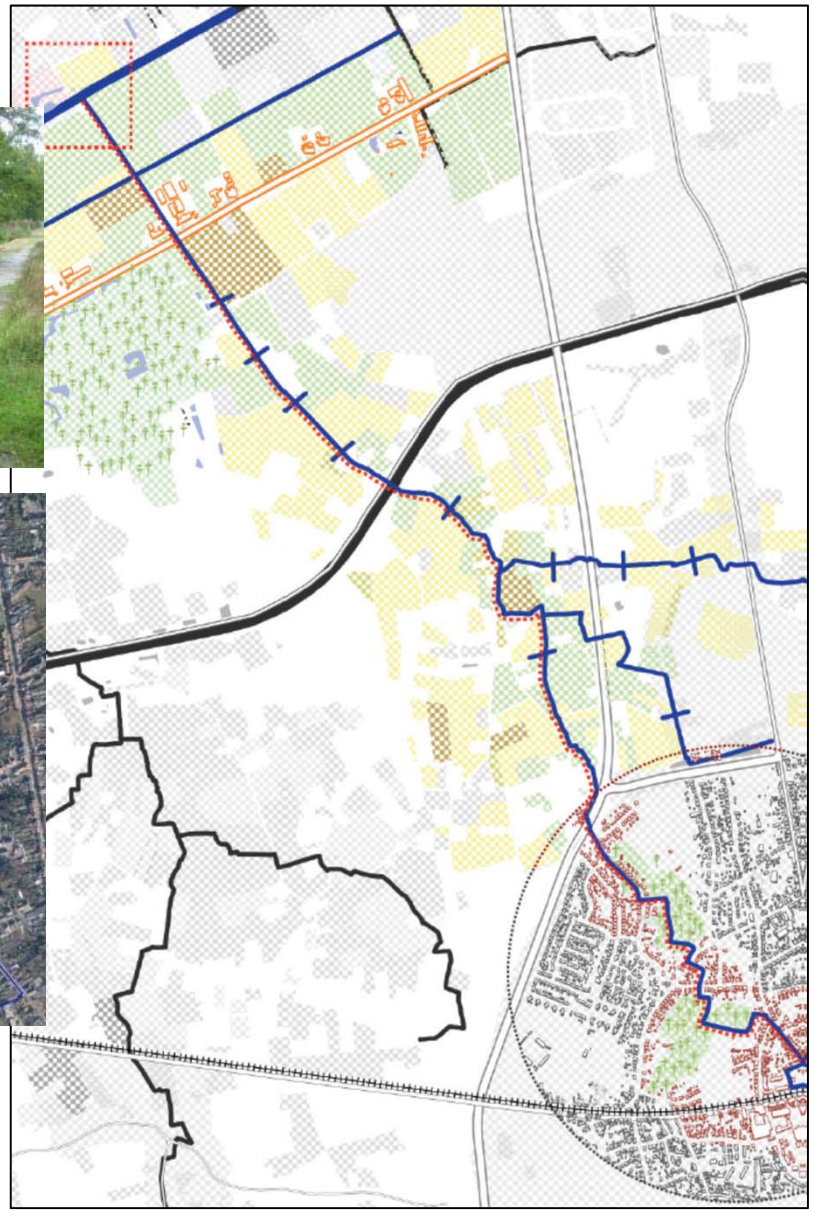

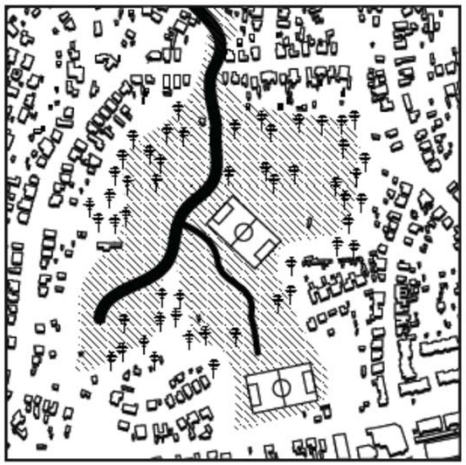

2.
herwaarderingsprojecten zijwaterlopen

De Kleine Nete heeft heel wat zijlopen die door woonkernen stromen en voorlopig zitten deze vaak nog verstopt. Tijdens de werkateliers werden een aantal duidelijke ideeën naar voren gebracht die duiden op het potentieel van een verhoogde inzet op de groen-blauwe dooradering. Het terug openmaken van zijlopen door bebouwd weefsel en het duurzaam ontwikkelen van het waterfront van de Kleine Nete zijn een grote kans voor de Kleine Nete

Vlaanderen
is omgeving

Toekomstbeeld voor Graafweide en Schupleer

Dirk Willems

Natuurpunt

Een droom tussen Nete en Aa

Het Schupleer: variatie troef!

Eerste aankoop 1994

Stimulans door Life-project (2011-2016). Eind 2016: 45 ha

Van heuvelrug tot vallei

Nat en droog, broekbos en hei, getekend door beken en ‘zuivere’ rivieren

Mensenwerk en samenwerking

Uitgebouwd door vrijwilligers, in samenwerking met vele partners

Herstel natuur en beleving

*Oeverbeheer en herstel **heide,** duin en vennen

*Opruim weekendhuizen en ontwikkelen **broekbos**

*Maaibeheer **graslanden**

*Wandelpaden en **schapenstal** (2011)

*Diverse evenementen: lammekesdagen, markt, buurtontbijt,…

Aankoop domein d'Ursel

Creatie van een robuust, aaneengesloten natuurgebied:

* Aankoop Natuurpunt conform GRUP van **95ha**: 60 ha Molenbos +35 ha bos en hooilanden in Schupleer/Graafweide

* VLM koopt 16 ha in Graafweide

* Overeenkomst met Kempens Landschap en Gemeente Grobbendonk over beheer **broekbossen** achter kasteelhoeve

* **Fondsenwervingsactie**

De kracht van verbonden natuur

Krans van natuurgebieden en open ruimte

*Zegen voor zeldzame **planten en dieren**

*Beheerplan binnen gebiedsvisie: graslandbeheer, ontwikkeling broekbossen

*Herstel waterhuishouding, **bescherming tegen overstromingen**

*Aandacht voor **erfgoed**: ontginning ijzermaal, historische beukendreven

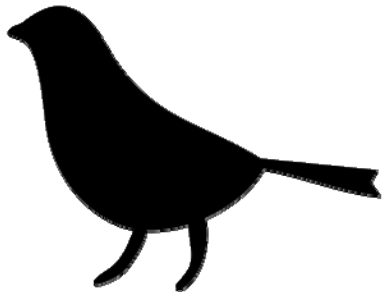

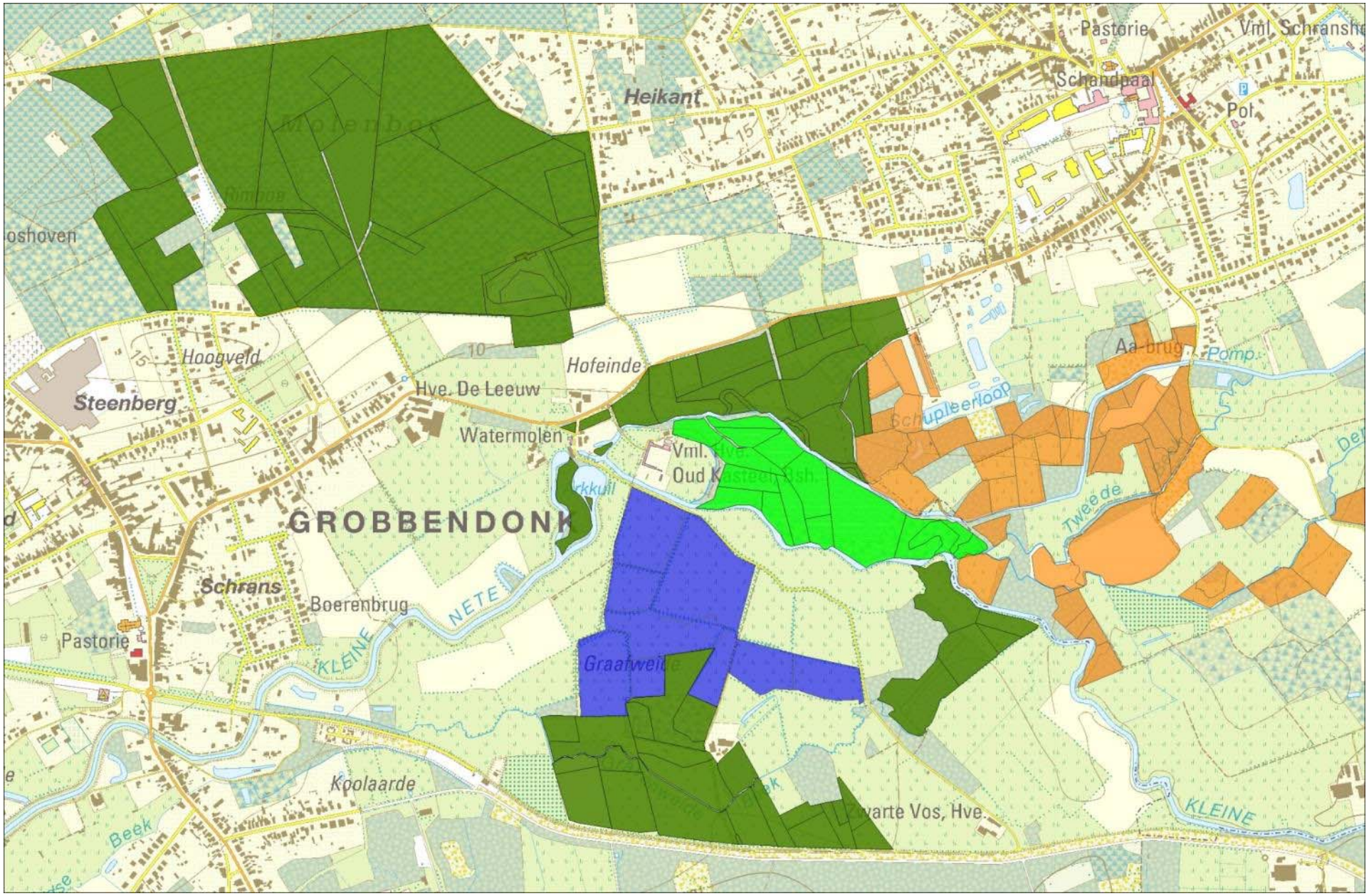

Pastorie
Vml. Schransho
Schandpaal
Pol
Heikant
Molenbos
Rimpen
oshoven
Hoogveld
Steenberg
Hofeinde
Hve. De Leeuw
Watermolen
Vml. Hve.
Oud Kasteel Bsh.
Aa-brug
Pomp
Schupleerloop
Tweede
GROBBENDONK
Schrans
Boerenbrug
NETE
KLEINE
Pastorie
Graafweide
Koolaarde
Beek
Zwarte Vos, Hve.
KLEINE

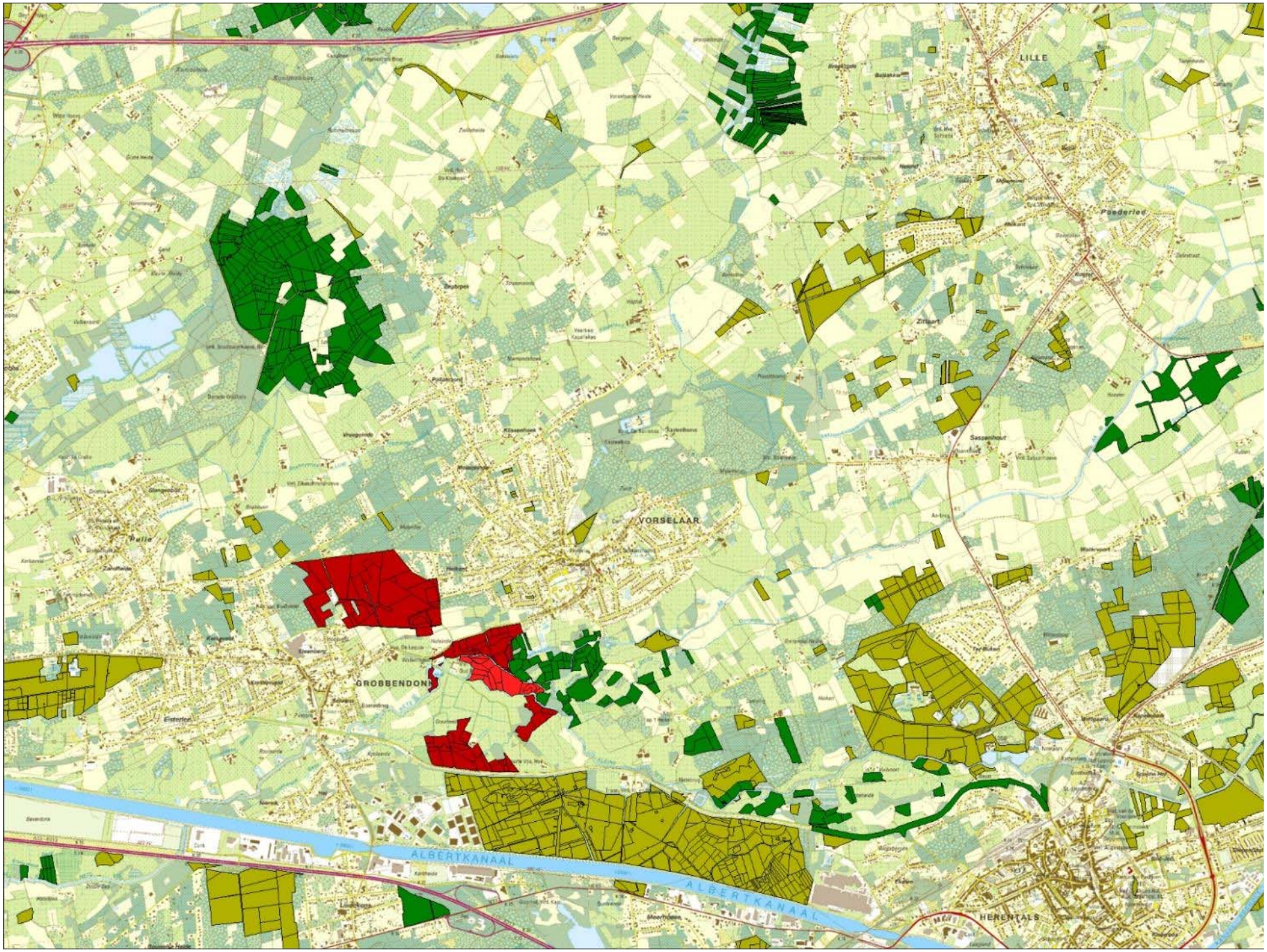
LILLE
Poederlee
Zittaart
Sassenhout
VORSELAAR
Pulle
GROBBENDONK
Eisterloo
ALBERTKANAAL
ALBERTKANAAL
HERENTALS

Natuur voor iedereen

Nieuwe corridors en wandelverbindingen

lange afstandstrajecten, **nieuwe wandelpaden** en -infrastructuur

Samenwerkingen verder uitbouwen

Gemeente Grobbendonk en Vorselaar, Provincie, Kempens Landschap, Vlaamse overheid, **lokale landbouwers**, familie d'Ursel, buurtbewoners, scouts,…

natuurpunt
Hartelijk welkom!

Netedag 26 juni 2017

alle presentaties vindt u op www.kleinenete.be

12.00 u	Wandeling naar kasteelhoeve Grobbendonk
12.30 u	Walking dinner aangeboden door Coördinatiecommissie integraal waterbeleid
14.00 u	Ondertekening intentieverklaring met korte toespraken
14.40 u	Receptie / Netwerkmoment Terreinbezoek tussen 15.00 en 16.00 u

Wandeling van CC Volle Vaart naar kasteelhoeve

Netedag 26 juni 2017